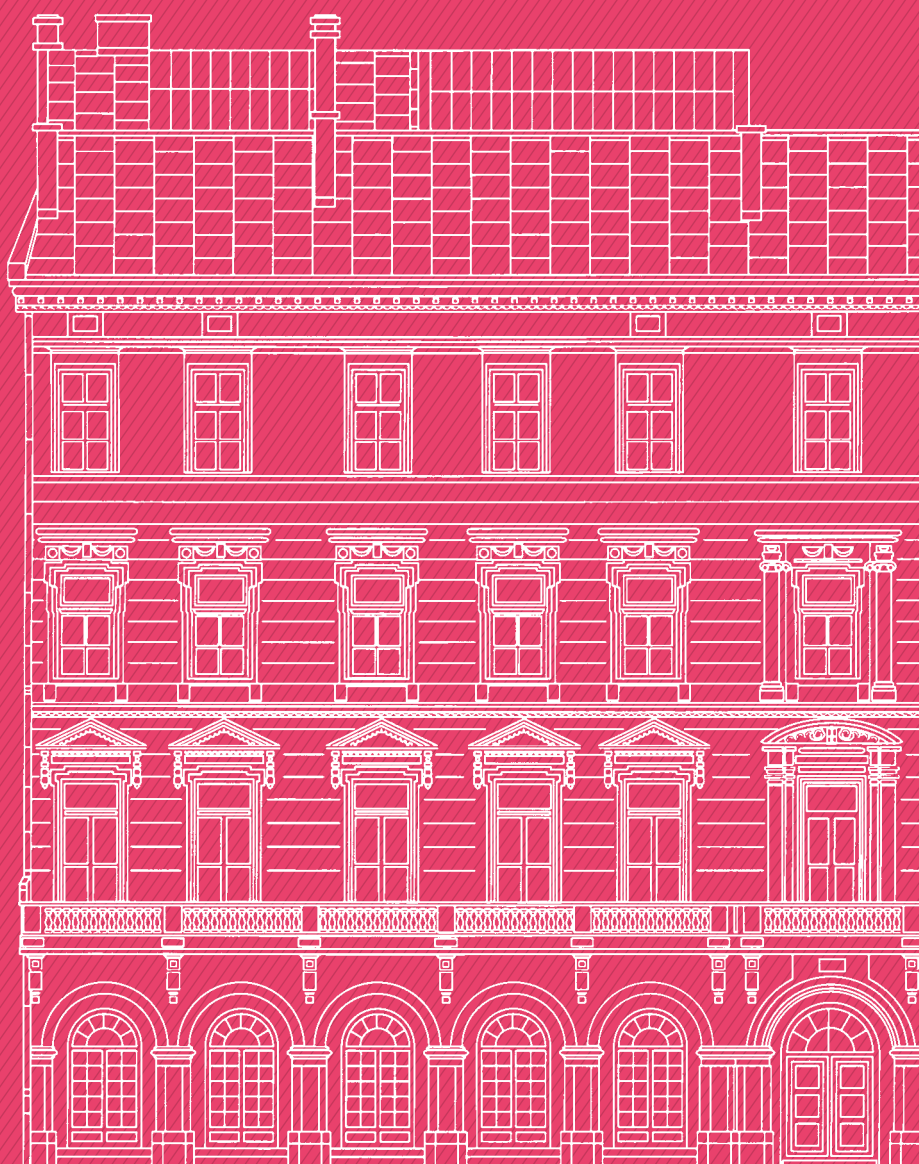
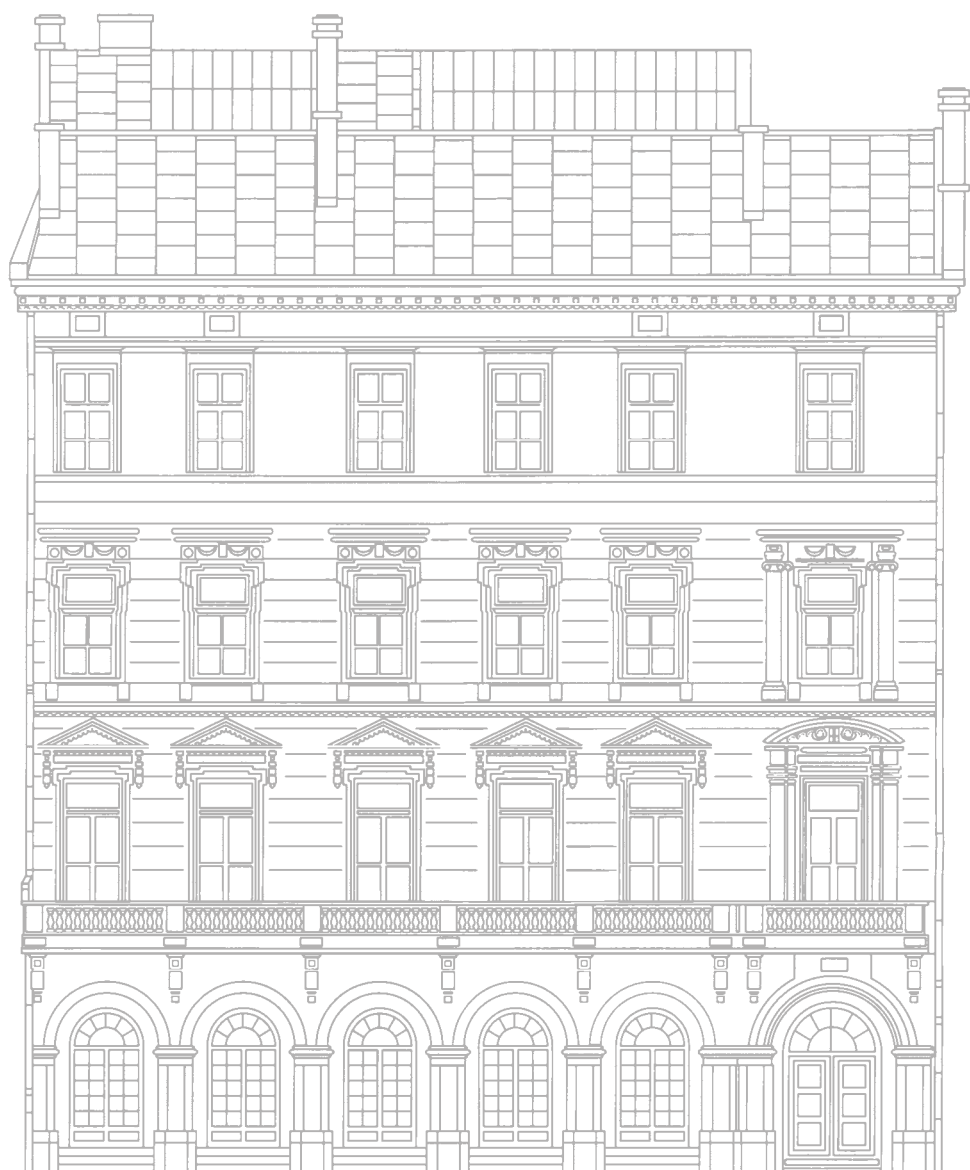


ROCZNIK MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

—
2023



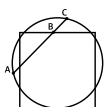
Teoria, filozofia i zarządzanie
dziedzictwem, pamięć, tożsamość,
przestrzeń kulturowa, sztuka
i dziedzictwo Europy Środkowej,
dialog międzykulturowy, miasto
jako zwierciadło cywilizacji, polityka
kulturalna i ekonomika kultury –
oto kluczowe zagadnienia, które
podejmuje Międzynarodowe
Centrum Kultury w Krakowie.



ROCZNIK
MIĘDZYNARODOWEGO
CENTRUM KULTURY

—

2023 [nr 32]



- 7 – Międzynarodowe Centrum Kultury w 2023 roku
- 9 – Rok w pigułce
- 16 – 45. rocznica wpisania Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*
- 20 – Przyszłość przeszłości. *Jacek Purchla*
- 25 – Nagroda Przeglądu Wschodniego 2022 im. Aleksandra Gieysztora dla prof. Jacka Purchli oraz Międzynarodowego Centrum Kultury. *Bohdan Cherkes*
- 27 – Shlomo Avineri. *Jacek Purchla*
- 32 – Izabella Cywińska. *Łukasz Galusek*
- 35 – Napisali o nas

KALENDARIUM (STYCZEŃ-GRUDZIEŃ 2023)

WYSTAWY

- 131 – Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas
- 139 – Litwa. Dwa stulecia fotografii
- 147 – Plakat przeciw wojnie
- 149 – Sztuka w mundurze. Krakowski Oddział Grobów Wojennych 1915–1918
- 151 – Domowroty. Włodzimierz Puchalski
- 153 – W Ukrainie. Justyna Mielnikiewicz
- 155 – Architektura niepodległości w Europie Środkowej
- 157 – Skarby Krakowa. 45 lat wpisu na *Listę UNESCO*
- 161 – Szlaki Kulturowe Rady Europy w Polsce

KONFERENCJE • SEMINARIA

- 164 – Dziedzictwo pograniczy. Pomorze, Warmia i Mazury
- 168 – Międzynarodowy Festiwal Książki w Tbilisi
- 169 – Historia i tożsamość Galicji
- 170 – Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo. Muzea, biblioteki, archiwa w obliczu zagrożeń
- 174 – Europejski Szczyt Dziedzictwa Kulturowego
- 176 – Odra – rzeka bez granic
- 177 – Po raz pierwszy! Serbia, Ukraina, Polska

WYKŁADY • SPOTKANIA • EDUKACJA KULTUROWA

- 180 – Spotkania i program towarzyszący wystawom
- 184 – Program edukacyjny towarzyszący wystawom
- 190 – Edukacja dla dziedzictwa
- 192 – Klub Książki Środkowoeuropejskiej
- 193 – Międzynarodowe Centrum Kultury dostępne

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA • SPECJALISTYCZNE PROGRAMY EDUKACYJNE

- 198 – Akademia Dziedzictwa
- 202 – Akademia Dziedzictwa dla Ukrainy

- 206 – V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries
- 209 – Thesaurus Poloniae i Thesaurus Poloniae dla Ukrainy
- 212 – Nafta w Galicji
- 213 – Polski Petersburg. Encyklopedia internetowa
- 214 – RIHA Journal

PUBLIKACJE • BIBLIOTEKA • CZYTEL尼亚

- 216 – Publikacje 2023
- 225 – Biblioteka MCK
- 226 – Zasoby cyfrowe MCK

MECENASI • SPONSORZY • PARTNERZY

- 228 – Promocja, współpraca z mediami i partnerami MCK

ANEKS

- 236 – Rada Programowa Międzynarodowego Centrum Kultury
- 237 – Plany strategiczne Międzynarodowego Centrum Kultury na lata 2023–2027
- 239 – Przebudowy i inwestycje w Międzynarodowym Centrum Kultury
- 240 – Struktura organizacyjna Międzynarodowego Centrum Kultury
- 242 – Statut Międzynarodowego Centrum Kultury

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY W 2023 ROKU

Mam wielką przyjemność przedstawić Państwu zapis działalności Międzynarodowego Centrum Kultury w roku 2023. Chciałabym na wstępie podziękować całemu zespołowi mck za dotychczasową pracę i zaangażowanie, mam bowiem głębokie przekonanie, że to ludzie są najcenniejszym zasobem instytucji kultury. Słowa wdzięczności kieruję także do naszych krajowych i międzynarodowych partnerów, dzięki którym udało nam się zrealizować założony program.

Istotą działalności mck jest wielostronna refleksja nad fenomenem dziedzictwa kulturowego. Łączy nas przekonanie o niezbędnej roli kultury oraz wiedzy o dziedzictwie kulturowym w prowadzeniu dialogu międzynarodowego. Łączą nas też środkowoeuropejska perspektywa i szerokie spojrzenie na ten region, jego historię, w szczególności w XX wieku. Także ten rok obfitował w projekty, które w interdyscyplinarny sposób łączyły: historię, historię sztuki i architektury, fenomen pamięci, ochronę i zarządzanie dziedzictwem kulturowym. Pierwszy kwartał to jedna z najpiękniejszych wystaw, którą pokazywaliśmy w Galerii mck: *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*. Równocześnie uczestniczyliśmy w obchodach 700-lecia Wilna, miasta partnerskiego Krakowa, podejmując litewskie tematy w czasie spotkań i dyskusji. Było to naturalne wprowadzenie do wystawy *Litwa. Dwa stulecia fotografii* zrealizowanej dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Fotografików Litewskich.

Rok 2023 upłynął też pod znakiem rocznic dwóch wydarzeń kluczowych dla historii najnowszej Krakowa z perspektywy ochrony i zachowania jego dziedzictwa. Były to: 45-lecie wpisu Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* i 45-lecie powstania Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. Pamiętając, jak wiele mck zawdzięcza Miastu Kraków, włączaliśmy się w wydarzenia związane z tymi rocznicami. Wspólnie z przedstawicielami zespołu Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa opracowaliśmy oryginalną opowieść, notatnik myśli *Widzę Cię, Krakowie!*, o wyzwaniach związanych z zarządzaniem dziedzictwem kulturowym w naszym mieście.

Nie ustało nasze wsparcie dla Ukrainy, jej kultury i konkretnych osób. Z jednej strony w ramach programu Thesaurus Poloniae dla Ukrainy pomagaliśmy grupie badaczek i badaczy, a jesienią gościliśmy muzealników dzięki grantowi Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na projekt *Akademia Dziedzictwa dla Ukrainy*. Z drugiej strony przybliżaliśmy historię naszego wschodniego sąsiada poprzez kolejny tom serii Biblioteka Europy Środka – książkę Jarosława Hrycaka *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości*. Na łamach „Herito” przyglądaliśmy się fenomenowi Charkowa. Jednocześnie przez cały rok trwały prace związane z tłumaczeniem i naukową redakcją *Ukraińskich światów Rzeczypospolitej* autorstwa Natalii Starczenko.

W perspektywie międzynarodowej współpracy, której celem jest wzmacnianie pozycji Polski jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa, zorganizowaliśmy 12. edycję szkoły letniej

V4 Heritage Academy w Budapeszcie. Praca w europejskich sieciach kulturalnych zaowocowała tym, że wybrano mnie do zarządu Europa Nostra, a dr. Michała Wiśniewskiego do zarządu European Museum Forum, organizacji przyznającej najbardziej prestiżowe nagrody muzealnicze w Europie. Nie sposób też pominąć seminarium terenowego dla japońskich badaczek i badaczy, które odbyło się na Pomorzu, Warmii i Mazurach.

Pragnę podkreślić, iż w niemal wszystkich naszych działaniach niezmiennie ważne jest rozwijanie i pogłębianie relacji z odbiorcami oferty MCK. Pracujemy zespołowo nad kwestią dostępności projektów i wydarzeń.

Nasze ciągłe pytanie o Europę Środkową, jej specyfikę, granice, prezentowanie jej wartości i języka, tak aby przemawiała własnym głosem, ma zwłaszcza teraz fundamentalne znaczenie. Jesteśmy przekonani, że tylko wzajemne poznawanie się, przekazywanie rzetelnej wiedzy daje możliwość realnego wpływu na budowanie partnerstw i współpracy w regionie. Jako państwowa instytucja kultury działamy w Polsce i dla Polski, łącząc projekty skierowane do lokalnej publiczności z dyplomacją kulturalną. Działanie w przestrzeni środkowoeuropejskiej i współpraca w regionie leżą bowiem w żywotnym i długofalowym interesie naszego kraju, zwłaszcza wobec wyzwań i zagrożeń, jakie pojawiły się ostatnio.

Agata Wąsowska-Pawlik

DYREKTORKA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ROK W PIGUŁCE

Rok 2023 upłynął pod znakiem jubileuszy. Świętowano 45-lecie wpisania Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* oraz obchody 700-lecia Wilna.

Dla Międzynarodowego Centrum Kultury jubileusz 45. rocznicy wpisu Krakowa na *Listę UNESCO* miał wyjątkowe znaczenie. We współpracy z Miastem Kraków mck przygotowało specjalną edycję wystawy planszowej *Skarby Krakowa*, przybliżającej fenomen miasta oraz okoliczności historycznego wpisu z 1978 roku. W wydanej wspólnie publikacji *Widzę cię, Krakowie!*, autorzy podkreślili: „zamiast dyplomu dla Krakowa postanowiliśmy sporządzić notatnik myśli miasta światowego dziedzictwa. To może być zaczyn do dyskusji między ekspertami, urzędnikami i mieszkańcami. Albo sposób na podzielenie się krakowskim doświadczeniem z innymi, w kraju i na świecie”.

W Krakowie, które jest miastem partnerskim Wilna, odbyło się także wiele wydarzeń przybliżających polskiej publiczności litewską sztukę i literaturę. Jednym z nich była prezentowana w Galerii mck wystawa *Litwa. Dwa stulecia fotografii*. Choć fotografia litewska ma swoje zasłużone miejsce w kanonie światowym, pozostaje w Polsce wciąż niedostatecznie rozpoznana. Ekspozycja miała wypełnić tę poznawczą i estetyczną nieobecność i była pierwszą tak obszerną prezentacją tego zjawiska w kraju. Towarzyszyły jej spotkania, spacerory tematyczne i warsztaty.



Odwiędziło nas —

27 995 uczestników wydarzeń w siedzibie MCK i online

35 000 obserwujących na Facebooku

527 uczniów na lekcjach online *Użyj dziedzictwa!*

28 144 uczestników wydarzeń poza siedzibą MCK

10 międzynarodowych badaczy i badaczek w ramach stypendiów i wyjazdów naukowych

zarejestrowano 202 tys. wejść na stronę, w tym 79 tys. unikalnych odsłon

Zaszczycili nas swoją wizytą —

JE Artur Michalski, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny RP w Republice Białorusi (18 stycznia)



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, JE Artur Michalski, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny RP w Republice Białorusi, oraz radczyni Barbara Michałowska

Zlata Šipošová, konsul generalna Republiki Słowackiej (10 maja)



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Zlata Šipošová, konsul generalna Republiki Słowackiej

Swiatłana Cichanouska, prezydent wolnej Białorusi (4 czerwca)



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prezydent Swiatłana Cichanouska, JE Artur Michalski, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny RP w Republice Białorusi, oraz dyr. Łukasz Galusek

Cieszy nas, że zostaliśmy docenieni —

Prof. Jacek Purchla i Międzynarodowe Centrum Kultury otrzymali Nagrodę Przeglądu Wschodniego 2022 im. Aleksandra Gieysztora za działalność edukacyjną, społeczną i wydawniczą oraz „trud pokazania Polski i Europy Środkowo-Wschodniej jako przestrzeni wspólnych wartości, wspólnych idei, wspólnej przeszłości” (25 marca).



Od lewej: dr Adolf Juzwenko, prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik oraz prof. Jan Malicki



Prof. Jacek Purchla otrzymał medal 100-lecia Odzyskania Niepodległości przyznawany przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski oraz Federację Regionalnych Związków Gmin i Powiatów RP (31 maja).



Prof. Jacek Purchla (drugi od prawej)

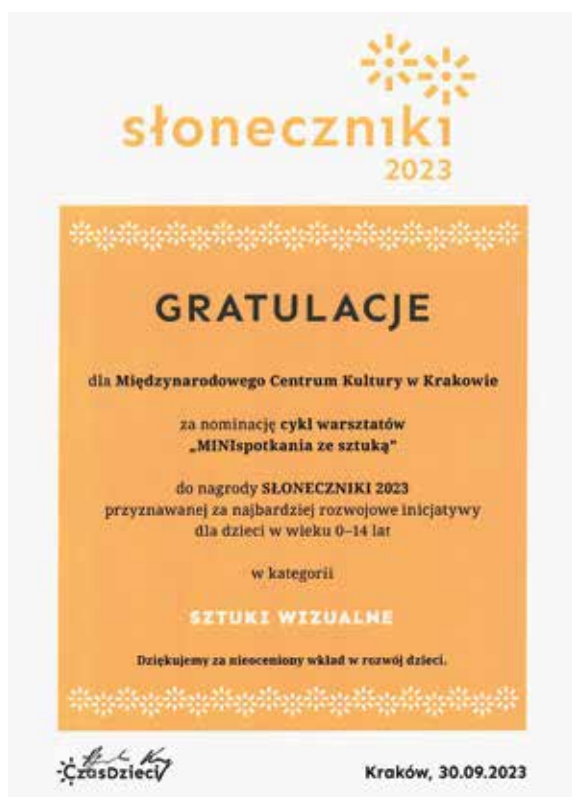
Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik została członkinią Zarządu Rady Europa Nostra, a prof. Jacek Purchla objął przewodniczenie międzynarodowemu jury Europejskiej Nagrody Dziedzictwa | Nagrody Europa Nostra (16 listopada).

Album towarzyszący wystawie *Sztuka w mundurze. Krakowski Oddział Grobów Wojennych 1915–1918* został wyróżniony Nagrodą KLIO, przyznawaną polskim autorom i wydawcom za zasługi na rzecz popularyzacji historii i literatury historycznej, w kategorii edytorskiej (30 listopada).





mck zostało także nominowane w plebiscywie Słoneczniki 2023 w kategoriach *Sztuki wizualne* i *Język* za warsztaty *Słówka i pędzle. Uczymy się od siebie* oraz w kategorii *Sztuki wizualne* za warsztaty *MINIsportkania ze sztuką*.





słoneczniki

2023

GRATULACJE

dla Międzynarodowego Centrum Kultury

za nominację warsztatów
„Słówka i pędzle. Uczymy się od siebie”

do nagrody SŁONECZNIKI 2023
przyznawanej za najbardziej rozwojowe inicjatywy
dla dzieci w wieku 0–14 lat

w kategorii

JĘZYK

Dziękujemy za nieoceniony wkład w rozwój dzieci.



Apala by
CzasDzieci

Kraków, 30.09.2023



słoneczniki

2023

GRATULACJE

dla Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie

za nominację cykl warsztatów
„Słówka i pędzle. Uczymy się od siebie”

do nagrody SŁONECZNIKI 2023
przyznawanej za najbardziej rozwojowe inicjatywy
dla dzieci w wieku 0–14 lat

w kategorii

SZTUKI WIZUALNE

Dziękujemy za nieoceniony wkład w rozwój dzieci.



Apala by
CzasDzieci

Kraków, 30.09.2023

45. ROCZNICA WPISANIA KRAKOWA NA LISTĘ ŚWIATOWEGO DZIEDZICTWA UNESCO

7-9 WRZEŚNIA

We wrześniu okazja do uświadomienia sobie wyjątkowości Krakowa była szczególnie, minęło bowiem 45 lat od chwili, kiedy podczas posiedzenia Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO w Waszyngtonie w 1978 roku zapadła historyczna decyzja o wpisie centrum Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Był to wpis otwierający wzbogacaną odtąd przez lata listę miejsc antropogenicznych, naturalnych lub będących kunsztownym połączeniem obu. Kraków razem z pobliską Kopalnią Soli w Wieliczce znalazł się w gronie zaledwie dwunastu pierwszych takich miejsc na świecie. Co znaczące, wyróżniono nie pojedyncze obiekty, ale całe Stare Miasto z Zamkiem Królewskim na Wawelu, Kazimierzem oraz Stradomiem.

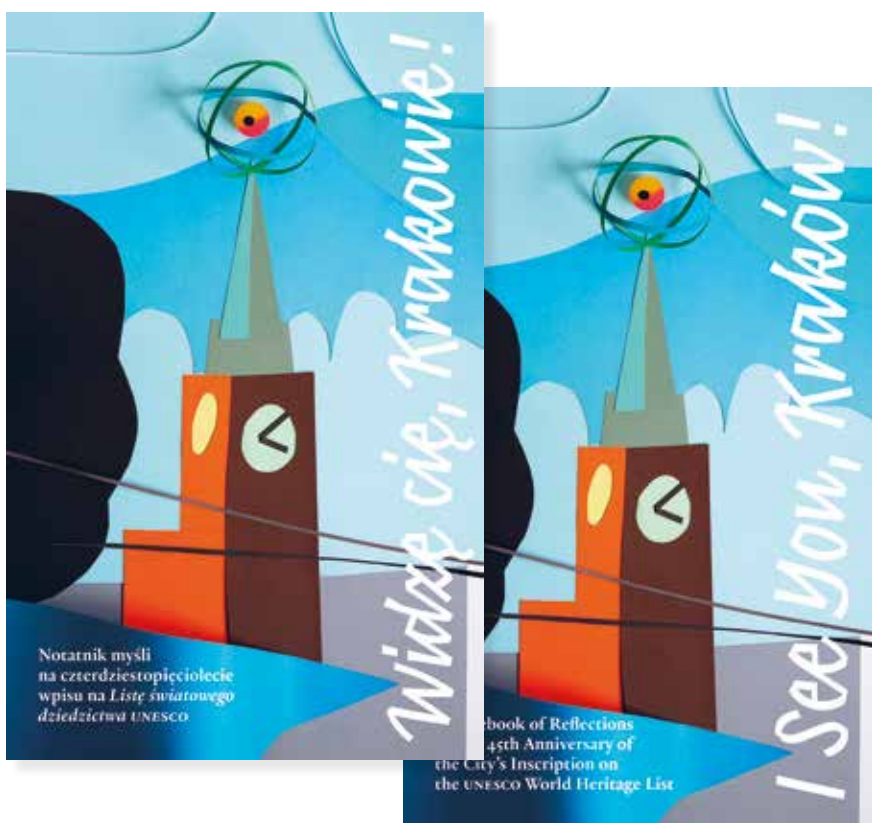


Kraków to nie tylko dziedzictwo materialne. Unikatowe szopkarstwo zostało wpisane na *Reprezentatywną listę niematerialnego dziedzictwa ludzkości UNESCO*. Przechowywany w Bibliotece Jagiellońskiej rękopis dzieła *O obrotach sfer niebieskich* jednego z najwybitniejszych absolwentów krakowskiego Uniwersytetu, wpisano natomiast na *Listę pamięci świata UNESCO*. Rok 2023 to zarazem 550. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika. Od 2013 roku Kraków – miejsce pierwszych polskich druków i wielu wybitnych literatów, w tym noblistów: Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej – nosi tytuł Miasta Literatury UNESCO. W 2017 roku był też gospodarzem 41. Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO, w którego organizację było zaangażowane Międzynarodowe Centrum Kultury.

Swoją jubileusz uczcił Kraków powitalnymi tablicami, pamiątkową płytą przy Barbakanie oraz na Zamku Królewskim na Wawelu, dwujęzycznym portalem Kraków Heritage oraz powstałymi dzięki pracy zespołu MCK wystawą plenerową *Skarby Krakowa* i wydany w dwóch wersjach językowych notatnikiem myśli jubileuszowych *Widzę Cię, Krakowie!*.

W ramach uroczystych obchodów 7 września w siedzibie Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa zainaugurowano działalność Europa Nostra Heritage Hub, na czele którego stanęła dr Katarzyna Jagodzińska, przez





lata związana z mck. W kościele Mariackim sekretarz generalna Europa Nostra Sneška Quaedvlieg-Mihailović wręczyła Europejską Nagrodę Dziedzictwa za renowację ołtarza Wita Stwosza, a w Pałacu Krzysztofora otwarto wystawę poświęconą Społecznemu Komitetowi Odnowy Zabytków Krakowa 45 lat odnowy Krakowa – miasta na Liście Światowego Dziedzictwa. W szkole mck reprezentują: prof. Jacek Purchla, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik oraz dyr. Łukasz Galusek. Wernisażowi towarzyszył pokaz zrealizowanego przez TVP Kraków filmu dokumentalnego *Kamienie mają głos, by przeszłość opowiedzieć przyszłości*, w reżyserii Marty Węgiel. 8 września odbyło się sympozjum w magistracie z udziałem przedstawicieli miast historycznych, na którym wykład



Sneška Quaedvlieg-Mihailović, sekretarz generalna Europa Nostra, ks. dr Dariusz Raś, archiprezbiter kościoła Mariackiego, i prof. Jacek Purchla, wiceprezydent Europa Nostra

Przyszłość przeszłości wygłosił prof. Jacek Purchla. Obchody zostały zwieńczone *Pochodem kopernikańskim* (w reżyserii Jerzego Zonia, dyrektora Teatru κτο), który 9 września przeszedł ulicami miasta, łącząc jubileusz wpisu z rocznicą narodzin Mikołaja Kopernika.

Anna Kępińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

PRZYSZŁOŚĆ PRZESZŁOŚCI

Przemówienie wygłoszone przez prof. Jacka Purchlę w Urzędzie Miasta Krakowa z okazji jubileuszu 45-lecia wpisu Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*

Pan Prezydent Jacek Majchrowski wyróżnił mnie, zapraszając do zwieńczenia dzisiejszej uroczystej sesji naszej Rady Miejskiej „wystąpieniem na temat krakowskich doświadczeń zarządzania, w wyjątkowej perspektywie społecznego zaangażowania”.

Wypada więc na wstępie przypomnieć, że już na przełomie XIX i XX wieku nie było drugiego miasta w całej Europie Środkowej (z wyjątkiem może Norymbergi), które by tak głęboko pojmowało swoją przeszłość i było tak mocno skoncentrowane na trosce o jej przyszłość. Zasłużony dla ochrony zabytków Krakowa Stanisław Tomkowicz, członek honorowy Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, pisał wówczas:

Jeżeli w każdym innym mieście polskim pamiątki przeszłości stanowią jakby uboczną, dodatkową okrasę – w Krakowie należą do najistotniejszych treści, odgrywają rolę główną, nadają znamię miastu całemu, wywierają wpływ na wykształcenie, kierunek myśli i uczuć mieszkańców, wywierają wpływ na każdego, kto tu choć na krótko zamieszka, a nie jest od natury upośledzonym, wytwarzają i wykształcają u ludzi osobny zmysł: zmysł dla przeszłości i jej spuścizny. Gdzie indziej tworzy ona rodzaj martwego inwentarza, w Krakowie przemawia do nas, żyje i budzi życie. [„Czas” 1905, nr 293]

Niezwykłość Krakowa to także, trwająca tutaj od pokoleń, samoświadomość jego obywateli co do szczególnej wartości naszego patrymonium, którego wszyscy jesteśmy – na dobre i na złe – spadkobiercami. To doświadczenie Krakowa i misja założonego w 1896 roku Towarzystwa, które codziennie ewokują pytanie o złożoną naturę relacji pomiędzy przeszłością a przyszłością!

Od 45 lat niezwykle istotnym elementem naszej codziennej troski o przyszłość naszej przeszłości jest obecność Krakowa na *Listie światowego dziedzictwa UNESCO*. W 1978 roku dziedzictwo kulturowe dawnej stolicy Polski odczytane zostało w zupełnie nowej perspektywie, już nie tylko jako maceznika dziewiętnastowiecznego, statycznego myślenia o zabytku i zamkniętego w gorszej narodowych mitów relikwiarza narodowych pamiątek.

Znakomicie zachowana historyczna tkanka urbanistyczna i najwyższej klasy zabytki, różnorodność, integralność, ciągłość, autentyczność, reprezentatywność, klasa artystyczna i treści dziedzictwa kulturowego Krakowa decydują o nadzwyczaj uniwersalnej wartości tego zasobu. Wpisanie Krakowa już w 1978 roku na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* nie tylko potwierdziło ten fakt, ale w istotny sposób przyczyniło się do uratowania substancji, znajdującej się wówczas w śmiertelnym zagrożeniu.

Wpis Krakowa w 1978 roku był wpisem perły, która wołała do świata o ratunek. Za tym aktem kryła się determinacja jego obywateli, także skupionych wokół naszego Towarzystwa. Choć reżim próbował początkowo ukrywać rozmiary zagrożenia, Kraków stał się na przełomie lat siedemdziesiątych

i osiemdziesiątych xx wieku symbolem konfliktu ideologii ze środowiskiem. Nie przypadkiem więc w głośnej książce Francisa Fukuyamy *Koniec historii* pojawiły się obok siebie Czarnobyl, wyschnięcie Morza Aralskiego i właśnie Kraków.

Kraków z książki Fukuyamy jest już na szczęście odległą historią, a Pan Prezydent Majchrowski ma rację. Historia w 1989 roku – wraz z upadkiem komunizmu – się nie skończyła. Rok później odrodził się w Krakowie samorząd, w którego siedzibie się spotykamy. Samorząd – jako strażnik dobra wspólnego – stał się głównym katalizatorem fundamentalnych zmian.

Pogrążone w systemowym kryzysie miasto zaczęło się stopniowo wydobywać z zapaści. To „odmrożenie lodówki” po 1989 roku, przełamanie izolacji i stagnacji, w jakiej Kraków tkwił przez dziesięciolecia komunizmu, zmieniło zasadniczo reguły „gry w miasto” i reguły „gry w dziedzictwo”! Kluczowym okazał się po raz kolejny społeczny aspekt naszego dziedzictwa, w tym fenomen Społecznego Komitetu Ochrony Zabytków Krakowa, który nie ma w Europie precedensu. Dziś Kraków nie jest już *polluted and neglected* – jest *trendy*. Do zmiany obrazu przyczyniło się nie tylko zażegnanie katastrofy ekologicznej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, ale również spektakularna likwidacja jej skutków na polu konserwacji zabytków.

Sformułowany przez odrodzony samorząd w 1990 roku program nowej strategii rozwoju miasta mocno akcentował powrót do pierwotnych funkcji Krakowa jako metropolii nauki i kultury oraz konieczność otwierania się na świat. Już na przełomie maja i czerwca 1991 roku Kraków był gospodarzem sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE). Lokalizacja tego pierwszego po zakończeniu zimnej wojny wielkiego spotkania Wschodu i Zachodu, poświęconego dziedzictwu kulturowemu właśnie, w Krakowie była niezwykle wyzwaniem dla odrodzonego samorządu i miała wymiar symboliczny. Przywracała właściwe znaczenie miasta wpisanego na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* na mapie Europy. Dokument końcowy krakowskiego spotkania stał się szybko swoistą *Magna Charta* kultury europejskiej i pozostaje nią w międzynarodowym obiegu do dzisiaj [Olaf Schwencke, *Die kulturelle Krise Osteuropas als gemeinsame Herausforderung. Krakau 11: Zehn Jahre nach der Magna Charta der Kultur*, „Kulturpolitische Mitteilungen”, t. 94: 2001, nr 3, s. 14–15].

W Karcie krakowskiej z 1991 roku w nowoczesny, a często i pionierski sposób zidentyfikowano i zdefiniowano takie kwestie jak na przykład:

- tolerancja i szacunek dla różnorodności kulturowej,
- krajobraz kulturowy,
- ochrona miejsc zagłady i miejsc pamięci;
- dziedzictwo kulturowe xx wieku,
- obszary ochrony i współpracy.

Nie przypadkiem też na sympozjum KBWE w Krakowie do kanonu weszło pojęcie „nasze wspólne dziedzictwo”, a dziedzictwo kulturowe stać się miało ważnym atutem Krakowa, zarówno w otwieraniu się miasta na świat, jak i w pobudzaniu jego strukturalnej transformacji jako miejsca spotkań i dialogu. Trwałym owocem krakowskiego spotkania KBWE pozostaje, powołane z inicjatywy rządu Tadeusza Mazowieckiego i odrodzonego samorządu, Międzynarodowe Centrum Kultury jako narodowa instytucja wyspecjalizowana w problematyce dziedzictwa kulturowego i jego ochrony. Od początku lat dziewięćdziesiątych xx wieku Kraków stawał się więc stopniowo nie tylko przedmiotem, ale i podmiotem gry w dziedzictwo w wymiarze międzynarodowym.

Relacja pomiędzy przeszłością a przyszłością nie ogranicza się dzisiaj do kwestii zabytków i ich ochrony. Kariera, jaką robi pojęcie dziedzictwa kulturowego, które zastąpiło klasyczne rozumienie zabytku, nie jest przypadkiem. O ile zabytek odnosi się do przeszłości, o tyle dziedzictwo służy współczesnym celom. Dziedzictwo jest procesem nieustannej reinterpretacji przeszłości, w którym zasadniczą rolę odgrywają nasza pamięć i dokonywane przez nas wybory. Dziedzictwo nie stanowi domeny zarezerwowanej dla władzy, choć państwo chętnie zawłaszcza je dla potrzeb własnej ideologii. Równocześnie jest ono zarówno wiedzą, produktem kulturowym, jak i politycznym zasobem. Dziedzictwo kulturowe pobudza nieustająco do niezwyklej przygody intelektualnej, polegającej na ciągłym odkrywaniu, interpretacji i ochronie otaczającego nas świata wartości.

Dziedzictwo należy do nas wszystkich, a dostęp do niego to jedno z podstawowych praw człowieka. Ma ono więc zawsze ludzki wymiar, ponieważ dziedzictwo to my – jego użytkownicy.

Skoro dziedzictwo należy do nas wszystkich, to nie jest ono domeną wąskiej grupy ekspertów. Stąd jednym z fundamentalnych pytań związanych z dziedzictwem kulturowym jest pytanie o jego właścicieli, a także o to, kto tworzy, interpretuje, chroni dziedzictwo i zarządza nim.

Na te pytania udzieliliśmy jasnej odpowiedzi „urbi et orbi” w Krakowie w lipcu 2017 roku, w czasie 41. Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO – prawdziwej olimpiady dziedzictwa, która zgromadziła wówczas pod Wawelem dwa tysiące uczestników ze stu kilkudziesięciu państw ze wszystkich zakątków świata.

Konwencja paryska UNESCO o ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego z 1972 roku zglobalizowała problem ochrony zabytków, popularyzując i rozwijając pojęcie dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo wymaga decyzji, by czerpać z przeszłości lub przekazać je przyszłości. Symbolem sukcesu takiego myślenia jest przede wszystkim *Lista światowego dziedzictwa UNESCO*. To największy sukces wizerunkowy, ale i polityczny UNESCO. W Konwencji paryskiej z 1972 roku, która dała życie *Liście*, udało się osiągnąć mądry konsensus poprzez zdefiniowanie kryteriów dla powszechnie uznawanego zbioru wartości. To jest ten wspólny mianownik respektowany przez wszystkie 195 krajów sygnatariuszy konwencji!

Dziś więc warto zapytać nie tylko, czy wpis z 1978 roku w istotny sposób wpłynął na oblicze naszego miasta, ale czy i jak ten fakt zmienił nasze myślenie o skutecznej ochronie naszego wspólnego dziedzictwa. A może przede wszystkim: jaki jest udział i wkład Krakowa w globalną debatę o przyszłości naszej przeszłości? Zwłaszcza że na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* mamy dzisiaj już 1157 wpisów ze 167 krajów.

Krakowska Sesja Komitetu Światowego Dziedzictwa 2017 roku została zapamiętana przez wspólnotę międzynarodową jako przełom w dialogu pomiędzy rządami państw stron Konwencji UNESCO a społeczeństwem obywatelskim, samorządem i organizacjami pozarządowymi. Widać bowiem coraz wyraźniej, że skuteczna ochrona skarbów dziedzictwa kulturowego i naturalnego nie jest możliwa w oderwaniu od lokalnych społeczności, aktywnie zaangażowanych w opiekę nad nimi.

Konwencja UNESCO, która została napisana w epoce, kiedy pojęcie „społeczeństwo obywatelskie” nie funkcjonowało tak jak dzisiaj w obiegu międzynarodowym, powierzyła rządowi odpowiedzialność za ochronę dziedzictwa.

W odróżnieniu od późniejszych konwencji UNESCO Konwencja z 1972 roku przypisuje więc stosunkowo niewielką rolę społecznościom lokalnym i organizacjom pozarządowym. Tymczasem w ostatnich latach nasze myślenie o zachowaniu cennych miejsc istotnie się zmieniło. Bardzo ważne staje się włączenie w ten proces lokalnych społeczności. Dziedzictwo należy do nas wszystkich, a jego los zależy w dużej mierze od postawy obywateli.

W ciągu ponad pięćdziesięciu lat istnienia Konwencji rola społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych ogromnie się zwiększyła. Skuteczność działania Konwencji to więc nie tylko staranność rządów i administracji państw stron Konwencji w wypełnianiu jej litery. Efektywność działania naszej Konwencji w kwestii ochrony miejsc wpisanych na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* to w dużej mierze funkcja kapitału społecznego, jaki akumulują w sobie właśnie organizacje pozarządowe. Związek między społeczeństwem i dziedzictwem zajmuje dzisiaj centralne miejsce w debacie o spuściźnie ludzkości i jej ochronie. Charakterystycznym zjawiskiem ostatnich lat jest narastająca presja i frustracja organizacji pozarządowych, które na posiedzenia Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO są zapraszane w charakterze obserwatorów, a które chciałyby dużo aktywniej brać udział w debacie i procesie podejmowania decyzji. Sesje Komitetu Światowego Dziedzictwa jako spotkania międzyrządowe ze swej natury mają bowiem ściśle zdefiniowany charakter.

Krakowska Sesja przeszła do historii UNESCO jako przełomowa. Po raz pierwszy otwarliśmy się na społeczeństwo obywatelskie i na organizacje pozarządowe w tak wielkim stopniu. Przypomnę, że była to konferencja międzyrządowa, a *Lista światowego dziedzictwa UNESCO* jest przede wszystkim owocem Konwencji ratyfikowanej przez poszczególne państwa. Dzisiaj jest jednak rzeczą oczywistą, że nie uda się nam uratować skarbów naszego wspólnego dziedzictwa bez aktywnego wsparcia i zaangażowania lokalnych społeczności.

Po raz pierwszy wszystkie organizacje pozarządowe z całego świata, które zarejestrowały się na tę Sesję, otrzymały głos. Jako ówczesny prezydent Komitetu Światowego Dziedzictwa i przewodniczący 41. Sesji doprowadziłem w Krakowie do precedensowego spotkania Komitetu Światowego Dziedzictwa z przedstawicielami największych organizacji pozarządowych, zajmujących się zarówno ekologią, jak i ochroną zabytków. Wnioski z tej debaty pozostają częścią Dokumentu końcowego krakowskiej Sesji. Wyniki spotkania znalazły odzwierciedlenie w decyzji Komitetu dotyczącej wdrażania Konwencji. W Dokumencie końcowym 41. Sesji podkreślono kluczowe znaczenie udziału przedstawicieli trzeciego sektora w realizacji Konwencji paryskiej. To poczytuję sobie za swój osobisty sukces.

Dzięki Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa UNESCO Kraków stał się centrum debaty międzynarodowej w wymiarze globalnym. Dostrzegły to również światowe media. Sesja przyczyniła się niewątpliwie do szerokiej promocji Krakowa jako Miasta Światowego Dziedzictwa, istotnie poszerzając geograficzny zasięg promocji na obszary Azji i Pacyfiku oraz Ameryki Łacińskiej. Nastąpiło „odkrycie” Krakowa przez wiele delegacji, zwłaszcza państw znad Zatoki Perskiej.

Ale Sesja Komitetu Światowego UNESCO w Krakowie okazała się przełomowa nie tylko w kwestii dialogu z organizacjami pozarządowymi. Po raz pierwszy wydarzeniem towarzyszącym Sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa było Forum Zarządców Miejsc Światowego Dziedzictwa, którego gospodarzem był nie przypadkiem prezydent Krakowa – miasta, które ma najdłuższe doświadczenie w zarządzaniu historycznym układem miejskim wpisany

na *Listę UNESCO*. Dzisiaj znacznie trudniej, niż uzyskać wpis, jest zarządzać takimi miejscami i obiektami, skutecznie egzekwować standardy ich należytego utrzymania i zachować ich integralność. Co najmniej jedna trzecia listy dziedzictwa kulturowego to historyczne centra miast, gdzie często drastycznie ujawnia się dziś konflikt między dziedzictwem i rozwojem, a zwłaszcza z tak zwaną presją modernizacyjną i turystyfikacją miejsc wpisanych na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Największym wyzwaniem dla Komitetu Światowego Dziedzictwa staje się egzekwowanie standardów zarządzania miejscami wpisanymi na *Listę*. Determinacja konserwatorów nie wystarcza. Kluczowa w tej kwestii staje się rola lokalnych samorządów.

Kontynuacją szczególnej misji Krakowa jako Miasta Światowego Dziedzictwa było powierzenie nam funkcji gospodarza 15. Kongresu Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa (OWHC). Wiosną 2019 roku Kraków po raz kolejny stał się miejscem globalnej debaty nad problemami ochrony dziedzictwa kulturowego. Wspólna odpowiedzialność w tytule 15. Kongresu OWHC akcentowała rosnące zaangażowanie lokalnych społeczności w globalną dyskusję na temat dziedzictwa. Podkreślano, że autentyczność stanowiąca o wartości dziedzictwa jest dzisiaj także poddawana konfrontacji z globalizacją, turystyfikacją i urbanizacją przestrzeni kulturowej. Procesy uniformizacji zagrażają dziedzictwu, ale i wzmacniają jego wartość i znaczenie, również w wymiarze rynkowym. Lokalność staje się wobec globalizacji wartością samą w sobie.

15. Kongres stał się kolejnym ważnym etapem w procesie wyznaczania społecznościom lokalnym kluczowej roli w zarządzaniu zasobami kulturowymi miast historycznych. Przesuwa to wyraźnie odpowiedzialność państw stron Konwencji paryskiej z 1972 roku na samorządy. Najważniejszą konkluzją obrad sesji naukowej krakowskiego Kongresu było stwierdzenie konieczności przejścia od planów zarządzania (których wymaga UNESCO) do systemów zarządzania, tworzonych przez samorządy miast wpisanych na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Winno to zachęcać samorządy – w tym Gminę Miejską Kraków – do stworzenia zintegrowanego systemu zarządzania zasobami dziedzictwa kulturowego i stworzenia jednego ośrodka koordynacji polityki w tym zakresie, skupiającego wokół samorządu wszystkich interesariuszy „gry w dziedzictwo”.

Sesja naukowa 15. Kongresu i jej sukces to dowód na to, że Kraków to już nie tylko miejsce globalnej debaty nad problemami ochrony dziedzictwa kulturowego, ale jeden z jej światowych liderów. Prezydent Jacek Majchrowski nie przypadkiem został w finale Kongresu wybrany na prezydenta OWHC. Szlachectwo zobowiązuje.

Dziedzictwo kulturowe jest dziś nie tylko podstawową funkcją metropolitalną Krakowa, ale też świadectwem jego roli oraz znaczenia w historii Polski, Europy i świata. Bo jeśli dziedzictwo to wykorzystanie przeszłości do współczesnych celów, Kraków winien być w gospodarowaniu zasobami swego patrymonium nie tylko nowatorski i kreatywny. Powinien nieustająco dzielić się swoim doświadczeniem z Polską i ze światem. To misja miasta zatopionego w poszanowaniu dla przeszłości i tradycji, ale przeżywającego obecnie gwałtowną zmianę i zwróconego ku przyszłości. Potencjał dziedzictwa pozostaje przy tym naturalnym zasobem prorozwojowym, z jakim Kraków wszedł w XXI wiek.

Bo w Krakowie dobrze też wiemy, że dziedzictwo to ludzie – dziedzictwo to my, obywatele: jego twórcy, interpretatorzy i użytkownicy. Nasza misja nie ma więc końca!

NAGRODA PRZEGLĄDU WSCHODNIEGO 2022 IM. ALEKSANDRA GIEYSZTORA DLA PROF. JACKA PURCHLI ORAZ MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

Laudacja wygłoszona przez prof. Bohdana Cherkesa

25 MARCA

Mam ogromną przyjemność i zaszczyt przemawiać do Państwa dzisiaj jako laudator z okazji wręczenia Nagrody Przeglądu Wschodniego im. Aleksandra Gieysztora Szanownemu Panu Profesorowi Jackowi Purchli oraz Międzynarodowemu Centrum Kultury w Krakowie w osobie jej obecnej dyrektorki, szanownej Pani Agaty Wąsowskiej-Pawlik.

Na wstępie chciałbym przytoczyć słowa profesora Aleksandra Gieysztora z lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku, wypowiedziane przez niego podczas odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie, którego dyrektorem był on do roku 1991: „wydaje mi się, że dobrze, aby humanista miał poczucie, że to, co robi, jest jakąś służbą wobec większej wspólnoty [...] różne są wypowiedzi historyka. Naturalnie przede wszystkim wykład słowny i na piśmie. Ale może być też inna forma. Taką wypowiedzią jest Zamek Królewski z treścią historyczną swych wnętrz, bogatą symboliką pokazywaną za pomocą dzieł sztuki, które obok swych walorów artystycznych, estetycznych – mają przecież znaczenie historyczne”.

Właśnie te cztery elementy, wymienione przez Aleksandra Gieysztora, a mianowicie: służba wobec większej wspólnoty, wykład słowny i na piśmie, symbolika dzieł sztuki i znaczenie historyczne najlepiej charakteryzują działalność Pana Profesora Jacka Purchli oraz Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, prowadzoną przez ponad 30 lat, czyli od momentu powstania Centrum w 1991 roku. Należy jednak zaznaczyć, że przedmiotem badań pana profesora Gieysztora był Zamek Królewski w Warszawie i bogate dziedzictwo historyczne stolicy Polski, natomiast działalność Profesora Jacka Purchli i Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie skierowana jest na odnowienie, badanie i kształtowanie przestrzeni kulturowej, artystycznej, politycznej Europy Środkowo-Wschodniej w nowych realiach historycznych i politycznych przełomu xx i xxi wieku.

Działalności Międzynarodowego Centrum Kultury nie da się oddzielić od działalności organizacyjnej, naukowej i twórczej jego założyciela i dyrektora w latach 1991–2017, wybitnego naukowca naszych czasów Pana Profesora Jacka Purchli. Pan Profesor Jacek Purchla jest autorem 43 monografii, redaktorem i wydawcą 67 zbiorowych prac naukowych, autorem ponad 400 artykułów.

Został odznaczony 25 orderami, medalami i odznaczeniami Polski oraz innych krajów, w tym Austrii, Niemiec, Belgii, Norwegii i Węgier. W 2017 roku na podstawie decyzji uchwalonej przez Senat Narodowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska, który właśnie reprezentuję, za działalność i zasługi dla nauki ukraińskiej Profesorowi nadano tytuł doktora *honoris causa* Politechniki Lwowskiej. Dzięki pełnemu zaangażowaniu Pana Profesora Jacka Purchli w działalność Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, które istnieje już od 32 lat i którym obecnie pomyślnie kieruje Pani Agata Wąsowska-Pawlik, jest to ośrodek o wysokiej renomie i pozycji krajowej i międzynarodowej. Każdego roku organizowanych jest przez Centrum około sześciu wielkich wystaw, poświęconych różnym tematom z zakresu kultury, sztuki, architektury, a także historycznym i społeczno-politycznym aspektom funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej i Europy Środkowo-Wschodniej. Przez cały okres trwania Centrum odbyło się w nim około 200 różnorodnych wystaw. Poza działalnością wystawienniczą Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie prowadzi aktywną działalność naukową i edukacyjną, której wynikiem są fundamentalne monografie, program stypendialny Thesaurus Poloniae, kwartalnik „Herito”, studia podyplomowe Akademia Dziedzictwa, funkcjonowanie Biblioteki i Czytelni im. Rolanda Bergera.

Osobno pragnę wyrazić podziękowanie zarówno Panu Profesorowi Jackowi Purchli, Dyrektor Agacie Wąsowskiej-Pawlik, pracownikom Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, jak i wszystkim Polakom za wielką, ofiarną pomoc udzielaną milionom uchodźców z Ukrainy, zwłaszcza dzieciom, którzy stali się ofiarami rosyjskiej agresji i imperialnego wielkoruskiego zbrodniczego szaleństwa totalitarnego. Udzielając pomocy, wypełnili Państwo jedno z przykazań profesora Aleksandra Gieysztor – o „służbie wobec większej wspólnoty” nie tylko w wymiarze teoretycznym, lecz także praktycznym, za co jestem niezmiernie wdzięczny.

Jacek Purchla

SHLOMO AVINERI [1933–2023]

Pierwszego grudnia 2023 roku w Jerozolimie zmarł Shlomo Avineri – politolog i filozof, emerytowany profesor nauk politycznych na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie, członek Izraelskiej Akademii Nauk i Humanistyki oraz członek zagraniczny Wydziału II Historyczno-Filozoficznego Polskiej Akademii Umiejętności od 2013 roku.

Z krakowskim Międzynarodowym Centrum Kultury profesor Avineri był związany przez nieomal trzydzieści ostatnich lat. Po raz pierwszy pojawił się w lipcu 1995 roku w naszej szkole letniej, z wykładem gościnnym dla uczestników Democracy & Diversity Graduate Summer Institute na temat wpływu Europy Środkowo-Wschodniej na życie polityczne i społeczne współczesnego Izraela. Towarzyszyłem wówczas Profesorowi w poruszającej podróży do jego rodzinnego Bielska, gdzie szukał śladów krewnych i przywoływał na żydowskim cmentarzu pamięć swych dziadków, Abrahama (Adolfa) Wienera i Aharona (Arnolda) Gronera, oraz babci Lei (Eleonory) Groner, a także sześciu siostr i młodszego brata jego matki oraz pięciorga kuzynów i kuzynek, zamordowanych przez Niemców. W drodze powrotnej odwiedziliśmy Maków Podhalański, wpędzając komendanta tamtejszego posterunku policji przy ulicy Kolejowej w konsternację – funkcjonariusze policji nie wiedzieli bowiem, że ich komenda zajmuje całą kamienicę należącą przed wojną do jednego z dziadków profesora Avineriego.

W kolejnych latach Shlomo Avineri powtarzał swoje gościnne wykłady w szkole letniej mck, prowadzonej wspólnie z New School University z Nowego Jorku. W lipcu 2003 roku był wykładowcą naszego kursu *Galicia. The Common Memory* na temat społeczności żydowskiej w Galicji oraz środkowoeuropejskich kontekstów w kulturze izraelskiej, towarzysząc nam w wyjeździe do Lwowa. Uczestniczył też później w organizowanych przez Centrum konferencjach i jubileuszach.

Shlomo Avineri urodził się 30 sierpnia 1933 roku w Bielsku jako Jerzy Wiener. W 1939 roku wraz z rodzicami wyemigrował do Izraela. Po latach wspominał: „Dotarłem z moimi rodzicami do Tel Awiwu na kilka miesięcy przed rozpoczęciem drugiej wojny światowej. Reszta mojej szerszej rodziny – troje dziadków, siedmioro rodzeństwa mojej matki i pięcioro moich kuzynów – została w Polsce. Wszyscy zostali zamordowani w Holokauście”. Trzeba dodać, że decyzja jego rodziców o emigracji z II Rzeczypospolitej była spowodowana antysemitickimi ekscesami w Bielsku, których pięcioletni Jerzy Wiener był w 1938 roku mimowolnym świadkiem.

Profesor Avineri studiował na Uniwersytecie Hebrajskim i w London School of Economics. W latach 1971–1974 był dyrektorem Instytutu Badawczego Eshkol w Jerozolimie, a w 1974 roku objął funkcję dziekana Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Hebrajskiego. Był też w latach 1997–2002 dyrektorem Instytutu Studiów Europejskich tego Uniwersytetu. Jako uznany w świecie nauki autorytet wygłaszał gościnne wykłady na wielu



Przy pomniku legionistów na cmentarzu żydowskim w Bielsku-Białej, lipiec 1995



Z prof. Ewą Chojecią w Bielsku, lipiec 1995

prestiżowych uczelniach, między innymi na Uniwersytecie Yale, Uniwersytecie Cornella, Uniwersytecie Kalifornijskim, Cardozo School of Law, Australijskim Uniwersytecie Narodowym, Uniwersytecie Oksfordzkim, Uniwersytecie Northwestern, jak również w The Brookings Institution and The Carnegie Endowment for International Peace w Waszyngtonie, The Institute of World Economics and International Relations (IMEMO) w Moskwie oraz w Collegium Budapest i Central European University w Budapeszcie, a także w Fellow Centrum für Angewandte Politikforschung w Monachium.

Obszarem zainteresowań naukowych Shloma Avineriego była przede wszystkim filozofia społeczna i polityczna Georga Wilhelma Friedricha Hegla i Karola Marksa, a także historia syjonizmu. Wśród jego licznych książek za najważniejsze uznaje się: *The Social and Political Thought of Karl Marx* (Cambridge 1968), *Hegel's Theory of the Modern State* (Cambridge 1972), *The Making of Modern Zionism* (New York 1981), *Moses Hess. Prophet of Communism and Zionism* (New York 1985), *Arlosoroff. A Political Biography* (London 1989);



Podczas spływu Dunajcem z Emilem Brixem i jego żoną Elisabeth, lipiec 1999

Herzl. *Theodor Herzl and the Foundation of the Jewish State* (London 2013). Był też redaktorem naukowym wielu prac zbiorowych, chociażby: *Israel and the Palestinians* (New York 1971), *Marx' Socialism* (New York 1973), *Communitarianism and Individualism* (Oxford 1992), oraz członkiem redakcji „The Jewish Review of Books”. Książki profesora Avineriego przetłumaczone zostały na wiele języków, w tym *Hegla teoria nowoczesnego państwa* (Warszawa 2009) na język polski. Swoje teksty często publikował w „The New York Review of Books”, „Dissent” oraz „Foreign Affairs”, a komentarze polityczne w „Haaretz” i w „The New York Times”.

Należy zauważyć, że profesor Shlomo Avineri nie był uczonym gabinetowym, a jednym z najbardziej rozpoznawalnych żydowskich intelektualistów, zaangażowanych w trudny dialog arabsko-izraelski. Jako dyrektor generalny izraelskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w latach 1975–1977, w pierwszym rządzie Icchaka Rabina, prowadził negocjacje z Organizacją Wyzwolenia Palestyny (PLO), za co naraził się na agresywną krytykę ze strony partii Likud.



Shlomo Avineri na Szyndzielni w obiektywie prof. Jacka Purchli, lipiec 1996

Realizował wówczas linię rządu Rabina opartą na tak zwanej opcji jordańskiej, wielokrotnie uczestnicząc w spotkaniach z królem Jordanii Husseinem. W 1979 roku był członkiem wspólnej egipsko-izraelskiej komisji, która doprowadziła do podpisania *Porozumienia w sprawie Kultury i Nauki* pomiędzy oboma krajami. Profesor Avineri przewodniczył także delegacji Izraela do Rady Wykonawczej UNESCO. W swojej ówczesnej publicystyce oraz w przygotowywanych dla rządu Rabina memorandumach próbował odczytać konflikt izraelsko-palestyński w szerszej perspektywie niż dominujące w izraelskim dyskursie tradycyjne ideologiczne podejście do bezpieczeństwa państwa. Problem palestyński widział jako konflikt dwóch ruchów narodowych, do którego rozwiązania konieczny jest dialog. Filozofia promowana przez Avineriego towarzyszyła polityce drugiego rządu Rabina i doprowadziła do historycznego porozumienia w 1993 roku z Organizacją Wyzwolenia Palestyny w Oslo, otwierającego drogę do powstania Autonomii Palestyńskiej. Nie przypadkiem więc

w 1996 roku Shlomo Avineri został – wśród wielu innych prestiżowych wyróżnień – laureatem Izraelskiej Nagrody Państwowej (Israel Prize), z czego był szczególnie dumny.

Na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych profesor Avineri brał również aktywny udział w międzynarodowej debacie na temat przyczyn rozpadu Związku Radzieckiego. Angażował się wówczas we wspieranie odradzającej się w krajach tak zwanego bloku wschodniego demokracji. W latach 1990–1992 był członkiem grupy zagranicznych obserwatorów, pod auspicjami Narodowego Instytutu Demokratycznego, podczas pierwszych wolnych wyborów parlamentarnych na Węgrzech, w Czechosłowacji, Estonii i Chorwacji.

Szczególne więzi łączyły go po upadku komunizmu z jego pierwszą ojczyzną. W 2016 roku w głośnym artykule *Quo vadis, Polonia?*, przedrukowanym 4 września tego roku przez „Rzeczpospolitą”, napisał: „Odwiedziłem Polskę wielokrotnie i dobrze wyczuwam na każdym kroku, iż nie ma tam już Żydów. Moje książki i artykuły zostały przełożone na język polski, wykładałem na Uniwersytecie Warszawskim, na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i w Międzynarodowym Centrum Kultury w tym przepięknym mieście”. Z dumą podkreślał: „Ostatnio zaszczycono mnie wyborem, jako zagranicznego członka, do Polskiej Akademii Umiejętności. Chociaż dzisiaj moja znajomość języka polskiego jest nader skromna, to wszak polska historia, kultura i jej zapachy nie są mi obce”.

Łukasz Galusek

IZABELLA CYWIŃSKA [1935–2023]

Wybitna artystka, dama polskiego teatru, pierwsza ministra kultury i sztuki po obaleniu komunizmu w Polsce – Izabella Cywińska – która zmarła 23 grudnia 2023 roku, była także „matką założycielką” Międzynarodowego Centrum Kultury.

– Inicjatywa należała do Izabelli Cywińskiej, która w imieniu rządu Tadeusza Mazowieckiego w kwietniu 1990 roku na spotkaniu ministrów kultury Rady Europy w Wiedniu zaproponowała stworzenie w Krakowie Centrum Kultury Europejskiej. Było to zamierzenie konkurencyjne wobec niemieckiej propozycji utworzenia podobnego centrum w Berlinie. Polska inicjatywa spotkała się z dużym zainteresowaniem. O atrakcyjności tego przedsięwzięcia decydowała wówczas zarówno koncepcja szerokiego otwarcia poprzez Kraków na tak zwany Wschód Europy, jak i niezwykła atmosfera czasu po zniesieniu żelaznej kurtyny. Pod koniec kwietnia 1990 roku w Palermo ministra Cywińska przedstawiła na konferencji ministrów kultury państw członków Komitetu Kultury Rady Europy szerszą informację o tej inicjatywie rządu polskiego – wspomina prof. Jacek Purchla, założyciel i pierwszy dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury.

Szóstego września 1990 roku ministra Cywińska oficjalnie wystąpiła do ówczesnego prezydenta Krakowa Jacka Woźniakowskiego o utworzenie nowej instytucji, pisząc między innymi: „[...] będzie to pierwsza tego typu placówka w Polsce, włączona w sieć podobnych, istniejących od wielu lat w Europie Zachodniej. Podniesie ona prestiż Polski w międzynarodowych kontaktach. Kraków przez swoją pełną świetności tradycję i z racji wielkiego wkładu kulturalnego we współczesność wydaje się najlepszym miejscem dla takiego przedsięwzięcia”.

Przez całą jesień intensywnie doprecyzowywano formułę programową instytucji, ostatecznie nazwanej Międzynarodowym Centrum Kultury. 20 listopada 1990 roku, na pamiętnym szczycie Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE) w Paryżu, kończącym zimną wojnę i inicjującym nowy europejski porządek, w przemówieniu premiera Tadeusza Mazowieckiego znalazł się *passus* odnoszący się do Centrum: „Pragniemy, aby w nowej Europie w pełni rozkwitała współpraca kulturalna. Do realizacji tego celu przyczynić się winna działalność Międzynarodowego Centrum Kultury. Centrum takie zamierzamy utworzyć w Krakowie”.

Jednak sześć dni później, wskutek przegranych wyborów prezydenckich, premier podał swój rząd do dymisji. W tej sytuacji priorytetową kwestią stało się szybkie zinstytucjonalizowanie mck. Kluczowym ku temu krokiem było powołanie 8 grudnia 1990 roku Fundacji Międzynarodowe Centrum Kultury przez pięcioro fundatorów: Jacka Woźniakowskiego (prezydenta Krakowa), Andrzeja Pelczara (rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego), Krzysztofa Skubiszewskiego (ministra spraw zagranicznych), Izabellę Cywińską (ministrowie kultury i sztuki) oraz Jacka Purchlę (wiceprezydenta Krakowa i przyszłego dyrektora mck).



Izabella Cywińska w obiektywie prof. Jacka Purchli, Niedzica 1997



Rada Fundatorów mck (od lewej): Jacek Woźniakowski, Izabella Cywińska, Krzysztof Skubiszewski, Jacek Purchla (i nieobecny na fotografii Andrzej Pelczar), 1993

Powstanie Fundacji uprzedziło powstanie samego Centrum, a jej istnienie pozwoliło na organizację półtora roku później Europejskiego Miesiąca Kultury, dzięki któremu Kraków stał się pierwszym miastem postkomunistycznej Europy w sieci Europejskich Miast Kultury.

– Uzyskanie w listopadzie 1990 roku w Brukseli pozytywnej dla Krakowa decyzji w tej kwestii było wspólnym sukcesem, wieńczącym moją owocną współpracę z Izą Cywińską jako ministrami kultury – dodaje prof. Jacek Purchla. – Iza starała się nam pomagać do końca swej kadencji. Gdy żegnaliśmy się w pałacu przy Krakowskim Przedmieściu, wręczyła mi pismo następującej treści: „Proszę uprzejmie Pana Prezydenta, by do czasu formalnego utworzenia Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie nadzorował Pan prowadzone w tym celu prace organizacyjne i dysponował środkami z budżetu Państwa na działalność Centrum”. To nie był testament, lecz zobowiązanie, którego poczułem się wykonawcą – wspomina prof. Jacek Purchla.



Z prof. Jackiem Purchlą w kamienicy „Pod Kruki” podczas odsłonięcia tablicy upamiętniającej początki Międzynarodowego Centrum Kultury, którego utworzenie zapowiedział w 1990 roku na szczycie KBWE w Paryżu premier RP Tadeusz Mazowiecki, 2015



Wizjonerzy: Izabella Cywińska i prof. Jacek Purchla w patio po modernizacji kamienicy „Pod Kruki”, 2008

Oficjalna inauguracja działalności mck odbyła się 29 maja 1991 roku na Wawelu w drugim dniu Sympozjum Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, które na przełomie maja i czerwca 1991 roku odbywało się w Krakowie. Międzynarodowe Centrum Kultury rodziło się w niezwyklej atmosferze czasu przełomu w Polsce i w Europie. Jednocześnie pozostaje trwałym świadectwem jednej z ważnych życiowych ról Izabelli Cywińskiej – kreatorki, owocujących do dziś, zmian w kulturze polskiej.

Napisali o nas —

Stereotypowe przedstawienia przesiąknięte antyromskimi uprzedzeniami od wieków cyrkulowały w europejskiej kulturze. Małgorzata Mirga-Tas, biorąc je na warsztat, przenicowuje je dosłownie i symbolicznie. O swojej społeczności opowiada od środka. Jeśli jeszcze nie rozumiecie jej fenomenu, *Wędrujące obrazy* w krakowskim Międzynarodowym Centrum Kultury są najlepszą ku temu okazją.

„Gazeta Wyborcza”, 10 stycznia

Ekspozycja *Litwa. Dwa stulecia fotografii* jest rewelacyjnie rozegrana. Scenografia nie przeszkadza; pomaga, a nawet dopowiada. Genialnie połączono przedstawienie prac na ścianie z obiegiem książki fotograficznej. Historia zapisana w wydawnictwach fotograficznych przestaje tu być niszą, dodatkiem, stanowi główny nurt prezentacji. Znakomita sprawa! I zapewne także ukłon, bo przecież fotografia litewska od dekad słynie właśnie z książek.

„Przekrój”, 7 sierpnia

Ponad 200 prac zgromadzonych na wystawie *Litwa* o związkach Polski i Litwy, tym razem widzianych przez oko aparatu. Nie zabrakło nawet tematu modnej dziś sztucznej inteligencji i kreowanych przez nią zdjęć. Dodatkowym atutem – poza jak zawsze w wypadku Międzynarodowego Centrum Kultury świetną aranżacją – jest pokaz albumów i wydawnictw.

Spotkaniazzabytkami.pl, 26 października

Cudzych sąsiadów chwalicie, swoich nie znacie, to hasło idealnie pasowałoby do wystawy *Litwa. Dwa stulecia fotografii*. Pierwszej tak przekrojowej prezentacji litewskiej fotografii w naszym kraju. To obejmująca dwa stulecia opowieść o tożsamości i historii, różnorodności i wielokulturowości, powikłanych losach regionu, przyrodzie i krajobrazie, związkach między litewską i polską kulturą fotograficzną.

„Zwierciadło”, nr 8

W esejach znawcy wielowiekowej historii, kultury i obyczajów Gruzji [Lech Kończak, *Tbilisi. O Gruzji, ludziach i dziełach*] poznajemy dumny naród i jego niezrozumiałe przywiązanie do Rosji w XIX wieku. Bolszewickich katów ze Stalinem i Berią, których pamięć odrzuca większość Gruzinów, ale mniejszość ją pielęgnuje. Analogie do polskiej pamięci widać w tbiliskim panteonie, gdzie obok siebie złożono ofiary i oprawców. Znakomita lektura.

„Historia do Rzeczy”, nr 3

Pomimo że książka niesie ze sobą wiele informacji, nie jest przytłaczająca. Wręcz przeciwnie: napisana lekko, ze znawstwem tematu, a historie w niej zawarte nie są przegadane. Dla osób, które do tej pory niewiele wiedziały o Kaukazie Południowym, lektura *Tbilisi. O Gruzji, ludziach i dziełach* będzie prawdziwym rarytasem, natomiast dla czytelników zaznajomionych w pewnym stopniu z regionem – ciekawym uzupełnieniem i rozszerzeniem ich dotychczasowej wiedzy.

„Odra”, 1 czerwca

W książce noszącej polski tytuł *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości* Jarosław Hrycak wyjaśnia źródła oporu Ukraińców wobec kolejnych prób narzuconego im zniknięcia. Czyni to nie tylko po to, by udowodnić, że naród ukraiński był, jest i będzie, a rosyjscy imperialiści od Piotra I po Władimira Putina mylili się, kwestionując to istnienie i próbując je unieważnić. Bo w istocie nie o historię w jego opowieści chodzi, tylko o przyszłość. A ta rzeczywiście wyłoni się m.in. z walki, jaką prowadzą dziś Ukrainki i Ukraińcy. Książka Hrycaka pomaga zrozumieć ich aspiracje, marzenia i źródła motywacji. Pomaga też zrozumieć, jak działa świat.

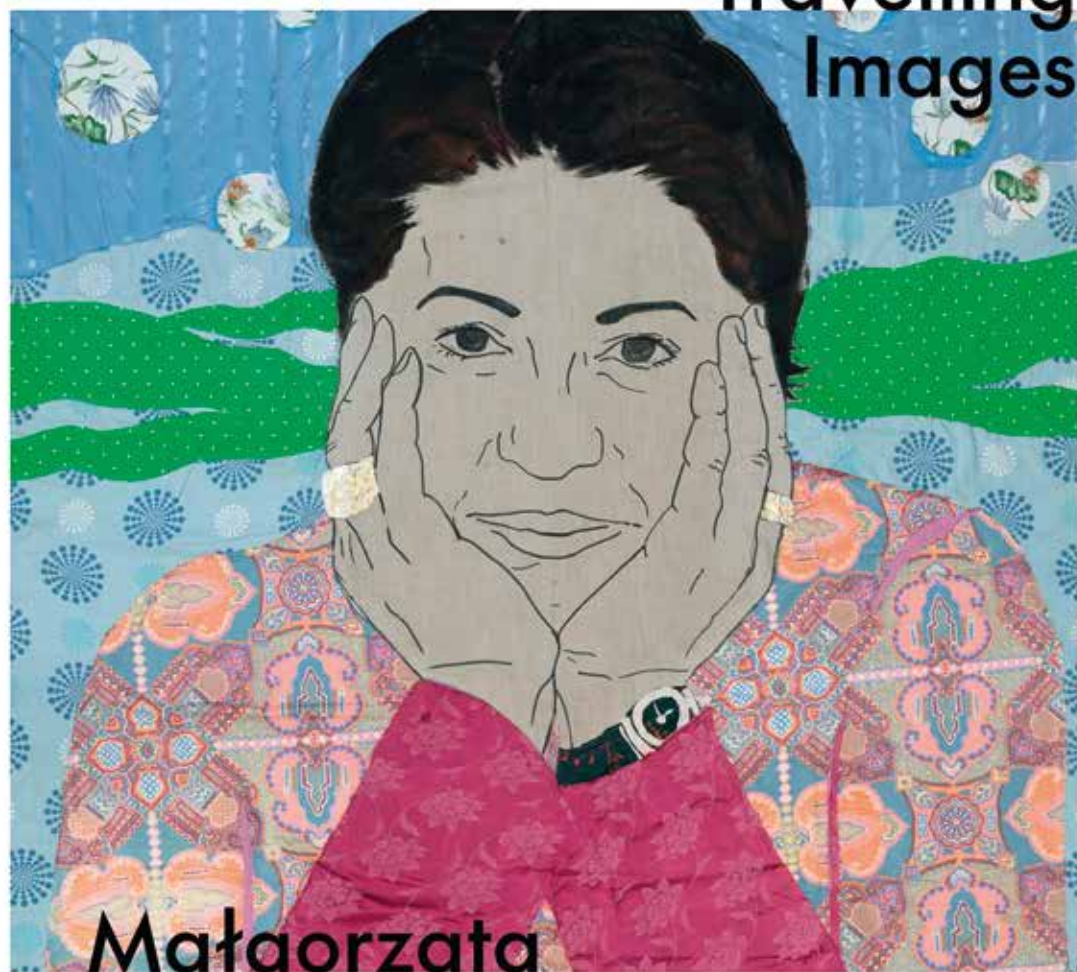
„Polityka”, 12 września

Co otrzymujemy? Blisko 600-stronicową, fantastyczną opowieść o sąsiednim kraju od jego prapoczątków aż po rosyjsko-ukraińską wojnę [o książce *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości* Jarosława Hrycaka].

„Gazeta Wyborcza”, 23 października

Wędrujące
obrazy

Travelling
Images



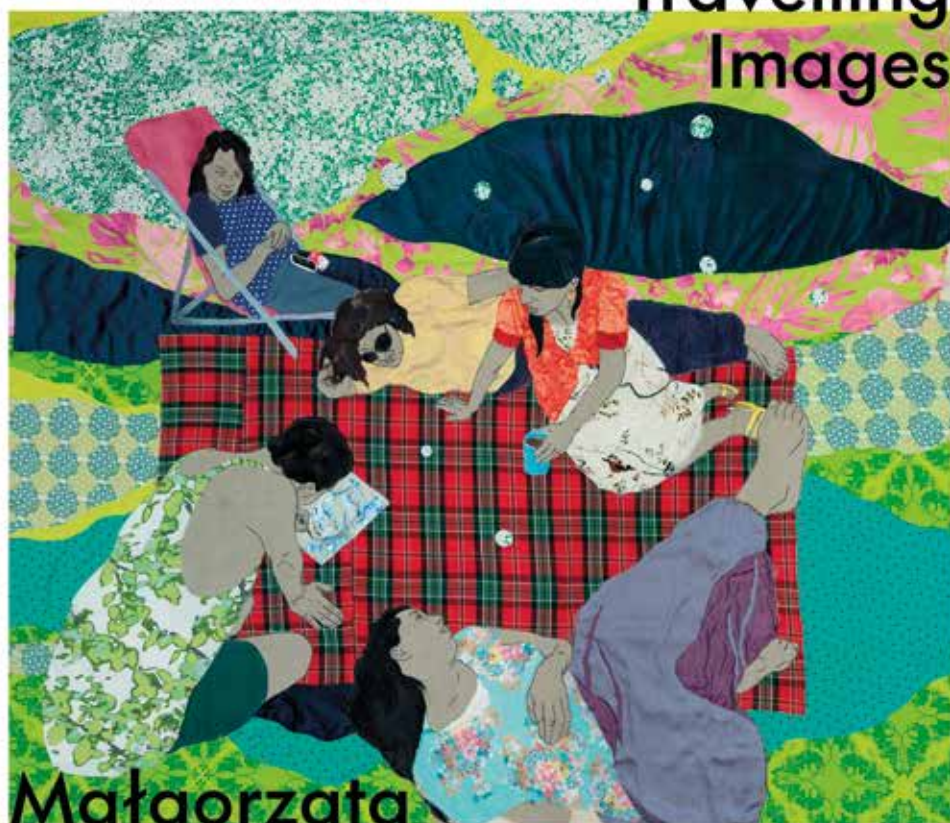
Małgorzata
Mirga-Tas

2.12.2022—
5.03.2023

wystawa / exhibition
Galeria Międzynarodowego
Centrum Kultury
International Cultural
Centre Gallery
Rynek Główny 25, Kraków
www.mck.krakow.pl

Wędrujące obrazy

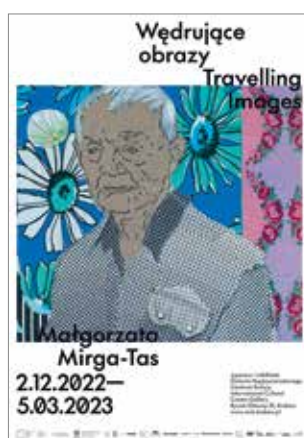
Travelling Images



**Małgorzata
Mirga-Tas**
ostatnie dni wystawy
final days of the exhibition
7.03—19.03.2023

Galeria Międzynarodowego
Centrum Kultury
International Cultural
Centre Gallery
Rynek Główny 25, Kraków
www.mck.krakow.pl

Logo of the International Cultural Centre Gallery (MCK) and other cultural institutions.





LITWA
Dwa stulecia
fotografii

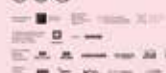
LITHUANIA
Two Centuries
of Photography

16.06—
24.09.2023

WYSTAWA
Międzynarodowe
Centrum Kultury

EXHIBITION
International
Cultural Centre

Rynek Główny 25
www.mck.krakow.pl



LITWA
Dwa stulecia
fotografii

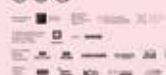
LITHUANIA
Two Centuries
of Photography

do/until
29.10.2023

WYSTAWA
Międzynarodowe
Centrum Kultury

EXHIBITION
International
Cultural Centre

Rynek Główny 25
www.mck.krakow.pl



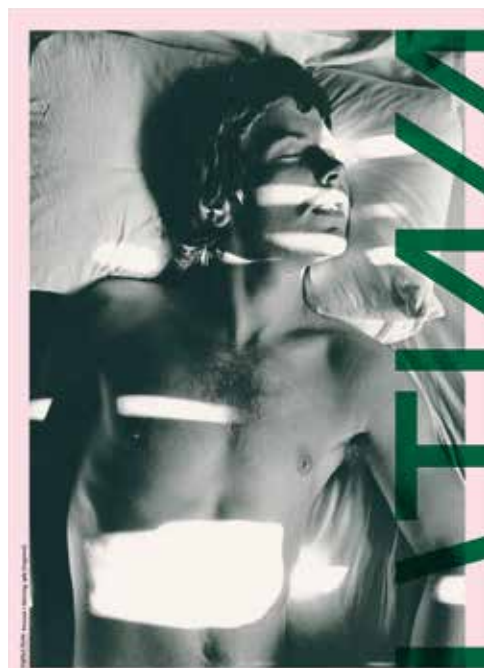


Ja się specjalnie nie rozglądam. Zwyczajnie idę

Jonas Mekas

LITWA
Dwa stulecia
fotografii

WYSTAWA
MCK, Rynek Główny 25
do 24 września 2023



Obserwowanie codzienności jest formą medytacji

Antanas Sutkus

LITWA
Dwa stulecia
fotografii

WYSTAWA
MCK, Rynek Główny 25
do 24 września 2023





Nie miałem
dokąd iść,
dokąd się
spieszyć

Jonas Mekas

LITWA
Dwa stulecia
fotografii

WYSTAWA
MCK, Rynek Główny 25
do 24 września 2023

Logo of the International Center of Photography (ICP) and other partner organizations.

Labirynt i fotografia

Spotkanie z artystami
i kuratorami wystawy
„Litwa. Dwa stulecia
fotografii”

16.06 (piątek)
godz. 18.00
MCK
Rynek Główny 25
Kraków

Goście:
Alvydas Lukys
Adam Mazur
Valentyn Odnoviun
Vilma Samulionytė
Gintautas Trimakas

Spotkanie prowadzone w dwóch
językach – polskim i litewskim,
tłumaczone na Polski Język Migowy
oraz transmitowane online

Logo of the International Center of Photography (ICP) and other partner organizations.

PLAKAT PRZECIW WOJNIE

PLAKAT PRZECIW WOJNIE
POSTER AGAINST THE WAR

WYSTAWA / EXHIBITION

25.08 – 14.09.2023

**ŚREDNIOWIECZNE PIWNICE
THE MEDIEVAL CELLARS**

WSTĘP WOLNY / FREE

Patronat Honorowy: Konsulat Generalny
Ukrainy w Krakowie
Honorary Patronage: Consulate General
of Ukraine in Krakow



MARKOWSKA, SENDEROWA. DWIE ZAGŁADY

GOŚCIE:
DR EDYTA GAWRON
DR ELŻBIETA MIRGA-WÓJTOWICZ
DR MONIKA WEYCHERT

SPOTKANIE TOWARZYSZY WYSTAWIE WĘDRUJĄCE OBRAZY. MAŁGORZATA MIRGA-TAS

26 stycznia 2023 / */czwartek/*
18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

WIZUALNA SIŁA ROMÓW

GOŚCIE:
DR EMILIA KLEDZIK
PROF. MARIA POPRZĘKA
PRZEWODZENIE:
BOGUSŁAW DĘPTUŁA

16 lutego 2023 / */czwartek/*
18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

ARCHITEKTURA POLSKA W TEL AWIWIE 1932-1936

WYKŁAD
DR. ARTURA TANIKOWSKIEGO

13 kwietnia 2023 / */czwartek/*
18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

ZIELONA MODERNIZACJA -MIĘDZY UTOPIĄ A URBANISTYKĄ

JOANNA ERBEL
ŁUKASZ GALUSEK
NATALI MATYJA
CZŁOŚCZ PIĄTEK
EDWIN BENDZYK
DEBATA FUNDACJI BATOREGO I MCK W KRAKOWIE
NAGRODA IM. MARCINA KRÓLA 2021

12 maja 2023 / */czwartek/*
18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

WSCHÓD vs ZACHÓD ORIENTALIZACJA WE WSPÓŁCZESNEJ POLSCE

ADAM BALCER
PAULINA MAŁOCHLEB

23 maja 2023 / */czwartek/*
18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

WIELKIE LITERATURA EUROPY ŚRODKOWEJ POWIEŚCI MAŁYCH NARODÓW

ADRIANA BABEŃ
KAZIMIERZ JURCZAK
ŁUKASZ GALUSEK

Spotkanie wokół leksykonu powieści Środkowej Europy

12 maja 2023 / */piątek/*
16.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

• WWW.MCK.KRAKOW.PL

 MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

The poster features a solid orange background. At the top, there is a thick black horizontal bar. Below it, the title "WILNO 1915:" is written in large white letters, followed by "WIELKA EWAKUACJA DOBR KULTURY" in even larger white letters. The speaker's name "DR. MARKA BUIKI" is in smaller white capital letters, followed by his credentials "LITENSKIEGO HISTORYKA, STYPIENDYSTY PROGRAMU THESAURUS POLONIAE" in smaller white capital letters. A date line "9 czerwca 2023 / czwartek" is separated from the time "18.00" by a thin white horizontal line. Below the time are two more thin white horizontal lines, followed by the location "ALAMCO, POKOJ 1620WY-20" and another thin white horizontal line, then the address "MOSC WILNA" and a final thin white horizontal line. On the right side, there is a small circular logo with a stylized sun or flower design, next to which is the text "Stowarzyszenie Literackie i Artystyczne". At the bottom, there is a row of logos for sponsors: Ciepota, Biblioteka, and others.

[illegible][illegible]

AKCJA RZECZNA

ODRZANIA

PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ DORZECZA ODRY

GOŚĆ:
ZBIGNIEW ROKITA
PROWADZENIE:
ŁUKASZ GALUSEK

SPOTKANIE TOWARZYSZY KSIĄŻCE ZBIGNIEWA ROKITY
ODRZANIA. PODRÓŻ PO ZIEMIACH ODZYSKANYCH

8 listopada 2023 / *środa*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

 Międzynarodowe Centrum Kultury

STANISŁAWÓW 1918-1939

MIASTO I ARCHITEKTURA
NA STYKU
KULTUR

GOŚCIE:
DR DARIUSZ KOWAL
GOŚĆ SPECJALNY:
PROF. DR hab. PIOTR BŁASZCZAK
PROWADZENIE:
DR WIOŁA RECHRASTY

WYKAZAŁA: TOMASZ CZYŻ, KATARZYNA KWIATKOWSKA, JAKUB KOWAL

8 listopada 2023 / *czwartek*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY



DOBRY WOJAK SZWEJK 100 LAT MŁODY!

CZESKA
LITERATURA
W POLSCE

GOŚCIE:
ANNA MASŁANKA
JULIA ROZEWICZ
PETR VLČEK
PROWADZENIE:
DR PIOTR SZERODŃSKI

15 listopada 2023 / *piątek*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY



GLOBALNA HISTORIA UKRAINY

GOŚCIE:
PIOTR JAROSIAKOW WYKŁAD
PROWADZENIE:
ŁUKASZ GALUSEK

SPOTKANIE TOWARZYSZY KSIĄŻCE PIOTRA JAROSIAKOWA WYKŁAD (JĘZ. POLSKO-UKRAIŃSKI)

24 listopada 2023 / *piątek*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY



ZAWÓD ARCHITEKT: ROBERT KONIECZNY

GOŚCIE:
ROBERT KONIECZNY
PIOTR ROZANECKI
BARTOSZ PIKUSIŃSKI

SPOTKANIE TOWARZYSZY KSIĄŻCE ROBERTA KONIECZNYEGO ZAWÓD ARCHITEKT (JĘZ. POLSKO-UKRAIŃSKI)

30 listopada 2023 / *czwartek*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY



JAK MŁODE MOŻE BYĆ DZIEDZICTWO?

GOŚCIE:
OLGA DRENDA
RAFAŁ MATYJA
MAREK ŚWIDRAK

13 grudnia 2023 / *środa*

18.00

KRAKÓW, RYNEK GŁÓWNY 25

WSTĘP WOLNY

transmisja online

spotkanie tłumaczone na Polski Język Migowy

 Międzynarodowe Centrum Kultury



Wakacje w MCK

Opowieści z chmu

Warsztaty dla rodzin z dziećmi w wieku 4–12 lat

1–4 sierpnia (wtorek–piątek)
8–11 sierpnia (wtorek–piątek)

Godz. 12.30–14.00

Wstęp bezpłatny

Prowadzimy także warsztaty dla grup zorganizowanych

11.07–22.09.2023 (wtorek–piątek)

Wstęp: 5 zł/uczestnik

Zarezerwuj termin
e-mail: warsztaty@mck.krakow.pl
tel.: 12 42 42 811

 **MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

Warsztaty towarzyszą wystawie Litwa. Dwa stulecia fotografii otwartej do 24 września 2023 roku w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie, Rynek Główny 55

Współorganizatorzy:                      

KALENDARIUM

STYCZEŃ

- 3/01** Warsztaty kreatywne dla uczniów z VIII Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie w ramach programu towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy*. Małgorzata Mirga-Tas



- 7/01** Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

- 12/01** Warszawa. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w drugim posiedzeniu Zespołu zadaniowego do spraw organizacji 12. Dorocznego Forum Doradczego Szlaków Kulturowych Rady Europy

13/01 *Materia(ł) obrazu* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*

14/01 Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

14-15/01 Akademia Sztuk Pięknych. Studenci 17. edycji Akademii Dziedzictwa zwiedzają Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASP w Krakowie



O konserwacji malarstwa sztalugowego opowiada Tanita Ciesielska z Pracowni Technologii i Technik Rzeźbiarskich

15/01 Stalowa Wola, Muzeum Regionalne – Galeria Malarstwa Alfonsa Karpińskiego. Wernisaż wystawy *Sztuka w mundurze. Krakowski Oddział Grobów Wojennych 1915-1918*



Od lewej: Aneta Garanty, dyr. Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli, dr Agnieszka Partridge i dr Beata Nykiel



17/01 Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Sercątko* Herty Müller

18/01 JE Artur Michalski, ambasador nadzwyczajny i pełnomocny RP w Republice Białorusi, wraz z radczynią Barbarą Michalowską z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik

21/01 Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

23/01 Wykład oraz warsztaty dla uczestników programu Erasmus *Behind the Walls*. Wykład dr. Michała Wiśniewskiego *Dziedzictwo Nowej Huty* oraz warsztaty *Storytelling. Opowieść o tożsamości* dla uczniów z Polski, Finlandii i Austrii

24/01 Spotkanie z dr. Kristiną Sabaliauskaitė, które prowadziła dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dr. Kristina Sabaliauskaitė



25/01 Konferencja prasowa dla ogólnopolskich i lokalnych mediów o planach i zamierzeniach MCK na 2023 rok

26/01 *Markowska, Sendlerowa. Dwie Zagłady* – spotkanie z udziałem dr Edyty Gawron, dr Elżbiety Mirgi-Wójtowicz i dr Moniki Weychert w ramach programu towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*



Od lewej: dr Edyta Gawron, dr Monika Weychert i dr Elżbieta Mirga-Wójtowicz



Dr Antoni Bartosz

Kraków, Muzeum Narodowe. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w konferencji naukowej *Nowy początek. Modernizm w II Rzeczypospolitej*

28/01

Oprowadzanie po kamienicy „Pod Kruki” w języku ukraińskim z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie*

28-29/01

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

29/01

Dostępna niedziela w мск, oprowadzanie po wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas* z audiodeskrypcją oraz tłumaczone symultanicznie na Polski Język Migowy, przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu



31/01-5/02

Tajwan, Tajpej. Prezentacja publikacji мск na Międzynarodowej Wystawie Książek TIBE. Dr Michał Wiśniewski wygłosił wykład na temat współczesnej architektury polskiej oraz zaprezentował album *Form Follows Freedom. Architecture for Culture in Poland 2000+*



Dr Michał Wiśniewski

30/01

Malarze z kręgu Komitetu Paryskiego a sztuka francuska – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu Dekady ze sztuką

LUTY

1/02

Ferie w mck – *Patchworkowe wizerunki*

Mołdawia, Kiszyniów. Narodowe Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie. Otwarcie przygotowanej przez mck wystawy *Architektura Niepodległości w Europie Środkowej* prezentowanej do 28 lutego. Organizatorami ekspozycji były Narodowe Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie oraz Instytut Polski w Bukareszcie



Od lewej: Svetlana Pociumban, szefowa Biura Dziedzictwa Kulturalnego przy Ministerstwie Kultury Republiki Mołdawii; Natalia Mosor, dyr. Instytutu Polskiego w Bukareszcie; Tomasz Kobzdej, JE Ambasador RP w Mołdawii; i Eugen Sava, dyr. Narodowego Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie



1-28/02

Rumunia, Bukareszt. Prezentacja wystawy *Architektura Niepodległości w Europie Środkowej* w Instytucie Polskim w Bukareszcie

4/02

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

8/02

Ferie w МСК – *Materiałowa genealogia*

10/02

Biennale Sztuki w Wenecji i sztuka polska – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*

11/02

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

15-18/02

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Nowy Jork. Wystąpienie dr Żanny Komar *Decolonization of imperial knowledge. Polish-Ukrainian experience* na konferencji *Conversations on global art history*, organizowanej przez CAA-Getty International Program

16/02

Wizualna siła Romów – spotkanie z udziałem dr Emilii Kleczk i prof. Marii Poprzęckiej w ramach programu towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*, które poprowadził Bogusław Deptuła



16-19/02

Rumunia, Timișoara. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w inauguracji Europejskiej Stolicy Kultury Timișoara 2023



Od lewej: Dominic Fritz, burmistrz Timișoary; Adina-Ioana Vălean, europejska komisarz ds. transportu; Lucian Romașcanu, minister kultury (w latach 2021–2023); Alin Nica, przewodniczący rady hrabstwa Timiș; Ramona Laczko-David, koordynatorka projektu Timișoara 2023

18/02

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

21/02

Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Oczyszczenie* Sofi Oksanen

25/02

Oprowadzanie po kamienicy „Pod Kruki” w języku ukraińskim z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie*

25-26/02

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

26/02 *Dostępna niedziela w mck*, oprowadzanie po wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas* z audiodeskrypcją oraz tłumaczone symultanicznie na Polski Język Migowy, przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu

27/02 *Portret miasta – fotografia uliczna lat 40. i 50. xx wieku* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

Udział dr Beaty Nykiel i Magdaleny Spyрки w Radzie Dyrektorów Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego

MARZEC

2/03 Alice Roegholt, dyrektorka Het Schip Amsterdamse School Museum, oraz Ton Heijdra z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem, które dotyczyło planowanej wystawy o Szkole Amsterdamskiej, a także prezentacji dla zespołu mck o historii muzeum Het Schip



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Alice Roegholt i Ton Heijdra

Sąsiedztwo, czyli Romowie w Nowej Hucie – spotkanie z udziałem dr. Jarosława Klasia i Moniki Szewczyk w ramach programu towarzyszącego wystawie *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*, które poprowadziła Katarzyna Kubisiowska



Od lewej: dr Jarosław Klas, Monika Szewczyk i Katarzyna Kubisiowska



3/03 Kazimierz Michał Ujazdowski, poseł na Sejm RP, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik



4/03 Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

Białowieża. Muzeum Przyrodniczo-Leśne Białowieskiego Parku Narodowego. Otwarcie wystawy *Domowroty. Włodzisław Puchalski* zorganizowanej w 2022 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury we współpracy z Muzeum Niepołomickim

9-10/03 Warszawa. Joanna Hojda-Pepaś wystąpiła z prezentacją *Usłysz MCK. Dostosowanie siedziby i oferty instytucji do potrzeb osób z niepełnosprawnością słuchu oraz wydarzeń z cyklu „Dostępna niedziela” w MCK podczas spotkania Kultura bez barier* organizowanego przez PFRON

10/03 Zawód: architektka. *O kobietach we współczesnej polskiej architekturze* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała do sztuki. Spotkania dla seniorów*

10-12/03

MCK na Poznańskich Targach Książki



11/03

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

11-12/03

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

18/03

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

Dębni. Miasteczko willi i nietoperzy – dostępny spacer miejski, tłumaczony na Polski Język Migowy



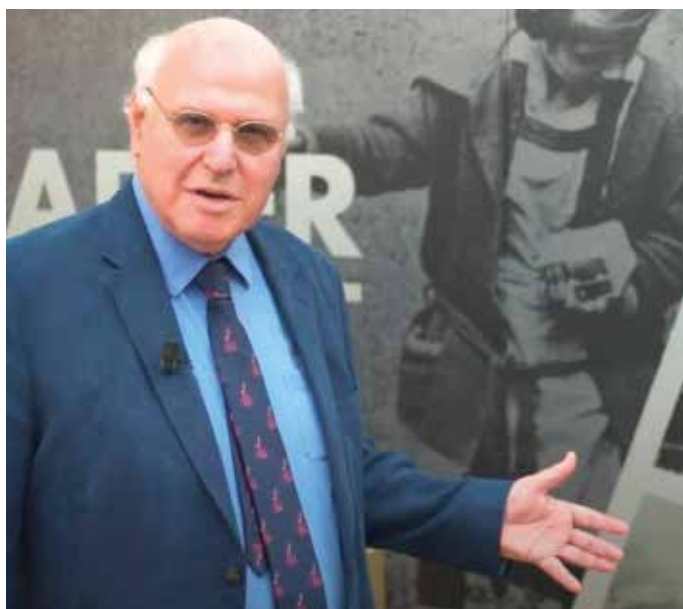
Uczestnicy spaceru, pierwszy z lewej Jakub Studziński, tłumacz z języka migowego

19/03

Finisaż wystawy *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas*

24/03

Modernizm a ciągłość tradycji – wykład prof. Jaya Wintera. Słowo wstępne wygłosił prof. Piotr Juszkiewicz, kurator wystawy *Nowy początek. Modernizm w II Rzeczypospolitej*. Spotkanie zorganizowały Europejska Sieć Pamięć i Solidarność oraz Muzeum Narodowe w Krakowie. MCK było partnerem wydarzenia



Prof. Jay Winter

25/03

Warszawa, Uniwersytet Warszawski. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i prof. Jacka Purchli w gali wręczenia Nagrody Przeglądu Wschodniego – xxx Edycji w kategorii Nagroda im. Aleksandra Gieysztora. Laureatem tegorocznej edycji zostali prof. Jacek Purchla oraz Międzynarodowe Centrum Kultury



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik odbiera pamiątkowy dyplom z rąk prof. Jacka Malickiego

25/03

Oprowadzanie po kamienicy „Pod Kruki” w języku ukraińskim z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie*

25-26/03

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

27/03

Polskie architektki pochodzenia żydowskiego – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

28/03

Konferencja prasowa poświęcona „sezonowi litewskiemu” w Krakowie. W 2023 roku Litwa obchodzi jubileusz 700-lecia Wilna, organizowany pod hasłem „Wilno: 700 lat młode”. Z tej okazji w Krakowie zaplanowano wiele wydarzeń prezentujących bogate dziedzictwo kulturowe naszych sąsiadów. W wydarzeniu zorganizowanym w mck udział wzięli: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik; Robert Piaskowski – pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury; Rasa Rimickaitė – attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce; Maria Anna Potocka, dyrektor Muzeum Sztuki Współczesnej mocaK; prof. Andrzej Szczerski, dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie



Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik; Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury; Rasa Rimickaitė, attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce; Maria Anna Potocka, dyr. Muzeum Sztuki Współczesnej mocaK; prof. Andrzej Szczerski, dyr. Muzeum Narodowego w Krakowie



Rasa Rimickaitė, attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce, udziela wywiadu przedstawicielom mediów

Warszawa, Belweder. Udział dyr. Łukasza Galuska w 9. posiedzeniu Kolegium ds. Polityki Międzynarodowej, poświęconym drugiemu rokowi rosyjskiej agresji w Ukrainie oraz możliwym scenariuszom dalszego przebiegu konfliktu

Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o *Tureckim lustrze* Viktora Horvátha

KWIECIEŃ

1/04

Rynek Główny. Po zgłiszczach pożaru z 1850 roku – dostępny spacer miejski, tłumaczony na Polski Język Migowy

3-6/04

Tallinn, Republika Estońska. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek z wizytą studyjną w estońskich muzeach i instytucjach kultury. W ramach programu przygotowanego we współpracy ze Sławomirą Borowską-Peterson z Ambasady RP w Tallinnie dyrektorzy spotkali się m.in. z ambasadorem RP w Estonii Grzegorzem Kozłowskim, z dyrektorką Estońskiego Muzeum Sztuki (Kumu) dr Kadi Polli, dyrektorką Estońskiego Muzeum Architektury (Eesti Arhitektuurimuuseum) dr Triin Ojari, z kuratorem Fundacji Enna Kunili (Enn Kunila kunstikollektsioon) Eero Epnerem, ze spadkobierczynią i opiekunką dorobku artystycznego Tonisa Vinta Evą Vint, z dyrektorką Muzeum Estonii (Eesti Rahva Muuseum) dr Kertu Saks i z zespołem esk Tartu 2024, z Naczelnym Archiwistą Estonii Priitem Pirskiem w Estońskim Archiwum Narodowym (Eesti Rahva Muuseum), z podsekretarzem stanu ds. sztuki w estońskim Ministerstwie Kultury Taanielem Raudseppem, z prof. Virve Sarapik z Estońskiej Akademii Sztuki (Eesti Kunstiakadeemia)



Od lewej: amb. Grzegorz Kozłowski, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Sławomira Borowska-Peterson i dyr. Łukasz Galusek



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, dr Kertu Saks, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Virve Sarapik



Dyr. Łukasz Galusek i dr Triin Ojari

8/04

Spacerem po starorzeczu Wisły – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

13/04

Architektura polska w Tel Awiwie 1932–1936 – wykład dr. Artura Tanikowskiego



Dr Artur Tanikowski



Spotkanie Grupy Roboczej Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, podczas którego omówiono program kursu letniego V4 Heritage Academy oraz raport *Heritage Management and Protection in V4 Countries*

14/04 *Autoportret. Współczesna polska fotografia* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała do sztuki. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

15-16/04 Zajęcia Akademii Dziedzictwa

18/04 Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Requiem dla nikogo* Złatko Enewa

19/04 Posiedzenie Zarządu Fundacji mck



Od lewej: prof. Jerzy Hausner, Andrzej Tombiński, Marzena Daszewska, Joanna Hojda-Pepaś, Ziyad Raoof, dr Marek Golemo, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Jakub Górski, prof. Jacek Purchla

20/04 Katowice, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska, prof. Jacka Purchli i dr Moniki Rydiger w sesji naukowej *Oblicza mecenatu artystycznego na obszarze obecnego województwa śląskiego* dedykowanej prof. Ewie Chojeckiej

21-23/04 Białystok. mck na Targach Książki i na Festiwalu Literackim *Na pograniczu kultur*

22/04 *Grzegórzki. Spacerem po starorzeczu Wisły* – dostępny spacer miejski, tłumaczony na Polski Język Migowy





22-23/04

Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki. Studenci 17. Edycji Akademii Dziedzictwa zwiedzają Zamek Królewski na Wawelu



Dr Marta Graczyńska oprowadza uczestników po Zamku

24/04

Rubens, van Dyck, Jordaens – mistrzowie flamandzkiego baroku – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

24-26/04

Opole, Brzeg, Łąbinowice. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w dorocznym spotkaniu dyrektorów instytucji kultury organizowanym przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Dyr. A. Wąsowska-Pawlik wygłosiła referat *Współpraca międzynarodowa i wystawy w działalności mck*

26/04

Radio Kraków. Dyr. Łukasz Galusek odebrał nagrodę Supermarki Radia Kraków dla mck za 2022 rok. Jury doceniło różnorodny, ale spójny i konsekwentny program instytucji, dające do myślenia i aktualne wystawy. Podkreślono, że żadna z krakowskich instytucji tak szybko nie zareagowała na wojnę w Ukrainie, ale także na nowe hierarchie w sztuce współczesnej



Dyr. Łukasz Galusek

26-28/04

Niemcy, Budziszyn, Berlin. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Jacek Purchla i Anna Śliwa z wizytą w Niemczech. Prof. Jacek Purchla spotkał się z dr. Uwe Kochem i z Petrem Svobodą, wiceprezydentami Europa Nostra, oraz z Karstenem Vogtem, burmistrzem Budziszyna. Dyr. A. Wąsowska-Pawlik, prof. J. Purchla i A. Śliwa spotkali się z Dietmarem Nietanem, koordynatorem niemieckiego msz ds. niemiecko-polskiej współpracy, w celu zaprezentowania wystawy *Niechciana stoleczność. Architektura i urbanistyka Krakowa w czasie okupacji niemieckiej 1939–1945*



Od lewej: Anna Śliwa, dr Uwe Koch, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Petr Svoboda i prof. Jacek Purchla przed katedrą św. Piotra w Budziszynie

29/04

Krakowski Kazimierz. Dzielnica żydowska przed II wojną światową – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

MAJ

6/05 *Krakowski Kazimierz. Dzielnica żydowska przed II wojną światową* – dostępny spacer miejski, tłumaczony na Polski Język Migowy

6-7/05 Zajęcia Akademii Dziedzictwa

8-15/05 Ogólnopolski Tydzień Bibliotek w Bibliotece mck

10/05 Zlata Šipošová, konsul generalna Republiki Słowackiej, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Zlata Šipošová

Spotkanie ze stypendystkami i stypendystą programu Thesaurus Poloniae i Thesaurus Poloniae dla Ukrainy



Od lewej: dr Natalia Bułyk, dr Marek Buika, Zofia Rokitka, dr Olha Denysiuk, Magdalena Spyрка, dr Beata Nykiel, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Michał Wiśniewski, dr Żanna Komar



Od lewej: Zofia Rokitka, dr Olha Denysiuk, Magdalena Spyрка i dr Beata Nykiel

11/05

Ukraińskie historie Krakowa – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

11-13/05

13. Festiwal Kultury Rumuńskiej w mck. W ramach wydarzenia w średniowiecznych piwnicach mck odbył się wernisaż wystawy komiksu *Tour Banat* Soriny Vazeliny oraz performans *Krumau Live* w wykonaniu zespołu Psihodom z Timișoary; debata *Wielkie powieści małych narodów* z udziałem prof. Adrian Babeti, prof. Kazimierza Jurczaka, prowadzona przez dyr. Łukasza Galuska (12.05); rozmowa i pokaz filmów dokumentalnych *Tajna mapa Timișoary: ludzie i miejsca* z udziałem Adrian Babeti, pisarki i autorki scenariusza, oraz Alexandru Condache, koordynatora projektu *Cafeină pe Bega și Timpuri noi. O mică revoluție* (13.05). Organizatorem obchodów był Rumuński Instytut Kultury w Warszawie



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik wita w sali „Pod Kruki” zebranych gości wernisażu



Wernisaż wystawy komiksu *Tour Banat* Soriny Vazeliny



Dyr. Łukasz Galusek poprowadził debatę *Wielkie powieści małych narodów*



Debatują prof. Kazimierz Jurczak, prof. Adriana Babeți, prof. Tomasz Klimkowski



Performans *Krumau Live* w wykonaniu zespołu Psihodom

12/05

JE Ilija Psaltirov, chargé d'affaires a.i. Macedonii Północnej, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskim

Zielona modernizacja – między utopią a urbanistyką – debata z udziałem Joanny Erbel, Łukasza Galuska, prof. Rafała Matyi i Grzegorza Piątka, poprowadzona przez Edwina Bendyka. Partnerem wydarzenia była Fundacja Batorego



Od lewej: Edwin Bendyk, dyr. Łukasz Galusek, Grzegorz Piątek, prof. Rafał Matyja i Joanna Erbel



Dyr. Łukasz Galusek i Grzegorz Piątek



Prof. Rafał Matyja i Joanna Erbel

Miejskie uprawy. Ekologiczny i społeczny wymiar urban farming i urban gardening – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrżeli do sztuki. Spotkania dla seniorów*, realizowany we współpracy z Zarządem Zieleni Miejskiej w Krakowie w ramach programu „Jadalny Kraków”

13/05

Wykład dyr. Łukasza Galuska o historii i działalności Międzynarodowego Centrum Kultury dla słuchaczy studiów podyplomowych *Rynek sztuki i antyków*

Ukraińskie historie Krakowa – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

Ustroń. Udział dr. Michała Wiśniewskiego w 54. Sympozjum GAP (Gospodarki i Administracji Publicznej), gdzie prowadził seminarium poświęcone dziedzictwu kulturowemu Skoczowa

15/05

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Ulotny postmodernizm. Uwagi nt. ochrony budynków młodej daty* – wykład Marka Świdraka podczas 9. edycji konferencji *Prawne formy ochrony zabytków*, organizowanej przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa

16/05

Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Punkt zero* Artema Czecha



17-19/05

Serbia. Belgrad. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i prof. Jacka Purchli w posiedzeniu Rady Europa Nostra oraz w *Belgrade Heritage Forum: Rethink, Reuse, Refuse*. Dyr. A. Wąsowska-Pawlik wzięła udział w panelu *Re-Think* z udziałem Marca Wingensa (Erfgoed Gelderland, Holandia), Ivy Čukić (Ministry of Space Collective, Serbia), Jerminy Stanojev (Katolicki Uniwersytet Lowański, Belgia/Serbia), Stefana Krankenhagena (Uniwersytet Hildesheim, Niemcy) i Isidory Stanković (Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Francja), moderowanym przez Milenę Jokanović (Uniwersytet w Belgradzie, Serbia). Słowo wstępne wygłosiła Višnja Kisić (UNESCO Chair in Cultural Policy and Management, Europa Nostra, Serbia)



Od lewej: Višnja Kisić, Stefan Krankenhagen, Marc Wingens, Iva Čukić, Jermina Stanojev, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Isidora Stanković, Milena Jokanović



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Isidora Stanković

18-21/05

Warszawa. MCK na Targach Książki i Mediów VIVELO

19/05

Delegacja dyrektorów estońskich instytucji kultury z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Łukaszem Galuskiem. Goście reprezentowali: Estońskie Muzeum Wojny, Estoński Instytut Pamięci Historycznej, Estońskie Muzeum Narodowe, Muzeum Saaremaa i Estońskie Archiwum Narodowe



Noc Muzeów w MCK: *Nocne fotografowanie kamienicy „Pod Kruki”*

20/05

Alegorie ukryte w modernistycznej architekturze – spacer miejski z cyklu Spaceruj z nami

20-21/05

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

23/05

Wschód vs. Zachód. Orientalizacja we współczesnej Polsce – spotkanie z Adamem Balcerem, które poprowadziła dr Paulina Małochleb



Adam Balcer i dr Paulina Małochleb

23-26/05

mck na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie

25-28/05

Gruzja, Tbilisi. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska i Bartosza Sadulskiego w 25. Międzynarodowym Festiwalu Książki, na zaproszenie Instytutu Polskiego w Tbilisi. Dyr. Ł. Galusek wziął udział w panelu dyskusyjnym *Europa Środkowa. Reaktywacja* oraz w dyskusji *Culture Fights Back*. B. Sadulski, sekretarz redakcji „Herito”, prezentował historię i plany wydawnicze kwartalnika



Dyr. Łukasz Galusek i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



Panel dyskusyjny *Europa Środkowa. Reaktywacja*. Od lewej: Dawid Kandrewicz, dyr. Łukasz Galusek, Żanna Słoniowska, Krzysztof Czyżewski, Magdalena Nowakowska



Bartosz Sadulski podczas prezentacji kwartalnika „Herito”



Dyskusja *Culture Fights Back*. Od lewej: Iva Pazuashvili, pisarz; Anna Łazar, kuratorka wystaw; Wołodymyr Szejk, dyr. Instytutu Ukraińskiego; prof. Waldemar Kuligowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; dyr. Łukasz Galusek; tłumaczka Magdalena Nowakowska

27/05

Litewskie ślady w Krakowie, spacer miejski prowadzony przez Aleksandrę Machaczkę w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*, tłumaczony na Polski Język Migowy

Alegorie ukryte w modernistycznej architekturze – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

29/05

Geometria detalu. Charles Rennie Mackintosh a Warsztaty Wiedeńskie – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

31/05

Uniwersytet Jagielloński. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w gali wręczenia tytułów Małopolanin Roku 2022 oraz Człowiek Roku 2022. Podczas uroczystości prof. Jacek Purchla otrzymał medal 100-lecia Odzyskania Niepodległości

**31/05-2/06**

Gdynia, Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte. Udział Marka Świdraka w I edycji Kongresu Bezpieczeństwa Dziedzictwa Nowoczesne *Technologie w służbie ochrony dóbr kultury*, organizowanej przez Instytut Bezpieczeństwa Dziedzictwa

CZERWIEC**1/06**

Otwarcie plenerowej wystawy *Skarby Krakowa* w ramach obchodów 45. rocznicy wpisu miasta na Listę światowego dziedzictwa UNESCO



3/06

O krakowskim getcie – spacer miejski z cyklu Spaceruj z nami

3-4/05

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

4/06

Swiatłana Cichanouska, prezydent wolnej Białorusi, z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galusem. Pani prezydent towarzyszyli m.in.: Alina Kouszyk, minister kultury w rządzie na uchodźstwie; Taciana Niadbaj, przewodnicząca białoruskiego PEN Clubu; oraz JE Artur Michalski, ambasador RP w Republice Białorusi. Spotkanie było poszerzeniem działań mck w ramach trójkąta lubelskiego, który zakłada współpracę polityczną, kulturalną i społeczną między Litwą, Ukrainą i Polską. Swiatłana Cichanouska poprosiła mck o wspieranie diaspory białoruskiej i organizację programów kulturalnych dla wolnych Białorusinów. Celem jest wzmocnienie ich aktywności politycznej i minimalizacja zagrożeń związanych z rozbiem i degradacją białoruskiej inteligencji



Trzeci od lewej JE Artur Michalski, Swiatłana Cichanouska, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek



Dyr. Łukasz Galusek wita Swiatłaną Cichanowską w mck



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik prezentuje 41. numer kwartalnika „Herito” poświęcony Białorusi

10/06

Dębni. Miasteczko willi i nietoperzy – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Mam na imię Marytė* Alvydasa Šlepikasa

15/06

Dyrektorzy rumuńskich instytucji kultury: Narodowego Muzeum Historii Rumunii, Rumuńskiego Narodowego Muzeum Sztuki, Rumuńskiego Narodowego Muzeum Sztuki Współczesnej, Muzeum Sztuki w Cluj-Napoca, oraz przedstawiciel Ministerstwa Kultury Rumunii z wizytą studyjną w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem



15-16/06

Nysa, Muzeum Powiatowe w Nysie. *Nyski Escorial. Uwagi na temat niezrealizowanych fundacji biskupa Karola Habsburga* – wykład Marka Świdraaka podczas konferencji *Świat Biskupów Wrocławskich Książy Nyskich*

Wernisaż wystawy *Litwa. Dwa stulecia fotografii*



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek witają JE Edvardasa Borisovasa, ambasadora Republiki Litewskiej w Polsce, z małżonką; oraz Rasę Rimickaitę, attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce



Dyr. Łukasz Galusek, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Adam Mazur, współkurator wystawy



Kuratorzy wystawy Vilma Samulionytė, Natalia Żak i Adam Mazur



Tomas Venclova z małżonką



Przemówienie Ję Edvardasa Borisovasa, ambasadora Republiki Litewskiej w Polsce



16/06

Labirynt i fotografia – spotkanie z udziałem Alvydasa Lukysa, Valentyna Odnoviuna, Vilmy Samulionytė, Gytisa Skudžinskasa i Gintautasa Trimakasa w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*, które poprowadził Adam Mazur



Od lewej: Rasa Rimickaitė, attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce, Adam Mazur, Gintautas Trimakas, Gytis Skudžinskas, Alvydas Lukys i Valentyn Odnoviun



Od lewej: Adam Mazur, Gintautas Trimakas, Vilma Samulionytė, Alvydas Lukys

Fotograficzne rewolucje. Od camery obscury do InstaStories – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu Dojrzała sztuka. Spotkania dla seniorów w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie Litwa. Dwa stulecia fotografii

17/06

Spacerem po starorzeczcu Wisły – spacer miejski z cyklu Spaceruj z nami

17-18/06

Muzeum Krakowa. Uczestnicy 17. edycji Akademii Dziedzictwa zwiedzają Thesaurus Cracoviensis – Centrum Interpretacji Artefaktów, oddział Muzeum Krakowa



Bożena Urbańska prezentuje kolekcje numizmatów zgromadzoną w Thesaurus Cracoviensis – Centrum Interpretacji Artefaktów

20/06

Spotkanie z Serhijem Žadanem, które poprowadził Bartosz Sadulski



Od lewej: Serhij Žadan, Joanna Majewska-Grabowska, Bartosz Sadulski



Serhij Žadan





Dyr. Łukasz Galusek, Joanna Majewska-Grabowska, Serhij Żadan z 49 numerem „Herito” – Charków

22/06

Rzeszów, Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dyr. Łukasza Galuska w otwarciu wystawy *Domowroty*. *Włodzimierz Puchalski*



Od lewej: Katarzyna Pawlak, dyrektor Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Rzeszowa, dyr. Łukasz Galusek, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Piotr Piech, dyrektor Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa, i Andrij Bojarow, kurator ekspozycji

Wilno 1915: wielka ewakuacja dóbr kultury – wykład dr. Marka Buiki, stypendysty programu Thesaurus Poloniae

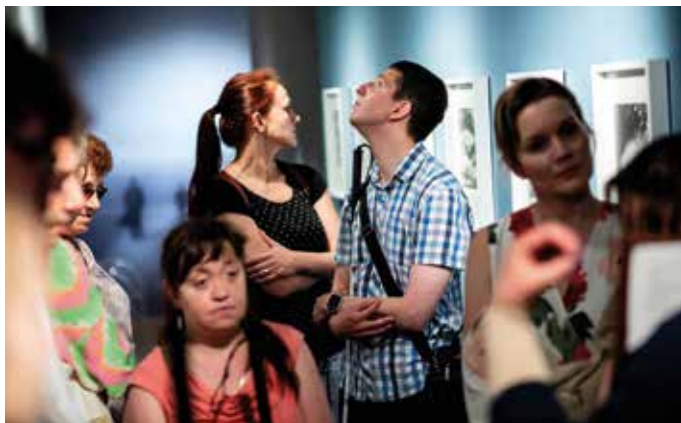


Dr Marek Buika

23/06 Udział Magdaleny Spyрки w Radzie Dyrektorów Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego

24/06 *Podgórze. Miasto upragnione* – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

25/06 *Dostępna niedziela w мск*, oprowadzanie po wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii* z audiodeskrypcją oraz tłumaczone symultanicznie na Polski Język Migowy, przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu



26/06 *Dusza materiału. Współczesna architektura japońska* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

27/06 Sala „Pod Kruki”. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska, dr. Michała Wiśniewskiego i Zofii Rokitki w konferencji i warsztatach organizowanych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura inspirująca*



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik wita uczestników konferencji

Warsztaty dziennikarskie Akademia Kobiet Reporterek w мск. Ukraińskie dziennikarki wojenne i uchodźczynie z wizytą w мск i na wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*. W średniowiecznych piwnicach мск odbyła się dyskusja na temat czasopism kulturalnych i ich roli we współczesnym świecie, w której wzięli udział przedstawiciele krakowskich redakcji, w tym redakcji kwartalnika „Herito”



29/06

Odpominanie. O żydowskich architektach Krakowa – spotkanie z dr Barbarą Zbroją i prof. Jackiem Purchlą, z którymi rozmawiała Justyna Nowicka



Dr Barbara Zbroja, Justyna Nowicka i prof. Jacek Purchla



Dr Barbara Zbroja, Justyna Nowicka i prof. Jacek Purchla



30/06-3/07

Sandomierz i okolice. Warsztaty objazdowe Akademii Dziedzictwa, poświęcone zarządzaniu obiektami dziedzictwa kulturowego, które odbyły się w województwie świętokrzyskim



Studenci Akademii Dziedzictwa na Świętym Krzyżu



Studenci Akademii Dziedzictwa w kościele pw. Narodzenia NMP w Krzeszowie



Studenci AD w zamku Krzyżtopór



W rezerwacie archeologicznym „Krzemionki”



W Muzeum Archeologicznym „Krzemionki”



W kościele pokamedulskim w Rytwianach



W konkatedrze w Stalowej Woli

LIPIEC

1/07 Zwierzynieckie zauroczenia – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

1-2/07 Niemcy, Berlin. Akademie der Künste. Udział dyr. Łukasza Galuska i prof. Jacka Purchli w sympozjum *Wiederverwendung – Reuse. Dealing with the architectural legacies of the European dictatorships in the first half of the 20th century*. Prof. J. Purchla wygłosił referat *Unwanted capital. Architecture and urban planning in Krakow during the German occupation 1939–1945*, a dyr. Ł. Galusek wystąpił z referatem *Kraków. Dealing with the dissonant heritage of the Third Reich in the current city*

8/07 Wędrówki fotografa – warsztaty fotograficzne z Andrzejem Pilichowskim-Ragno w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*



10-15/07 Węgry, Budapeszt. V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries



Inauguracja 12. edycji V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries przez dr. Michała Wiśniewskiego



Uczestnicy 12. edycji V4 Heritage Academy oglądający panoramę Budapesztu z dachu dawnego Paryskiego Domu Towarowego (węg. Párisi Divatház) przy Andrassy út 39



Uczestnicy 12. edycji V4 Heritage Academy zwiedzający zamek w Hollókő

11-13.07

Wielka Brytania, Uniwersytet w Leicester. Udział prof. Jacka Purchli w konferencji *The State of Urban History: Past, Present, Future*

14/07

Dźwięk koloru. Mikalojus Konstantinas Čiurlionis i synteza sztuk – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała do sztuki. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

15/07

Dębniaki. Miasteczko willi i nietoperzy – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

22/07

Historia, sztuka i architektura Nowej Huty – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

29/07 *Podgórze. Miasto upragnione* – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

31/07 *Sztuka na ulicach. Grafika użytkowa a narodziny nowoczesnego miasta* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

SIERPIEŃ

1-4/08 *Rodzinne wakacje z MCK*

5/08 *Nowa Huta. Historia, sztuka i architektura* – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

8-11/08 *Rodzinne wakacje z MCK*

11/08 *Polska i Litwa. Dwa kraje – wspólne dziedzictwo* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

12/08 *Litewskie ślady na Wawelu* – spacer miejski prowadzony przez Michała Makówkę w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

Spacerem po starorzeczu Wisły – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

17/08 *Podopieczni Fundacji Autyzm Up* z wizytą w MCK i na wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*



Po ekspozycji oprowadzał Marcin Krotla

**19/08**

Po zgłiszczach pożaru z 1850 roku – spacer miejski z cyklu Spaceruj z nami

22-31/08

Dziedzictwo pograniczy. Pomorze, Warmia i Mazury – seminarium poświęcone dziedzictwu Europy Środkowej, adresowane do japońskich naukowców. Wydarzenie organizowane wspólnie z Tokyo University of Foreign Studies i Fundację мск



Na Długim Targu w Gdańsku



Pod domem podcienionym w Trutnowach



Pod zamkiem biskupim w Lidzbarku Warmińskim

24/08

Wernisaż wystawy *Plakat przeciwko wojnie*



Współkuratorka wystawy Olha Lukovska i dyr. Łukasz Galusek



Erin Nickerson, konsul generalna Stanów Zjednoczonych Ameryki w Krakowie,
i Waczesław Wojnarowski, konsul generalny Ukrainy w Krakowie



Od lewej: Małgorzata Jantos, radna miasta Krakowa, Holger Mahnicke, konsul generalny Niemiec w Krakowie, z Kerstin Mahnicke



Od lewej: prof. Jarosław Górniak, prorektor Uniwersytetu Jagiellońskiego; Władysław Wojnarowski, konsul generalny Ukrainy w Krakowie; dr Agnieszka Kamińska, konsul honorowa Malty w Krakowie; prof. Dominika Kasprowicz, dyrektorka Willi Decjusza



24/08-22/10

Białystok, Białostocki Ośrodek Kultury. Prezentacja wystawy *W Ukrainie*. Justyna Mielnikiewicz zorganizowanej przez Międzynarodowe Centrum Kultury i prezentowanej w Galerii MCK w 2022 roku

26/08 *Dębniki. Miasteczko willi i nietoperzy* – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

Litewski Kraków – spacer miejski prowadzony przez Nikodema Szczygłowskiego w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

28/08 *Wystawa jako eksperyment: WuWa, PeWuKa, Mieszkanie Najmniejsze* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

WRZESIEŃ

5/09 Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Księga gaju laurowego i inne eseje* Béli Hamvasa

7/09 ТМНІЗК. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w uroczystej Inauguracji Europa Nostra Heritage Hub

7-8/09 Muzeum Krakowa – Pałac Krzysztofora, Urząd Miasta Krakowa, Zamek Królewski na Wawelu. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska i prof. Jacka Purchli w uroczystościach związanych z wpisem Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*



Uroczyste obrady w Urzędzie Miasta Krakowa

Bazylika Mariacka. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska i prof. Jacka Purchli w uroczystości z okazji wyróżnienia Parafii Mariackiej Europejską Nagrodą Dziedzictwa/Nagrodą Europa Nostra 2023 za dzieło konserwacji ołtarza Wita Stwosza



Od lewej Sneška Quaadvlieg-Mihailović, sekretarz generalna Europa Nostra; ks. dr Dariusz Raś, archiprezbiter kościoła Mariackiego; i prof. Jacek Purchla, wiceprezydent Europa Nostra



14/09

Architektura nowoczesnego Wilna – spotkanie z dr Rasą Antanavičiūtė, Anną Syską i prof. Andrzejem Szczerskim w ramach programu towarzyszącego wystawie Litwa. Dwa stulecia fotografii, które poprowadził dr Michał Wiśniewski



Od lewej: dr Michał Wiśniewski, prof. Andrzej Szczerski, Anna Syska i dr Rasa Antanavičiūtė



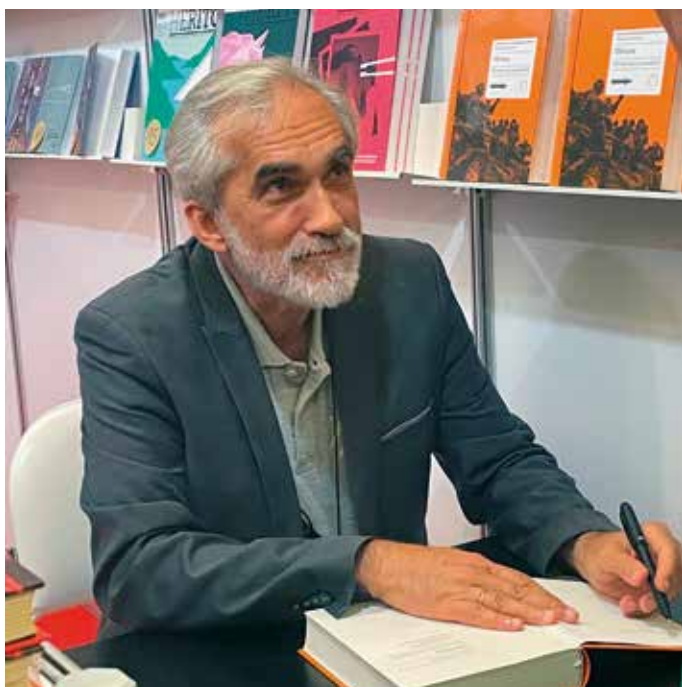
Anna Syska i dr Rasa Antanavičiūtė



Prof. Andrzej Szczerski i dr Rasa Antanavičiūtė

15-17/09

мск на Gdańskich Targach Książki



Prof. Jarosław Hrycak podpisuje książkę *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości* na stoisku мск

16/09

Gdańsk, Europejskie Centrum Solidarności. Spotkanie z prof. Jarosławem Hrycakiem promujące książkę *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości*, poprowadzone przez Adama Balcera



Prof. Jarosław Hrycak i Adam Balcer

Galicyjski pierścień Krakowa – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

17/09

Łódź, EC1. Spotkanie z prof. Jarosławem Hrycakiem promujące książkę *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości*, które poprowadził Andrzej Kompa. Prof. Hrycak wziął także udział w debacie *Źródła odporności Ukrainy. Lekcje dla Polski*



Andrzej Kompa i prof. Jarosław Hrycak



Od lewej: Edwin Bendyk, Jarosław Żaliło, Oksana Jurynec i prof. Jarosław Hrycak

18/09

Posiedzenie Rady Programowej MCK. W jej trakcie powołano nowych członków gremium na kadencję 2023–2025



Od lewej: dr Sabra Daici, Rasa Rimickaitė, dyr. Łukasz Galusek i Marcin Łapczyński



Dr Edyta Gawron, amb. Philipp Charwath i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



Współkuratorka ekspozycji Natalia Żak oprowadziła członków Rady Programowej po wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

Warszawa, Fundacja Batorego. Spotkanie z prof. Jarosławem Hrycakiem promujące książkę *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości*, z którym rozmawiał dyr. Łukasz Galusek. Współorganizatorem wydarzenia była Fundacja Batorego

18-21/09

Warszawa, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Wystąpienie dr Beaty Nykiel *Central Europe as Centre of the Ottoman Fez Production* – podczas kongresu *The 17th International Congress of Turkish Art (ICTA) / 17. Międzynarodowego Kongresu Sztuki Tureckiej*, zorganizowanego przez MKiDN we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim i Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

19/09

Elin Hellrönn i Giovanni Padula, przedstawiciele Europejskich Stolic Kultury ze Szwecji i Włoch, z wizytą studyjną w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskim. Delegacji towarzyszyli Beata Pragert i Bartosz Baran z Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich MKiDN



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, Beata Pragert, Elin Hellrönn, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Giovanni Padula i Bartosz Baran

20-22/09

Łódź, Centrum Nauki i Kultury EC1. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dr Beaty Nykiel i Anny Kępińskiej w 12. Dorocznym Forum Doradczym Szlaków Kulturowych Rady Europy, odbywającym się pod hasłem *Szlaki kulturowe – społeczny i kreatywny wymiar dziedzictwa kulturowego w kontekście postindustrialnym*. W trakcie wydarzenia została zaprezentowana przygotowana przez MCK wystawa *Szlaki Kulturowe Rady Europy w Polsce*, której kuratorkami były dr Beata Nykiel i Anna Kępińska

**22/09**

Koncert na wiele zmysłów – wydarzenie muzyczne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Organizatorami koncertu były Fundacja Pełni Kultury, MCK, Polski Związek Głuchych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Niesłyszących im. Janusza Korczaka w Krakowie



Jan Gembala i Daria Barszczyk

23/09

Alegorie ukryte w modernistycznej architekturze – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*, prowadzony w języku ukraińskim

25/09

Studenci Kolegium Europejskiego w Natolinie z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik. Podczas spotkania studenci wysłuchali wykładu prof. Jacka Purchli *Lwów w czasach autonomii galicyjskiej*

Polskie kolekcje sztuki współczesnej – twórcy, tendencje, strategie kolekcjonerskie – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu Dekady ze sztuką

26/09

Archiwum Narodowe. Udział dyr. Łukasza Galuska w Międzynarodowym Forum *Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo. Muzea, biblioteki, archiwa w obliczu zagrożeń*. Dyr. Ł. Galusek był jednym z moderatorów sesji *Ochrona zbiorów muzealnych, bibliotecznych, archiwalnych w warunkach wojennych – doświadczenia historyczne i współczesne wyzwania. Jak chronić i ratować zbiory w świetle doświadczeń wojny w Ukrainie*. Konferencja była organizowana przez MKiDN, Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych oraz Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej, przy współudziale mck, Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, Archiwum Narodowego w Krakowie, Muzeum Narodowego w Krakowie, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Biblioteki Jagiellońskiej, bazyliki Mariackiej i Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy



Jarosław Czuba, dyrektor generalny Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, odczytał list ministra kultury oraz wygłosił referat wprowadzający; moderatorami panelu byli dr Paulina Florjanowicz, dyr. Narodowego Instytutu Muzeów, i dyr. Łukasz Galusek

27-30/09

Włochy, Wenecja. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i prof. Jacka Purchli w European Cultural Heritage Summit 2023 organizowanym przez Europa Nostra



28/09

Warsztaty poświęcone zasadom przygotowania i przeprowadzenia ewakuacji zbiorów z instytucji kultury, zorganizowane w ramach Międzynarodowego Forum *Bezpieczne zbiory – bezpieczne dziedzictwo*. Wydarzenie zrealizowane zostało przez Centrum Szkolenia Ochrony Ludności i Dóbr Kultury Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie oraz Komendę Miejską PSP w Krakowie, przy współudziale MCK



Paweł Maciąg, zastępca dyrektora Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej msz, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Łukaszem Galuskiem na temat wspólnych projektów przygotowywanych na polską prezydencję w Radzie Unii Europejskiej w 2025 roku

28-29/09

Oświęcim, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau. Udział Magdaleny Spyryki w Ogólnopolskiej Konferencji Bibliotekarzy i Pracowników Bibliotek Muzealnych oraz w obradach Sekcji Bibliotek, Muzeów, Galerii i Instytucji Kultury, do której MCK wówczas przystąpiło

30/09

Krakowski Kazimierz. Dzielnica żydowska przed 11 wojną światową – spacer miejski z cyklu *Spaceruj z nami*

PAŹDZIERNIK

1-4/10

Rumunia, Timișoara, Bukareszt. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik z wizytą roboczą w Rumunii w kontekście przygotowań do Sezonu Kulturalnego Polska–Rumunia 2024–2025



Prof. Erwin Kessler, dyrektor Muzeum Sztuki Najnowszej w Bukareszcie (MARE), i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik

4/10

Publikacje msk na Targach Książki w Madrycie



5/10

Uwikłani w przeszłość – spotkanie z prof. Waldemarem Łazugą, z którym rozmawiał prof. Jacek Purchla



Prof. Waldemar Łazuga i prof. Jacek Purchla

7/10

Noc Bibliotek i Noc Poezji w mck. W ramach wydarzenia odbył się wykład Roberta Olesia *Wokół typografii i projektowania książek* oraz wieczór poetycki *Cisza jest naszą skórą* z wierszami Aušry Kaziliūnaitė, z udziałem Aušry Kaziliūnaitė i Pauliny Ciuckiej, prowadzony przez Nikodema Szczygłowskiego, z komentarzem dr. Jana Burnatowskiego



Robert Oleś



Od lewej: Lana Dadu, Nikodem Szczygłowski, Aušra Kaziliūnaitė i Paulina Ciucka

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik zainaugurowała 18. edycję studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa. Prof. Rafał Matyja wygłosił pierwszy wykład *Jak nowe może być dziedzictwo?*



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



Prof. Rafał Matyja

8/10

Błysk w plenerze – warsztaty fotograficzne z Anitą Andrzejewską i Andrzejem Pilichowskim-Ragno w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

10/10

Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Cierpienia młodej Hany* Katji Gorečan

11/10

Orońsko, Centrum Rzeźby Polskiej. Wykład dr Moniki Rydiger *Przekraczając granice, rozbijając ograniczenia. Sztuka Daniego Karavana* podczas Kongresu Rzeźby Polskiej *Rzeźba wszędzie?*

13/10

Nowa architektura dla nowej stolicy. Kowno i międzywojenny modernizm – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała sztuka. Spotkania dla seniorów* w ramach programu edukacyjnego towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

16/10

Moc i niemoc klasyki – spotkanie z Nikodemem Szczygłowskim i dr Viktoriją Šeina-Vasiliauskienė w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*, które poprowadziła dr Paulina Małochleb



Od lewej: Nikodem Szczygłowski, Viktorija Šeina-Vasiliauskienė i dr Paulina Małochleb

17/10

Wisła. Biografia rzeki – spotkanie z prof. Andrzejem Chwalbą, z którym rozmawiał Bartosz Sadulski



Prof. Andrzej Chwalba i Bartosz Sadulski



Dr Edyta Gawron

**18/10**

Wizyta dr. Stsiapana Stureiki (stypendysty 13. Edycji The-saurus Poloniae) wraz ze studentami kierunku dziedzictwo europejskie z litewsko-białoruskiej uczelni Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego z siedzibą w Wilnie



Dr Stsiapan Stureika (w środku) ze swoimi studentami oraz dr Michał Wiśniewski i Zofia Rokitka (po prawej)



Joydeep Roy, przedstawiciel Konsulatu Honorowego RP w Kalkucie, z wizytą w mck oraz na spotkaniu z dr. Michałem Wiśniewskim

18/10

mck na Targach Książki we Frankfurcie

18-20/10

Słowacja, Republika Czeska, Bratysława, Ołomuniec. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Łukasz Galusek z wizytą roboczą w Słowackiej Galerii Narodowej w Bratysławie i w Muzeum Sztuki w Ołomuńcu w kontekście przygotowań do wystawy *Socmodernizm. Architektura za żelazną kurtyną*



Od lewej: dyr. Agata Wąsowska-Pawlik; dr Aleksandra Kusà (klęczy), dyrektorka Słowackiej Galerii Narodowej; Magdaléna Vášáryová, była członkini Rady Programowej mck; Katarína Trnovská, dyrektorka Galerii Miasta Bratysławy; dr Nina Vrbanová, kierowniczką działu kultury Rady Miasta Stołecznego Republiki Słowackiej Bratysława

19/10

Odra – temat rzeka – spotkanie z prof. Beatą Halicką i prof. Andrzejem Woźnicą promujące 50. numer kwartalnika „Herito”; prowadzenie: Bartosz Sadulski



Od lewej: prof. Andrzej Woźnica, prof. Beata Halicka i Bartosz Sadulski

21/10

Luxografia – malowanie światłem – warsztaty z cyjanotypii z Olką Barczak w ramach programu towarzyszącego wystawie *Litwa. Dwa stulecia fotografii*

Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

21-22/10

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

23/10

Tomasz Kopoczyński, konsul honorowy Wielkiego Księstwa Luksemburga, wraz z małżonką z wizytą w msk i na spotkaniu z dyr. Łukaszem Galuskim

Galicja i jej wschód – Polacy, Ukraińcy i Żydzi w dawnej Austrii – wykład dr. Jakuba Forst-Battaglii



Od lewej: Andrzej Tombiński, dr Jakub Forst-Battaglia i dyr. Łukasz Galusek

23-27/10

Warszawa. Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik jako wiceprzewodnicząca Panelu Ekspertów konkursu na Europejską Stolicę Kultury w 2029 roku



Panel ekspertów. Od lewej: dr Monika Smoleń-Bromska, Hrvoje Laurenta, Anthony Attard, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Rossella Tarantino, Goda Giedraityte, Else Christensen-Redzepovic, dr Łukasz Gawęł, Suvi Innilä, Jelle Burggraaff, Siri Brockmeier, Jorge Cerveir Pinto, Marilyn Gughan Redn



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Suvi Innilä

25/10

Wrocław, Centrum Kongresowe Politechniki Wrocławskiej. Udział dyr. Łukasza Galuska, prof. Jacka Purchli i Bartosza Sadulskiego w 5. Międzynarodowym Kongresie *Miasto – Woda – Jakość Życia*



Wykład dr. Michała Wiśniewskiego oraz warsztaty *Zaniedbane dziedzictwo, obiekty wymagające renowacji lub przekształcenia realizowane w ramach programu Erasmus „Behind the Walls”* dla uczniów z Polski, Hiszpanii i Belgii

25-26/10

Warszawa. MCK na targach książki o architekturze BAZARCH

26/10

Lublin, Centrum Kultury w Lublinie. Dr Żanna Komar uczestniczyła w debacie *Między nami: jak ukraińska sztuka współczesna jest postrzegana poza Ukrainą* w ramach Triennale Ukraińskiej Sztuki Współczesnej

мск na Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie



27/10 Nowy Sącz. Wizyta studyjna prof. Jacka Purchli, dr Beaty Nykiel, dr Żanny Komar i Anny Kępińskiej w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu, związana z projektem „Nafta w Galicji” – spotkanie z dyrektorem Robertem Ślusarkiem oraz z pracownikami muzeum

30/10 *Grupa Die Brücke – między grafiką a malarstwem* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

LISTOPAD

4/11 Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim

4-5/11 мск na Targach Artystów i Designerów Nówka Sztuka

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

6-10/11 Akademia Dziedzictwa dla Ukrainy. Celem projektu było podniesienie kompetencji pracowników sektora kultury w Ukrainie w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym oraz rozwijanie współpracy z partnerami z zagranicy. Program realizowany z dotacji programu мкiон Kultura Inspirująca 2023–2024 we współpracy z Ministerstwem Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy oraz Rezerwatem Historyczno-Kulturowym „Starożytny Dźwinogród”



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dr Natalia Wojcieszczuk, kierownik działu zezwoleń Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy



Od lewej: Mirosława Iwanyk, Wasyl Kowbasa, Ołena Kłosowska i dr Michał Wiśniewski



Dr Michał Wiśniewski

8/11

Odrzania – spotkanie ze Zbigniewem Rokitą, które poprowadził dyr. Łukasz Galusek



Dyr. Łukasz Galusek i Zbigniew Rokita



9-11/11

Wielka Brytania, Londyn. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i dr Magdaleny Łanuszki w 25. Zgromadzeniu Ogólnym Sieci RIHA

9/11

Stanisławów 1918–1939. Miasto i architektura na styku kultur – spotkanie z dr Żanną Komar, z którą rozmawiała dr Iwona Reichardt. Gościem specjalnym wydarzenia był prof. Jacek Purchla



Od lewej: dr Iwona Reichardt, dr Żanna Komar i prof. Jacek Purchla



Dr Żanna Komar z czytelnikami

10/11

Kamienice, pałace, niebotyki. Cz. 1: Kamienica „Pod Kruki” i jej historie – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała do sztuki. Spotkania dla seniorów*

13/11–15/02/24

Niemcy, Bamberg. Biuro Światowego Dziedzictwa Miasta Bamberg. Prezentacja wystawy *Skarby Krakowa* w ramach obchodów 45. rocznicy wpisu miasta na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*

14/11

Zabrze, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu. Zespół MCK zwiedzał Kopalnię Guido i Sztolnię Królowa Luiza



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik z zespołem MCK



Od lewej: Agnieszka Sachar, dr Jan Burnatowski, Klaudia Słupek, Andrzej Zabłocki, Daniel Krawczyk, Dorota Korohoda i Jacek Maj

15/11

Dobry wojak Szwejk – 100 lat młody! Czeska literatura w Polsce – spotkanie z udziałem Anny Maślanki, Julii Różewicz oraz Petra Vlčeka; rozmowę poprowadził dr Piotr Gierowski



Od lewej: Petr Vlček, Julia Rózewicz, Anna Maślanka i dr Piotr Gierowski



Od lewej: Petr Vlček, Julia Rózewicz, Anna Maślanka



Przy mikrofonie prof. Maciej Czerwiński

16/11

Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik została członkinią Zarządu Rady Europa Nostra, a prof. Jacek Purchla objął funkcję przewodniczącego międzynarodowego jury Europejskiej Nagrody Dziedzictwa | Nagrody Europa Nostra

Panel dyskusyjny *Rozpakowując archiwum: wiązanie przeszłości i przyszłości krytyki artystycznej w Europie Środkowo-Wschodniej* w ramach 55. Międzynarodowego Kongresu AICA. W dyskusji wzięli udział: Marysia Lewandowska, Magdalena Ujma, Małgorzata Kaźmierczak, Paweł Leszkowicz oraz Richard Gregor; rozmowę poprowadziła Dorota Monkiewicz

- 16-18/11** Niemcy, Berlin. Instytut Pileckiego. Wykład dr. Michała Wiśniewskiego *When the New Is Becoming Old – the Case of Postwar Housing in Poland* podczas konferencji *Convergences and Divergences. Modernism beyond East and West*, zorganizowanej przez Instytut Pileckiego
- 18/11** Spotkanie z cyklu *Ukraińskie ślady w Krakowie* – rodzinne warsztaty prowadzone w języku ukraińskim
- 18-19/11** Zajęcia Akademii Dziedzictwa
- 20/11** Udział Magdaleny Spyрки w Radzie Dyrektorów Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego
- 21/11** Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Jezioro* Bianki Bellovej



Ambasador Emil Brix wraz z małżonką z wizytą w mck i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i prof. Jackiem Purchlą

- 21-22/11** Centrum Kongresowe ICE. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik i prof. Jacka Purchli w Open Eyes Economy Summit. Podczas ceremonii wręczenia Nagrody Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Vincenza prof. J. Purchla wygłosił laudację na cześć laureata Cezarego Obrachta-Prondzyńskiego



22/11

Wrocław–Wojnowice, Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Udział dyr. Łukasza Galuska i dr Pauliny Małochleb w konferencji *Polska Polityka Wschodnia 2023*. Konferencję otwierała rozmowa prof. Jarosława Hrycaka i dyr. Ł. Galuska *Polska i Ukraina w Europie Wschodniej – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość*



Dyr. Łukasz Galusek i prof. Jarosław Hrycak



W pierwszym rzędzie Jacek Siewiera, szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego, i dr Łukasz Kamiński, dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu



23/11

Globalna historia Ukrainy – spotkanie z prof. Jarosławem Hrycakiem, które poprowadził dyr. Łukasz Galusek



Prof. Jarosław Hrycak i dyr. Łukasz Galusek



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, dr Paulina Małochleb, prof. Jarosław Hrycak i dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



24/11

Udział dyr. Łukasza Galuska w obradach Rady Fundacji Borussia

Zamek Królewski na Wawelu. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik, dyr. Łukasza Galuska i prof. Jacka Purchli w uroczystym zebraniu plenarnym Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa z okazji 45. rocznicy powstania Komitetu. Zebranie uświetnił udział Prezydenta RP Andrzeja Dudy

27/11

Czas transformacji. Polska architektura lat 90. XX wieku – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

29/11

Pałac Potockich. Udział dyr. Agaty Wąsowskiej-Pawlik w ogólnopolskiej konferencji *Promocja kultury polskiej za granicą. Osiągnięcia i wyzwania*, organizowanej przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Krakowskie Biuro Festiwalowe

30/11

Posiedzenie Rady Naukowej Biblioteki MCK



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, członkowie Rady Naukowej: dyr. Biblioteki PAU i PAN dr Agnieszka Fluda-Krokos, dr Karolina Grodziska, prof. Andrzej Chwalba, prof. Zdzisław Pietrzyk (przewodniczący) oraz dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, prof. Jacek Purchla i Magdalena Spyrczka z IDE

Zawód architekt – spotkanie z Robertem Koniecznym, z którym rozmawiali Piotr Kozanecki i Bartosz Paturej, autorzy książki *Konieczny. Na styk. Prawdziwe historie o ludziach i architekturze*



Robert Konieczny



Piotr Kozanecki, Robert Konieczny i Bartosz Paturej



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, Piotr Kozanecki, Robert Konieczny i Bartosz Paturej

Warszawa. mck na 31. Targach Książki Historycznej. Dr Beata Nykiel w imieniu mck odebrała Nagrodę KLIO w kategorii edytorskiej za katalog *Sztuka w mundurze. Krakowski Oddział Grobów Wojennych 1915–1918*



Elżbieta Przybylska, dyrektor Biblioteki Publicznej im. Księdza Jana Twardowskiego w Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy, wraz z grupą pracowników z wizytą w mck. Dr Michał Wiśniewski wygłosił wykład o historii i programie instytucji

GRUDZIEŃ

- 1/12 Spotkanie z Olegiem Serebrianem, wicepremierem Mołdawii i autorem książki *Pod prąd*, i z Radosławą Janowską-Lascar, które poprowadził prof. Kazimierz Jurczak



Od lewej: prof. Kazimierz Jurczak, Oleg Serebrian, Radosława Janowska-Lascar i dyr. Łukasz Galusek



Oleg Serebrian i dyr. Łukasz Galusek



2-3/11

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

4-5/12

Warszawa, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Dr Beata Nykiel z referatem *Oddział Grobów Wojennych (1915–1918) – geneza, zasięg terytorialny, struktura i filozofia działania* na konferencji szkoleniowej dla pracowników urzędów wojewódzkich odpowiedzialnych za ochronę cmentarzy wojennych pt. *Groby i cmentarze wojenne w kraju – skuteczna ochrona*. Organizatorami wydarzenia były KPRM i Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków

5/12

Mikołaj w MCK



7/12

Przedstawiciele Flandrii w Polsce i Krajach Bałtyckich dr Sofie Geerts, zastępczyni przedstawiciela generalnego Flandrii, oraz Tijs Verstraete, rzecznik ds. polityki, z wizytą w MCK i na spotkaniu z dyr. Agatą Wąsowską-Pawlik i dyr. Łukaszem Galuskiem



Od lewej: Tijs Verstraete, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Sofie Geerts i dyr. Łukasz Galusek

8/12 *Kamienice, pałace, niebotyki. Cz. 2: Pierwsze krakowskie wysokościowce* – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dojrzała do sztuki. Spotkania dla seniorów*

10-14/12 Bośnia i Hercegowina, Mostar. Udział dyr. Łukasza Galuska w seminarium z okazji 30. rocznicy zniszczenia Starego Mostu w Mostarze

12/12 Spotkanie dyskusyjnego Klubu Książki Środkowoeuropejskiej. Rozmowa o książce *Cynkowi chłopcy* Swietłany Aleksijewicz

13/12 *Jak młode może być dziedzictwo?* – spotkanie z Olgą Drendą, prof. Rafałem Matyją oraz Markiem Świdrakiem



Od lewej: prof. Rafał Matyja, Marek Świdrak i Olga Drenda



Olga Drenda

Bośnia i Hercegowina, Mostar. Księgarnia Ivo Andrić. Spotkanie z udziałem dyr. Łukasza Galuska, Krzysztofa Czyżewskiego, które poprowadził Husein Oručević, konsul honorowy RP w Mostarze. Wydarzenie było poświęcone filozofii budowania mostów w kulturze i w przestrzeni społecznej, zorganizowane z okazji 30. rocznicy upamiętnienia zburzenia

Starego Mostu w Mostarze. Organizatorami były mck, Fundacja Pogranicze w Sejnach oraz mostarskie Centrum Kultury okc Abrašević

14–16/12

Serbia, Bośnia i Hercegowina, Belgrad, Mostar. Udział dyr. Łukasza Galuska i Bartosza Sadulskiego w Międzynarodowym Forum Kultury *Po raz pierwszy! Serbia, Ukraina, Polska*, współorganizowanym przez mck wraz z Instytutem Polskim w Belgradzie. Ponadto dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i dyr. Ł. Galusek spotkali się w Belgradzie z Jagodą Stamenković, dyrektor Departamentu Współpracy z Zagranicą i Integracji Europejskiej w dziedzinie Kultury w serbskim Ministerstwie Kultury, oraz z Bojaną Borić-Brešković, dyrektor Muzeum Narodowego



Od lewej: prof. Filip Ejduš, Katerina Kalitko, Marta Szpala, Adam Balcer i dyr. Łukasz Galusek

16–17/12

Zajęcia Akademii Dziedzictwa

18/12

Obraz człowieka w sztuce niemieckiej XX wieku – wykład Małgorzaty Jędrzejczyk z cyklu *Dekady ze sztuką*

WYSTAWY



WĘDRUJĄCE OBRAZY MAŁGORZATA MIRGA-TAS

2 GRUDNIA 2022 – 19 MARCA 2023

Małgorzata Mirga-Tas jest romsko-polską artystką i aktywistką społeczną. Centralnym zagadnieniem jej twórczości jest autobiograficzne doświadczenie romskości z perspektywy kobiecego podmiotu. W swoich pracach bada antyromskie stereotypy oraz zajmuje się dekolonizacją przemocowych praktyk kulturowych w obrębie instytucji muzeum i medium fotografii. Najbardziej rozpoznawalne są jej wielkoformatowe tkaniny, parawany oraz obrazy tworzone z materiałów i ubrań z drugiej ręki.

Wystawa *Wędrujące obrazy* była pierwszą prezentacją artystki po ogromnym sukcesie podczas 59. Biennale Sztuki w Wenecji. W Galerii mck Mirga-Tas pokazała prace z ostatnich kilku lat, jak i zupełnie nowe realizacje. Towarzyszyły im dodatkowe obiekty ukazujące konwencjonalnie i stereotypowe przedstawienia Romów powstałe na przestrzeni kilkuset lat. Najwięcej takich obrazów znalazło się w sali otwierającej wystawę. Zbiór ten nazwano *atlasem*, nawiązując tytułem i aranżacją do *Atlasu obrazów Mnemosyne* Aby'ego Warburga oraz do jego słynnych tablic wystawienniczych.

Równolegle do tych przedstawień Mirga-Tas stworzyła własną opowieść. Ten krytyczny komentarz i próba odzyskania kontroli nad własnym wizerunkiem pozostają jednocześnie niezwykle osobiste i wypełnione prywatnymi historiami. W części wystawy *O Fotografis* (romskie słowo oznaczające fotografa) pokazane zostały między innymi prace powstałe na podstawie zdjęć z rodzinnego archiwum rodziny Mirgów. Czarno-białe fotografie romskich osiedli Małopolski z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych minionego wieku wykonał wuj artystki i jednocześnie pierwszy romski etnolog – Andrzej Mirga. Unikatowość tego zbioru można odczytywać jako próbę przejęcia medium, które w etnografii służyło dotychczas wytwarzaniu obrazu *Innego*. Formą krytycznej rewizji przeszłości, tym razem powiązanej z oficjalną ikonografią, była kolejna sekwencja wystawy *Newo Rom – newo drom* (Nowy człowiek / nowy Rom – nowa droga) i prezentowany w jej ramach film *Tradaw*, dla którego punktem wyjścia stała się etiuda Władysława Ślesickiego *Jedzie tabor*. W materiale, który Mirga-Tas stworzyła wspólnie z reżyserem Krzysztofem Skoniecznym, artystka wciela się w bohatera etiudy – młodego Roma Jaszę przybyłego do Krakowa, gdzie ma on rozpocząć nowe życie. Tym samym uprzedmiotowiona i pozbawiona głosu u Ślesickiego postać w filmie Małgorzaty Mirgi-Tas symbolicznie odzyskuje podmiotowość, przemawiając głosem artystki. Ta historia stała się też swoistym powrotem do Krakowa – miejsca, w którym Mirga-Tas studiowała i które jest jej bliskie do dzisiaj. Z lokalnym kontekstem powiązana była również monumentalna instalacja *Siukar Manusia*, która powstała specjalnie z myślą o Galerii mck. W jej ramach artystka stworzyła kilkanaście portretów Romek i Romów – przedstawicieli pierwszego pokolenia romskich mieszkańców Nowej Huty oraz pokolenia bezpośrednio doświadczonego Zagładą. Mirga-Tas zdecydowała się pokazać portrety jako instalację *site specific* w sali z renesansową, kamienną kolumną, która









wyznaczyła logikę i strukturę całej instalacji. W przestrzeni patio swoje miejsce znalazły *Herstorie* – seria wielkoformatowych prac przedstawiających romskie artystki i aktywistki, niepokazywana do tej pory w Polsce. Symboliczne domknięcie prezentacji wyznaczył jeden z najbardziej znanych cykli artystki *Wyjście z Egiptu*. Kontrapunktem dla jego powstania były siedemnastowieczne grafiki Jacques’a Callota *Les Bohémiens / La vie des Egyptiens* (Cyganie / Życie Egipcjan). Artystka, sięgnąwszy po ten historyczny materiał, dokonała gestu „przejęcia” stworzonych czterysta lat temu przez nie-Roma portretów własnych przodków, oddając, jak sama mówi, przedstawionym postaciom utraconą godność.

Tytułowe „wędrujące obrazy” to intymny dialog Małgorzaty Mirgi-Tas z historią europejskich – nierzadko krzywdzących – przedstawień członkiń i członków zarówno historycznych, jak i współczesnych społeczności romskich. Artystka nie ograniczyła się przy tym do krytycznej rewizji sztuki i zachodniej wizualności. Dokonała przywłaszczenia wybranych obrazów sztuki dawnej i zignorowała inne, a sięgając także po romskie kontrnarracje fotograficzne, odzyskała historię i pozwoliła przeszłości wydarzać się na nowo.

Partnerem wystawy była Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie.

dr Wojciech Szymański, Natalia Żak





KURATORZY *dr Wojciech Szymański, Natalia Żak*

ARANŻACJA PLASTYCZNA *Magdalena Paleczna*

PRODUKCJA *Dorota Kosiec*

WSPÓŁPRACA PRZY PRODUKCJI PRAC

Halina Bednarz, Małgorzata Brońska, Stanisława Mirga

WSPÓŁPRACA ZE STRONY BIBLIOTEKI NAUKOWEJ PAU I PAN W KRAKOWIE

Teresa Bobek

IDENTYFIKACJA WIZUALNA I PROJEKT KATALOGU *Kuba Sowiński*



LITWA DWA STULECIA FOTOGRAFII

15 CZERWCA – 29 PAŹDZIERNIKA

Fotografia litewska to jedno z najciekawszych zjawisk w europejskiej i światowej kulturze wizualnej. Pokazywana w Galerii Międzynarodowego Centrum Kultury wystawa była pierwszą tak przekrojową prezentacją tej litewskiej sztuki na polskim gruncie – poczynając od zdjęć pochodzących z XIX wieku po prace współczesne. Fotografie uznanych mistrzów dopełniały dzieła artystów mniej oczywistych – lecz nie mniej interesujących, dorobek twórców emigracyjnych, a także prace artystów, dla których medium fotograficzne stanowi jedno z narzędzi wizualnej ekspresji. Jednocześnie wystawa nie ograniczała się tylko do klasycznej fotografii. Jej uzupełnieniem były książki i albumy fotograficzne.

Przyjęta perspektywa wykraczała poza ramy klasycznej retrospektywy. Narracja koncentrowała się wokół wybranych wątków problemowych i tematów takich jak: przypomnienie pionierów litewskiej fotografii, panoramy Wilna z ikonicznymi pracami między innymi Mojżesza Worobiejczyka, Romualdasa Rakauskasa, Antanasa Sutkusa zderzonymi z fotografiami współczesnych twórców, czy prac będących hołdem dla litewskiego krajobrazu. Szczególnie miejsce poświęcone zostało artystkom i artystom, których twórczość sytuuje się na przecięciu performance'u i pracy z ciałem – jak choćby protofeministycznym działaniom Domicelė Tarabildienė, autorefleksyjnym zdjęciom Violety Bubelytė czy cenionym pracom Rimaldasa Vikšraitisa. Wyróżnione zostały także projekty mierzące się z wielką historią, przepracowujące traumy przeszłości, jak choćby cykle Indrė Šerpytytė czy Valentyna Odnoviuna. Zamykająca wystawę część *Różnorodna Litwa* stanowiła natomiast współczesną panoramę litewskich twórczyń i twórców: świadectwo zarówno międzypokoleniowego dialogu, jak i poszukiwań nowej drogi.

Jednocześnie wystawa wykraczała poza czysto fotograficzne jakości, stanowiąc opowieść o litewskiej tożsamości, pamięci i historii. A szerzej – także o doświadczeniu Środkowoeuropejczyka, o powikłanych losach regionu, związkach między litewską i polską kulturą fotograficzną. Oprócz dość oczywistych tropów przywołujących klasyczne fotografie Jana Bułhaka na wystawie pojawił się również polsko-litewski duet artystyczny: Dorota Gawęda i Eglė Kulbokaitė, w których pracach performance łączy się z fotografią i literaturą. Dodatkowo specjalnie na wystawę pracę stworzył Gintautas Trimakas, a polski artysta Robert Kuśmirowski wykonał otwierającą wystawę instalację nawiązującą do dziewiętnastowiecznych początków fotografii w Litwie.

Przypadający w 2023 roku jubileusz 700-lecia Wilna stworzył doskonały kontekst dla wspólnych przedsięwzięć takich jak ta wystawa, będąca jednym z rezultatów długoletniej współpracy z instytucjami i twórcami z Litwy, owocującej stałą obecnością wątków litewskich w programie mck.

Wystawa była częścią projektu „Polska i Litwa. Wspólne dziedzictwo, wspólne wartości” dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.













Wystawa przygotowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Fotografów Litewskich (Lietuvos fotomenininkų sąjunga).

Natalia Żak

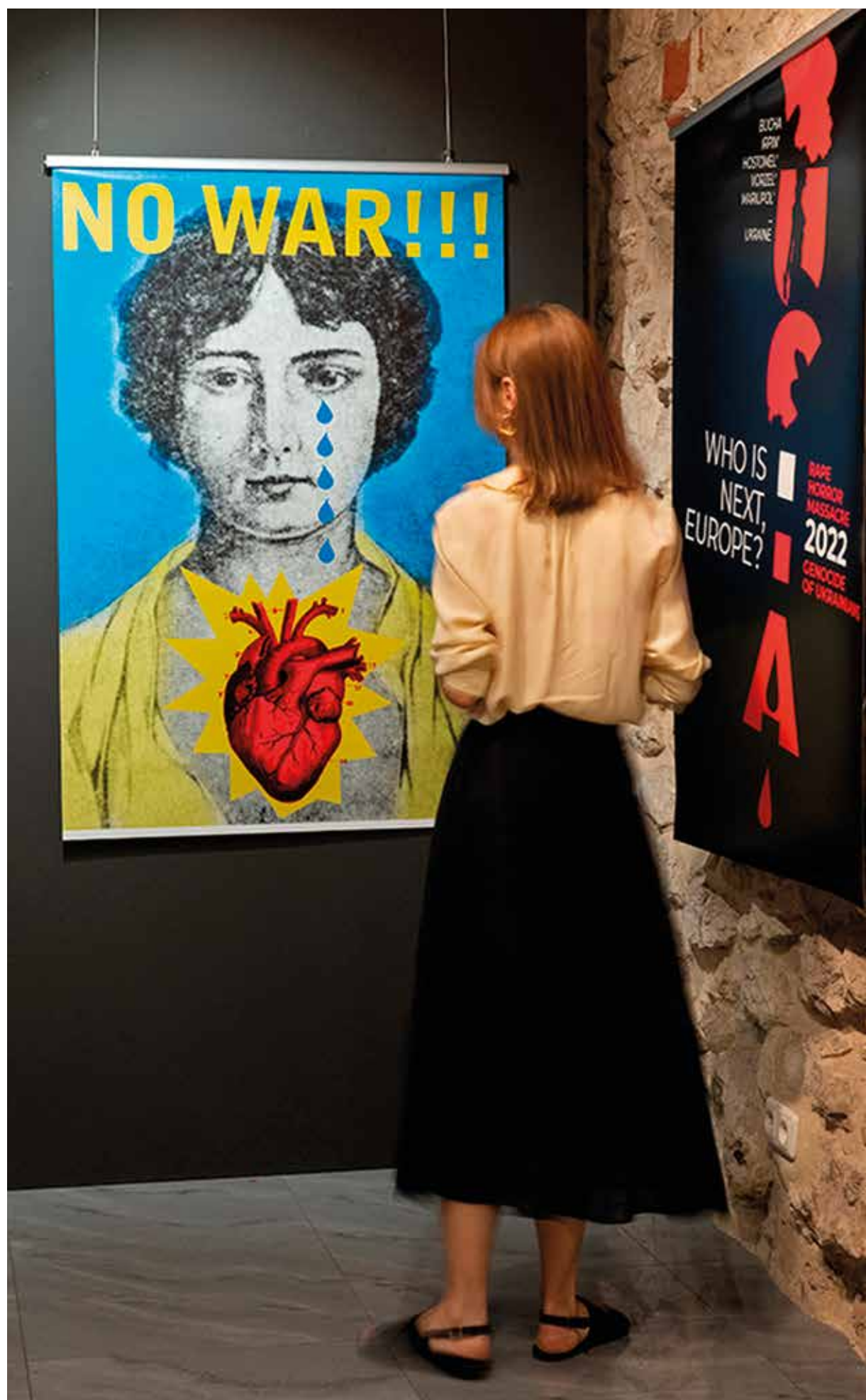
OŚRODEK WYSTAW

KURATORZY *dr Adam Mazur, Vilma Samulionytė, Natalia Żak*

ARANŻACJA PLASTYCZNA WYSTAWY *Anna Wisz*

PRODUKCJA *Karolina Wójcik*

IDENTYFIKACJA WIZUALNA I PROJEKT KATALOGU *Kuba Sowiński*



PLAKAT PRZECIW WOJNIE

25 SIERPNIA – 14 WRZEŚNIA

Wystawa zaprezentowana w średniowiecznych piwnicach Międzynarodowego Centrum Kultury była wyrazem niezgody na atak rosyjski na Ukrainę, a także dowodem na niezłomną postawę artystów z całego świata, którzy wypowiadają się przeciwko trwającemu konfliktowi. Pokazano na niej około 50 plakatów autorów z Ukrainy, Polski, Słowacji, Litwy, Niemiec, Armenii, Austrii, Wielkiej Brytanii, Francji i Japonii. Były to prace twórców już uznanych, ale też młodych, wyróżniających się dojrzałością artystyczną.

Plakaty antywojenne nie tylko potępiły agresję, lecz także poruszały bolesne kwestie społeczne, odzwierciedlały skomplikowane interakcje człowieka ze światem, stanowiły również dowód ukraińskiego patriotyzmu. Temat wystawy stał się po 24 lutego 2022 roku jednym z najistotniejszych zagadnień we współczesnym świecie. *Plakat przeciw wojnie* był również ponurym memento, dopiskiem do ekspozycji *Ukraina. Wzajemne spojrzenia*, prezentowanej publiczności w Galerii mck na przełomie 2021 i 2022 roku. Przygotowana we współpracy z Narodowym Muzeum Sztuki Ukrainy w Kijowie (NAMU) krakowska prezentacja została zakończona i odesłana do Kijowa kilka tygodni przed rosyjską napaścią. Jesienią 2022 roku mck otworzyło także wystawę fotografii Justyny Mielnikiewicz, artystki dokumentującej życie codzienne Ukraińców w czasie wojny oraz skutki działań zbrojnych. Jej prace skupiały się przede wszystkim na ludzkim losie, prezentując zmiany, jakie przyniosła wojna, oraz działania podejmowane, by ratować wspólnotę.

Projekt został zrealizowany w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu wraz z Wrocławskim Centrum Akademickim. Honorowy patronat nad wystawą mck objął Konsulat Generalny Ukrainy w Krakowie.

Anna Śliwa

OŚRODEK WYSTAW

KURATORZY *Olha Lukovska, Wojciech Pukocz*



SZTUKA W MUNDURZE KRAKOWSKI ODDZIAŁ GROBÓW WOJENNYCH 1915–1918

15 STYCZNIA – 16 MARCA

Stalowa Wola

Muzeum Regionalne w Stalowej Woli przygotowało w Galerii Malarstwa Alfonsa Karpińskiego nową odsłonę wystawy planszowo-obiektowej, która miała swoją premierę w średniowiecznych piwnicach Międzynarodowego Centrum Kultury jesienią 2022 roku. Obie ekspozycje ukazywały dorobek artystyczny Oddziału Grobów Wojennych w Krakowie (*Kriegsgräberabteilung Krakau*, w skrócie KGA), zajmującego się w latach 1915–1918 porządkowaniem pól bitewnych oraz budową cmentarzy na obszarze Galicji Zachodniej, północnych Moraw i Śląska Cieszyńskiego. Współpracowało z nim ponad 40 artystów z różnych krajów monarchii habsburskiej.

Ważnym aspektem obu ekspozycji było przypomnienie nieznanego dorobku twórców, z których większość odkryto dopiero w ostatnim dziesięcioleciu. Na wystawie zaprezentowane zostały ich prace o tematyce wojskowej i „cywilnej”. Prezentowane w części obiektowej materiały pochodziły przede wszystkim ze zbiorów prywatnych oraz z polskich i ze słowackich placówek muzealnych i archiwów. Kuratorkami obu prezentacji były ich pomysłodawczynie dr Agnieszka Partridge i dr Beata Nykiel z MCK, a z ramienia muzeum projekt koordynowała Wioletta Nawrocka.

Partnerem wydarzenia był Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

KURATORKI *dr Agnieszka Partridge, dr Beata Nykiel*



DOMOWROTY WŁODZIMIERZ PUCHALSKI

4 MARCA – 19 MAJA

Białowieża

22 CZERWCA – 5 SIERPNIA

Rzeszów

Wystawa *Domowroty. Włodzimierz Puchalski*, która miała swoją premierę w Galerii Międzynarodowego Centrum Kultury latem 2022 roku, została zaprezentowana w 2023 roku mieszkańcom Białowieży i Rzeszowa. Obie ekspozycje były skróconymi wersjami krakowskiego pokazu fotografii Włodzimierza Puchalskiego, dziś nieco zapomnianego polskiego przyrodnika, fotografa, filmowca. Intencją Andrija Bojarowa, autora i kuratora wystawy, było ukazanie Puchalskiego nie tylko jako uważnego badacza i obserwatora fauny i flory, ale także wrażliwego artysty, i co istotne – twórcy czerpiącego z cennych doświadczeń awangardowych fotografów lwowskich – Henryka Mikolascha i Witolda Romera. Tytuł wystawy, *Domowroty*, został pomyślany jako polski odpowiednik określenia *homing*, które opisuje wrodzoną zdolność zwierząt do odnajdowania drogi do domu, niezależnie od miejsca, w którym przebywają. Tytułowe „domowroty” odnoszą się do prezentowanych na wystawie zdjęć bocianów ze wsi Butyny, gdzie w 1937 roku Puchalski uczestniczył w badaniach nad tym niezwykłym, zwierzęcym fenomenem. Ponieważ obecnie Butyny oraz położona nieopodal wieś Mosty Wielkie należą do Ukrainy, tym bardziej tytuł wystawy nabrał symbolicznego znaczenia, będąc wyraźnym odniesieniem do trwającego konfliktu między Rosją a broniącymi swojej wolności Ukraińcami.

Współorganizatorami pokazów były Muzeum Przyrodniczo-Leśne Białowieskiego Parku Narodowego, Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa, Muzeum Niepołomickie.

dr Monika Rydiger

OŚRODEK WYSTAW

AUTOR KONCEPCJI WYSTAWY I KURATOR *Andrij Bojarow*

WSPÓŁPRACA KURATORSKA *Ewa Moroz-Keczyńska* (Rzeszów),

dr Monika Rydiger (MCK), *Aneta Słowikowska* (Muzeum Niepołomickie)

ARANŻACJA PLASTYCZNA *Anna Wisz*

PRODUKCJA WYSTAWY *Karolina Wójcik*



W UKRAINIE JUSTYNA MIELNIKIEWICZ

24 SIERPNIA – 22 PAŹDZIERNIKA

Białystok

Wystawa, której premiera odbyła się w Międzynarodowym Centrum Kultury w 2022 roku, została zaprezentowana w przestrzeniach Białostockiego Ośrodka Kultury (Centrum im. Ludwika Zamenhofs) w ramach 11. Festiwalu *Wschód Kultury / Inny Wymiar*.

Wybrane na ekspozycję zdjęcia Justyny Mielnikiewicz odnosiły się zarówno do wieloletnich rosyjsko-ukraińskich napięć i konfliktów, narastających od wydarzeń Euromajdanu w listopadzie 2014 roku, jak też ukazywały dramatyczne sytuacje, w jakich znalazła się bezbronna ludność cywilna w pierwszych tygodniach wojny po ataku Rosji 24 lutego 2022. Fotografka uchwyciła w kadrach konkretne osoby i wysłuchiwała ich dramatycznych historii. Poprzez swoje poruszające fotografie chciała jak najbliżej skonfrontować polskich widzów z traumatycznymi doświadczeniami Ukraińców – bezmiarem ludzkich dramatów, rozstań, zniszczeń, śmierci i pustki pierwszych miesięcy wojny. W ramach białostockiej prezentacji znalazły się także wybrane fotografie pochodzące z autorskiego albumu Justyny Mielnikiewicz *Ukraine runs through it*, opublikowanego w 2019 roku.

dr Monika Rydiger

OŚRODEK WYSTAW

KURATORKA *dr Monika Rydiger*

ARANŻACJA PLASTYCZNA *Patrycja Ochman-Tarka, Paulina Ochman*

PRODUKCJA WYSTAWY *Karolina Wójcik*

KONSULTACJA MERYTORYCZNA I JĘZYKOWA *dr Żanna Komar*



Od lewej: Livia Ermurachi, zastępca dyrektora ds. relacji z publicznością;
Eugen Sava, dyr. Narodowego Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie; Svetlana Pociumban,
szefowa Biura Dziedzictwa Kulturalnego przy Ministerstwie Kultury Republiki Mołdawii;
j.e. Ambasador RP w Mołdawii Tomasz Kobzdej; Natalia Mosor, dyr. Instytutu Polskiego
w Bukareszcie



ARCHITEKTURA NIEPODLEGŁOŚCI W EUROPIE ŚRODKOWEJ

1-28 LUTEGO

Kiszyniów, Bukareszt

W Narodowym Muzeum Historii Mołdawii w Kiszyniowie oraz w Instytucie Polskim w Bukareszcie odbyły się prezentacje rumuńskojęzycznej planszowej wersji ekspozycji przygotowanej przez Międzynarodowe Centrum Kultury, której premierowy pokaz w pełnej, obszernej wersji miał miejsce w Galerii mck na przełomie 2018 i 2019 roku.

Wystawa w syntetycznej formule przybliżyła dynamiczny okres tworzenia się nowego ładu – politycznego, społecznego i kulturowego w państwach świeżo wyłonionych na mapie Europy Środkowej po zakończeniu pierwszej wojny światowej w 1918 roku, kiedy diametralnie zmienił się geopolityczny charakter tego regionu. Tytułowa architektura niepodległości – rozumiana znacznie szerzej niż pojedyncze budowle – miała ukazać widzom złożony obraz zmian, jakie dokonywały się w przestrzeni, urbanistyce i architekturze nowych państw. Przesunięcie granic, konieczność uporania się ze zniszczeniami wojennymi, a także nowe realia polityczne stanowiły wyzwanie dla narodów, które odzyskały wolność i wybiły się na własną państwowość. Kluczowe stało się zatem podkreślanie swojej podmiotowości w krajobrazie regionów i miast, poszukiwanie nowych wzorów ikonografii narodowej, stworzenie właściwych podstaw dla rozwoju społecznego, czego wyrazem była idea nowego człowieka.

dr Monika Rydiger

OŚRODEK WYSTAW

KURATORZY *Łukasz Galusek, dr Żanna Komar, Helena Postawka-Lech,
dr Michał Wiśniewski, Natalia Żak*

PROJEKT PLANSZ WYSTAWOWYCH *Łukasz Podolak*

KOORDYNACJA WYDAWNICZA *Natalia Żak*

WSPÓŁPRACA *dr Monika Rydiger, Karolina Wójcik*



SKARBY KRAKOWA

45 LAT WPISU NA LISTĘ UNESCO

LIPIEC-WRZESIEŃ

Dwujęzyczna, polsko-angielska wystawa plenerowa, zorganizowana z okazji 45. rocznicy wpisu Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*, na 22 planszach w syntetyczny sposób pokazuje fenomen Krakowa jako Miejsca Światowego Dziedzictwa. Oś wystawy przebiega od prehistorii, przez najbardziej reprezentatywne dla Krakowa dziedzictwo średniowiecza i renesansu, po czasy powojenne i wybrane przykłady najnowszych realizacji architektonicznych w obszarze kultury. Ekspozycja przybliża również okoliczności wpisu Krakowa na *Listę UNESCO* we wrześniu 1978 roku podczas pierwszej sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa. Ta historyczna decyzja była ukoronowaniem starań polskiego środowiska konserwatorskiego, a przy tym uruchomiła ogólnopolską kampanię na rzecz odnowy zabytków Krakowa, zaniedbanych w wyniku polityki ówczesnych władz. Wystawa porównuje miasto sprzed 45 lat z tym dzisiejszym, równocześnie ukazując przemiany świadomości na temat jego dziedzictwa.

Przygotowana na zlecenie Miasta Kraków wystawa, oparta na ekspozycji pod tym samym tytułem z 2019 roku, stanęła najpierw u stóp Wawelu, na placu Studzińskiego (1–30 czerwca), po czym prezentowana była w Podgórzu (1–31 lipca, Rynek Podgórski), na Kazimierzu (1–31 sierpnia, plac Wolnica) oraz w Nowej Hucie (1–30 września, aleja Róż). W wersji angielskiej wystawę można było oglądać także w Biurze Światowego Dziedzictwa w Bambergu (13 listopada 2023–15 lutego 2024).

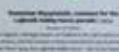
Paulina Orłowska-Bańdo

WYDAWNICTWO MCK

KURATORKI *Joanna Ziętkiewicz-Kotz, Paulina Orłowska-Bańdo*

PROJEKT I OPRACOWANIE GRAFICZNE *Krzysztof Radoszek Arts*

KOORDYNACJA *Paulina Orłowska-Bańdo*



Journal of Interpersonal Violence 28(10)
Copyright © 2013 Sage Publications
10.1177/0886260513505555
jiv.sagepub.com



© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 105–112

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd



© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 399–406

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 115–122

Kraków's identity

Spiritual Cap

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 399–406



Copyright © 2004 John Wiley & Sons, Ltd.

© 2000 Blackwell Science Ltd *Journal of Internal Medicine* 247: 105–112



David M. Weisbach, professor of finance, University of Michigan, Ross School of Business, 701 Tappan Street, Ann Arbor, Michigan 48106-1234, USA. E-mail: dweisba@umich.edu

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 105–112

URPHY

pital



and their...

Portrait of a Woman (Lucy, Lady of the Lake) c. 1480-1490
by Hans Memling
Oil on panel, 51.5 x 39.5 cm
The National Gallery, London

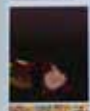


Peasants and Animals with a Dog and a Cat c. 1560-1565
by Pieter Bruegel the Elder
Oil on panel, 51.5 x 39.5 cm
The National Gallery, London

of the 17th

ine

by the 17th century, the Dutch and Flemish artists were gradually creating a new style of painting, one that was more focused on the individual and the human condition.



of the 17th



(2019)

**Europejski Szlak
Dziedzictwa Przemysłowego**
European Route
of Industrial Heritage

(2004)

**Europejski Szlak
Dziedzictwa Żydowskiego**
European Route of
Jewish Heritage

Szlaki Kulturowe Rady Europy w Polsce

The Cultural Routes of The Council of Europe Crossing Poland



COMITEE
OF MINISTERS
OF THE
COUNCIL OF EUROPE



Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego



MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

(2022)

Szlak Pisarek

SZLAKI KULTUROWE RADY EUROPY W POLSCE

OD 20 WRZEŚNIA

Na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego Międzynarodowe Centrum Kultury przygotowało polsko-angielską wirtualną wystawę poświęconą polskim szlakom kulturowym certyfikowanym przez Radę Europy. Po raz pierwszy zaprezentowano ją podczas 12. Dorocznego Forum Doradczego Szlaków Kulturowych Rady Europy, które odbyło się w dniach 20–22 września w Centrum Nauki i Kultury EC1 w Łodzi.

Prezentacja w oprawie graficznej Łukasza Podolaka, której kuratorkami były dr Beata Nykiel i Anna Kępińska, pokazuje piękno i różnorodność przebiegających przez Polskę szlaków kulturowych. Ich zarządcy mogą się poszczycić certyfikatem Rady Europy dla całości szlaku, dla wybranych miejsc lub poszczególnych jego odcinków. Animacja prezentuje osiemnaście szlaków. Wystawa jest dostępna online na stronach internetowych MKiDN i MCK, zostanie również udostępniona na stronie Rady Europy.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

KURATORKI *dr Beata Nykiel, Anna Kępińska*

KONFERENCJE SEMINARIA

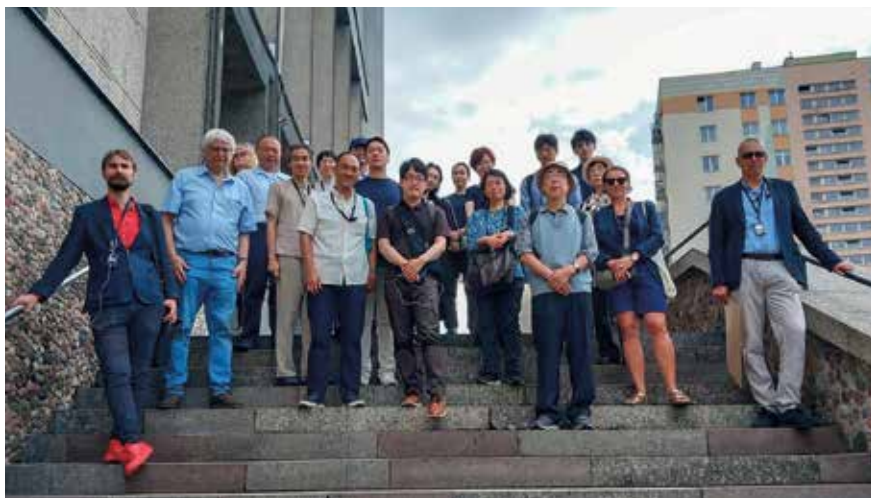
DZIEDZICTWO POGRANICZY POMORZE, WARMIA I MAZURY

22-31 SIERPNIA

Realizując misję szerzenia za granicą wiedzy o polskim dziedzictwie kulturowym, Międzynarodowe Centrum Kultury od lat prowadzi współpracę z Tokyo University of Foreign Studies. Głównym jej rezultatem jest realizowany od 2008 roku we współpracy z Fundacją MCK program „Dziedzictwo pograniczy”, w którego ramach co dwa lata organizowane jest objazdowe seminarium dla japońskich naukowców, przybliżające wybrany obszar Europy Środkowej. W ciągu piętnastu lat współpracy odbyły się seminaria poświęcone takim obszarom jak: Galicja (Polska i Ukraina, 2008), Rzeczpospolita Obojga Narodów (Polska i Litwa, 2010; Polska i Białoruś, 2012), Szlak Stefana Batorego (Polska, Słowacja, Węgry, 2014), Śląsk (2016), Państwo Wielkomorawskie (Polska, Słowacja, Czechy, 2018).

Po przerwie spowodowanej pandemią COVID-19 realizacja programu została wznowiona i w drugiej połowie sierpnia odbyło się seminarium poświęcone Pomorzu, Warmii i Mazurom. W ciągu dziewięciu dni jego uczestnicy odwiedzili kilkadziesiąt miejsc i instytucji, wysłuchując eksperckich wykładów i spotykając się z osobami odpowiedzialnymi za los lokalnego dziedzictwa kulturowego. Głównymi tematami seminarium były historia i dziedzictwo Zakonu Krzyżackiego, Prus i dwudziestowiecznego Gdańska, uzupełniane takimi zagadnieniami jak wykopaliska Truso, dziedzictwo Mikołaja Kopernika czy współczesny dialog polsko-niemiecki.

Oprócz Gdańska, Gdyni, Sopotu, Elbląga czy Olsztyna oraz klasycznych kierunków turystycznych, takich jak zamek w Malborku, kompleks bunkrów w Wilczym Szańcu i muzeum oraz pole bitwy grunwaldzkiej, seminarzyści poznali też mniej popularne perły regionu: kościół greckokatolicki w Cyganku, Muzeum Diecezjalne w Pelplinie, cesarskie Kadyny, malowniczy Reszel czy



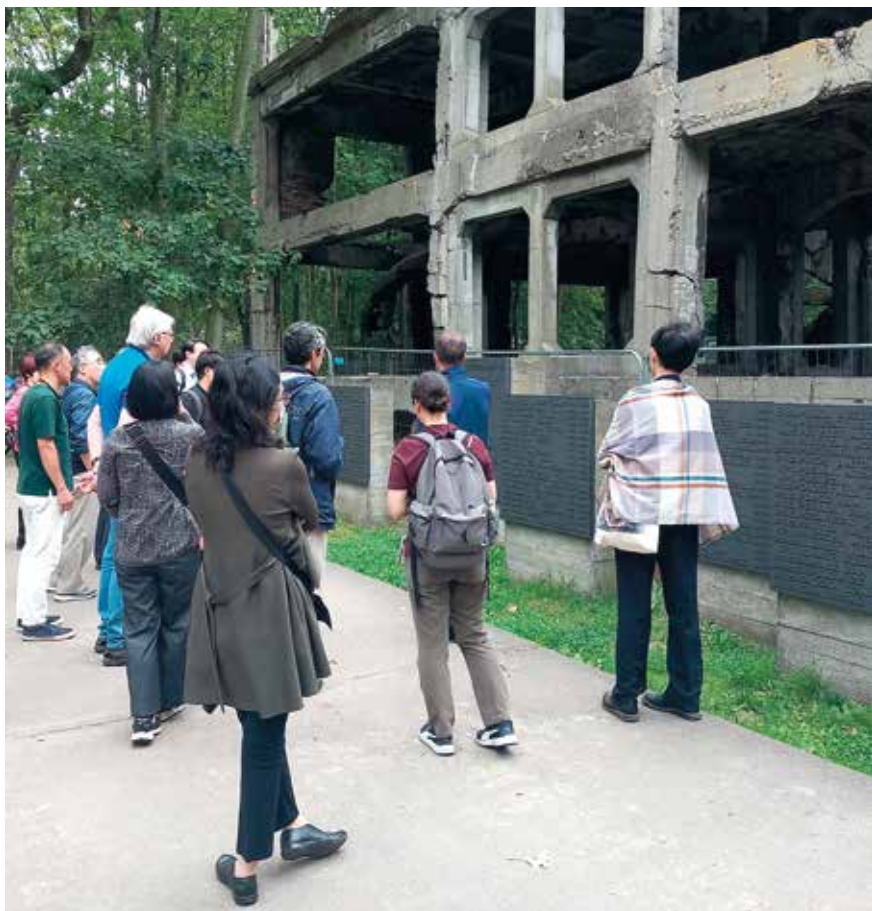
Pod kościołem pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni z miejskim konserwatorem zabytków Gdyni prof. Robertem Hirschem (pierwszy z prawej)



Pod ratuszem Głównego Miasta w Gdańsku, oprowadza Anna Perz



W twierdzy Wisłoujście



Pod ruinami koszar na Westerplatte



W katedrze w Oliwie, z radnym miasta Gdańska Andrzejem Stelmasiewiczem i radną dzielnicy Oliwa Anielą Zienkiewicz



W Dziale Historii Medycyny Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku

Muzeum Mikołaja Kopernika we Fromborku, w tym tamtejszy Dział Historii Medycyny. Uczestnicy zapoznawali się ponadto z lokalnymi tradycjami kulinarnymi, mieli też okazję wysłuchać trzech koncertów organowych – w Oliwie, Świętej Lipce i we Fromborku.

Program okazał się udaną kontynuacją kluczowego projektu z zakresu akademickiej współpracy polsko-japońskiej. Wieloletnie zaangażowanie mck w rozwijanie współpracy z partnerami z Japonii pozwoliło na wypracowanie bliskich, opartych na zaufaniu relacji z przedstawicielami najważniejszych japońskich uczelni, a tegoroczne seminarium umożliwiło ich dalsze wzmacnianie. Uczestniczyło w nim wiele nowych osób, które zostały zachęczone do przyjazdu do Polski przez swoich starszych współpracowników.

Marek Świdrak

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL KSIĄŻKI W TBILISI

23-28 MAJA



Polska była gościem honorowym Międzynarodowego Festiwalu Książki w Tbilisi, jednego z najpopularniejszych wydarzeń kulturalnych w Gruzji. W programie organizowane były odczyty, spotkania, dyskusje wzmacniające relacje między gruzińskim rynkiem wydawniczym a wydawnictwami z kraju goszczącego. Międzynarodowe Centrum Kultury zaprezentowało swoje publikacje, w tym wydany w 2022 roku podwójny numer kwartalnika „Herito” *Dusza Gruzji* oraz książkę Lecha Kończaka *Tbilisi: o Gruzji, ludziach i dziełach*, które były dostępne na stoisku Instytutu Polskiego w Tbilisi i cieszyły się dużym zainteresowaniem. 27 maja dyr. Łukasz Galusek wziął udział w debacie *Central Europe: Reactivation* oraz w zorganizowanym w tbiliskim Domu Literatury panelu *Culture Fights Back*, z udziałem między innymi Volodymyra Sheiko, dyrektora generalnego Instytutu Ukraińskiego. Z kolei Bartosz Sadulski, sekretarz redakcji „Herito”, zaprezentował dorobek oraz plany wydawnicze kwartalnika.

Bartosz Sadulski

WYDAWNICTWO MCK

HISTORIA I TOŻSAMOŚĆ GALICJI

25 WRZEŚNIA

Kolegium Europejskie w Natolinie co roku wczesną jesienią organizuje międzynarodowy kurs poświęcony historii Galicji, którego inauguracja odbywa się już tradycyjnie w Krakowie. Z tej okazji w Międzynarodowym Centrum Kultury pojawiło się blisko 50 studentów z całego świata. Wysłuchali oni wykładu prof. Jacka Purchli *Lwów w czasach autonomii galicyjskiej* oraz spotkali się z prof. Jarosławem Hrycakiem z Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie i z dr. Emilem Brixem, dyrektorem Akademii Dyplomatycznej w Wiedniu. W trakcie prowadzonego przez dr. Michała Wiśniewskiego spaceru po Krakowie śladami historii Galicji poznali dzieje Podgórza, historię Wawelu, jako rdzenia twierdzy austriackiej, odwiedzili także pałac Wielopolskich, siedzibę krakowskiego magistratu oraz pałac Pod Baranami, w którym w 1881 roku podczas wizyty w Galicji przebywał cesarz Franciszek Józef I.

Wizyta kursantów w Centrum była okazją do podzielenia się wieloletnim dorobkiem i doświadczeniem mck w zakresie badania fenomenu kulturowego i cywilizacyjnego Galicji. W poprzednich latach kursanci udawali się w kilkudniową podróż po terenach dawnej Galicji, której ostatnim przystankiem był Lwów. Od 2022 roku i początku pełnoskalowej wojny w Ukrainie nie jest to już możliwe, dlatego tegoroczny program został podsumowany wizytą w Rzeszowie.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

BEZPIECZNE ZBIORY – BEZPIECZNE DZIEDZICTWO MUZEA, BIBLIOTEKI, ARCHIWA W OBLICZU ZAGROŻEŃ

26–28 WRZEŚNIA

Międzynarodowe Centrum Kultury po raz kolejny było współorganizatorem międzynarodowego forum poświęconego ochronie dziedzictwa w sytuacjach zagrożenia. Organizowane od wielu lat pod auspicjami Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego konferencje poświęcone są ochronie dóbr kultury i wpisują się w prowadzone długoletnie działania instytucji w kraju i za granicą na rzecz optymalnego zabezpieczenia dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

W pierwszym dniu Forum, w Archiwum Narodowym w Krakowie, odbyła się zamknięta sesja dotycząca ochrony zbiorów muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych w warunkach wojennych, oparta na aktualnych doświadczeniach wojny w Ukrainie. Jednym z jej moderatorów był dyr. Łukasz Galusek. Drugiego i trzeciego dnia odbyły się części warsztatowe w Muzeum Narodowym, Bibliotece Jagiellońskiej oraz w Archiwum Narodowym w Krakowie, a także konferencja naukowa w Szkole Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie.

28 września w MCK zostały przeprowadzone warsztaty poświęcone zasadom przygotowania i przeprowadzenia ewakuacji zbiorów z instytucji kultury. Wzięli w nich udział zarówno uczestnicy obrad, jak i pracownicy Centrum. W ramach ćwiczeń przeprowadzono ewakuację osób uwięzionych w zagrożonym budynku, w tym osób z ograniczoną możliwością poruszania się. Zaprezentowano również techniki ewakuacji zbiorów przy użyciu specjalistycznego kontenera do zabezpieczenia i przewozu dzieł sztuki.

Anna Kępińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO





Od lewej: dyr. Łukasz Galusek; st. bryg. Paweł Knapik, komendant miejski Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie; i Krzysztof Sałaciński, prezes Polskiego Klubu Błękitnej Tarczy





EUROPEJSKI SZCZYT DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

27-30 WRZEŚNIA

Wenecja

Europejski Szczyt Dziedzictwa Kulturowego, organizowany przez stowarzyszenie Europa Nostra, odbył się w Wenecji, a wybór miejsca był nieprzypadkowy. W ciągu ostatnich kilku lat to jedno z najbardziej wyjątkowych ze względu na znaczenie kulturowe miast świata zostało niemal krytycznie zagrożone z powodu zmian klimatycznych. Jego władze podjęły innowacyjną walkę ze skutkami tych zmian w postaci Systemu MOSE (zapór przeciwpowodziowych). Problematyka współzależności globalnych zmian przyrodniczych z koniecznością ochrony dziedzictwa kulturowego była jednym z głównych tematów szczytu, zwłaszcza podczas obrad Forum Europejskiego Centrum Dziedzictwa, odbywającego się pod hasłem *Antropocen wyobrażony na nowo. Dziedzictwo kulturowe i działania na rzecz klimatu*.

Podczas szczytu odbyła się również prezentacja laureatów Europejskiej Nagrody Dziedzictwa / Nagrody Europa Nostra. W kategorii Konserwacja otrzymał ją między innymi ołtarz Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie.

Międzynarodowe Centrum Kultury reprezentowane było na weneckiej konferencji przez kierownika Instytutu Dziedzictwa Europejskiego, a zarazem wiceprzewodniczącą Europa Nostra prof. Jacka Purchlę oraz przez zasiadającą w Radzie Europa Nostra dyr. Agatę Wąsowską-Pawlik.

Anna Kępińska

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO



Sneška Quaedvlieg-Mihailović, sekretarz generalna Europa Nostra, podczas ceremonii otwarcia szczytu w Wenecji



Ks. infułat dr Dariusz Raś z Europejską Nagrodą Dziedzictwa / Nagrodą Europa Nostra za renowację ołtarza Wita Stwosza w bazylice Mariackiej w Krakowie

ODRA – RZKA BEZ GRANIC

25 PAŹDZIERNIKA

We współpracy z Open Eyes Economy Summit ukazał się jubileuszowy, 50. numer kwartalnika „Herito” poświęcony Odrze. Stał się on także pretekstem do debaty, jaka odbyła się w ramach organizowanego przez OEEs we Wrocławiu 5. Międzynarodowego Kongresu *Miasto – Woda – Jakość Życia*. Wzięli w niej udział redaktor naczelny „Herito” prof. Jacek Purchla, dyr. Łukasz Galusek oraz prowadzący dyskusję Bartosz Sadulski, sekretarz redakcji, a także autorzy esejów opublikowanych w numerze: prof. Beata Halicka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i dr Lothar Quinkenstein, reprezentujący Collegium Polonicum w Słubicach. Godzinna dyskusja, transmitowana również na żywo w internecie, poświęcona była historycznemu znaczeniu Odry, jej mitowi i roli, jaką odegrała w powstawaniu miast i formowaniu się Śląska. Rozwinięto wiele wątków zarysowanych w numerze, koncentrując się na potrzebie ponownego opowiedzenia czy stworzenia narracji wokół Odry, jednej z najdłuższych rzek Europy, która jednak w przeciwieństwie do Dunaju nie ma swojej własnej pamięci.

Bartosz Sadulski

WYDAWNICTWO MCK



PO RAZ PIERWSZY! SERBIA, UKRAINA, POLSKA MIĘDZYNARODOWE FORUM KULTURY

9-21 GRUDNIA

MCK było partnerem międzynarodowego forum kultury organizowanego przez Instytut Polski w Belgradzie. W ramach programu forum 16 grudnia w Centrum Kulturowej Dekontaminacji – założonym przez wybitną opozycjonistkę Borkę Pavičević – odbył się Dzień Europy Środkowej. W tym dniu Bartosz Sadulski, sekretarz redakcji „Herito”, zaprezentował dorobek pisma, a dyr. Łukasz Galusek wziął udział w dyskusji *Nowe perspektywy dla Europy Środkowej*.

Europa Środkowa od dawna jest czymś więcej niż tylko pojęciem geograficznym. To etos i sposób myślenia, interakcji i nadziei. To jedno z tych „małych serc świata”, gdzie od czasu do czasu dzieją się rzeczy decydujące o losach całej ludzkości, a jednocześnie „miejsce wspólnej pamięci”.

Czy jesteśmy gotowi wyjść poza geografie i uznać, że granice Europy Środkowej nie leżą tam, gdzie leżą granice jej „starych członków”, ale tam, gdzie sięga jej pole wartości? Czy dialog o Europie Środkowej jest dziś w ogóle możliwy, jeśli nie włączymy w jego orbitę takich krajów jak Ukraina czy Gruzja: krajów, które w XXI wieku wciąż zmuszone są dosłownie krwią zaświadczać o swojej lojalności wobec środkowoeuropejskich idei Wolności i Godności? Czy dziś, gdy cała Europa przeżywa kolejny kryzys wartości, kluczem do jego rozwiązania nie jest doprowadzenie do jak najściślejszej interakcji tych nowych graczy? Jaka jest rola krajów bałkańskich – tego „wrzącego kotła”, a jednocześnie inkubatora niezwykle ważnych idei – w tej konstelacji? Czy „starzy członkowie klubu” są gotowi przyznać, że „nowi członkowie” nie wchodzą już do Europy Środka tylko jako pokorni uczniowie, ale mogą również sami być godnymi nauczycielami, z ich unikalnymi doświadczeniami? Wreszcie, czy jesteśmy gotowi porzucić koncepcję „centrum” i „peryferii” i postrzegać każdą historię jako centralną? Co rządy prawa, uczciwość i sprawiedliwość oznaczają dziś dla Europy Środkowej? Jak konstruowane są tutaj płynne, złożone tożsamości? Co oznaczają tu „prawa człowieka” i jak przejawia się zaangażowanie w idee różnorodności? Jaka jest rola religii i procesów sekularyzacji? I jak to wszystko zmienia się podczas katastrof i po katastrofach?

Oto tytułowe „nowe perspektywy dla Europy Środkowej”, o których dyskutowali: Adam Balcer, dyrektor programowy Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego; prof. Filip Ejodus, wykładowca na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu Belgradzkiego, przewodniczący Central and Eastern European International Studies Association; dyr. Łukasz Galusek; Kateryna Kałytko, ukraińska pisarka i tłumaczka; oraz Marta Szpala, specjalistka od tematyki bałkańskiej, analityczka w Ośrodku Studiów Wschodnich.

dr Łukasz Galusek

ZASTĘPCA DYREKTORA DO SPRAW PROGRAMOWYCH MCK

WYKŁADY SPOTKANIA EDUKACJA KULTUROWA

SPOTKANIA I PROGRAM TOWARZYSZĄCY WYSTAWOM

W 2023 roku program towarzyszący wiązał się przede wszystkim z wystawami. W czasie trwania ekspozycji *Wędrujące obrazy. Małgorzata Mirga-Tas* odbyły się debaty: *Markowska, Sendlerowa. Dwie Zagłady* z udziałem dr Edyty Gawron, dr Elżbiety Mirgi-Wójtowicz i dr Moniki Weychert oraz *Wizualna siła Romów* z dr Emilią Kledzik i prof. Marią Poprzeczką, poprowadzona przez Bogusława Deptułę. Spotkanie *Sąsiedztwo, czyli Romowie w Nowej Hucie* przyniosło ciekawą dyskusję z udziałem dr. Jarosława Klasia i Moniki Szewczyk, z którymi rozmawiała Katarzyna Kubisiowska.

W czasie kolejnej wystawy, opowiadającej o dwóch wiekach litewskiej fotografii, odbyła się dyskusja panelowa *Labirynt i fotografia* z udziałem Alvydasa Lukysa, Valentyna Odnoviuna, Vilmy Samulionytė, Gintautasa Trimakasa, prowadzona przez współkuratora Adama Mazura, a także dyskusja panelowa *Architektura nowoczesnego Wilna* z dr Rasą Antanavičiūtė, Anną Syską, prof. Andrzejem Szczerskim, poprowadzona przez dr. Michała Wiśniewskiego. W ramach finału ekspozycji odbyło się spotkanie literackie *Moc i niemoc klasyki* – z dr Viktoriją Šeina-Vasiliauskienė i Nikodemem Szczygłowskim rozmawiała dr Paulina Małochleb.

Wiele spotkań dotyczyło zjawisk literackich i opowiadało o historii literatury lub o literaturach narodowych: w styczniu gościem była Kristina Sabaliauskaitė, której czwarty tom *Silva rerum*, sagi poświęconej litewsko-polskiemu pograniczu, właśnie ukazał się po polsku, a rozmowę z nią prowadziła dyr. Agata Wąsowska-Pawlik. Także literacki charakter miało spotkanie zorganizowane w maju, w ramach 13. Festiwalu Kultury Rumuńskiej, *Wielkie powieści małych narodów*, kiedy w mck gościli prof. Adriana Babeți i prof. Kazimierz Jurczak, z którymi rozmawiał dyr. Łukasz Galusek. W czerwcu gościem kwartalnika „Herito” i mck był wybitny ukraiński pisarz i aktywista Serhij Żadan, który przyciągnął do sali „Pod Kruki” ponad dwieście osób. Latem odbyła się także Noc Poezji. Na spotkanie organizowane wspólnie z Kolegium Europy Wschodniej wybrano poezję litewską i rozmawiali o niej Paulina Ciucka, Aušra Kaziliūnaitė i Nikodem Szczygłowski. Literackie debaty zakończyło w listopadzie spotkanie przygotowane na stulecie wojaka Szwejka, o którym opowiadali Anna Maślanka, Julia Różewicz, Petr Vlček i dr Piotr Gierowski.

Wiele razy na temat architektury dyskutowali zaproszeni wykładowcy i eksperci. W kwietniu odbył się wykład dr. Artura Tanikowskiego poświęcony architekturze polskiej w Tel Awiwie w dwudziestolecie międzywojennym, związany z publikacją jego książki poświęconej temu zagadnieniu. Problem zielonej urbanistyki poruszano na spotkaniu organizowanym wspólnie z Fundacją Batorego, kiedy na ten temat wypowiadali się Edwin Bendyk, dr Joanna Erbel, prof. Rafał Matyja i dyr. Łukasz Galusek. O żydowskich architektach Krakowa rozmawiali w czerwcu dr Barbara Zbroja i prof. Jacek Purchla. W listopadzie dyskutowano na temat Stanisławowa z okazji premiery książki dr Żanny Komar. W spotkaniu wzięli udział autorka i prof. Jacek Purchla, a rozmawiała z nimi dr Iwona Reichardt. W tym samym miesiącu kłamstwa architektury i jej obietnice demistyfikowali Natalia Szcześniak i Radosław Gajda, z kolei z wybitnym



Od lewej: dyr. Łukasz Galusek, Kristina Sabaliauskaitė, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik



Od lewej: Serhij Żadan, Joanna Majewska-Grabowska, Bartosz Sadulski, dyr. Łukasz Galusek



Od lewej: Barbara Zbroja, Justyna Nowicka, prof. Jacek Purchla



architektem Robertem Koniecznym rozmowę przeprowadzili autorzy poświęconej mu książki: Piotr Kozanecki i Bartosz Paturej.

Osobne pasmo otrzymała historia – o procesach orientalizacji w ujęciu diachronicznym i współcześnie opowiadał Adam Balcer. O losach polityków z zaboru galicyjskiego w II Rzeczypospolitej mówił w czasie wykładu prof. Wiesław Łazuga, a o wielokulturowości Galicji – dr Jakub Forst-Battaglia.

O historii Wisły opowiadał prof. Andrzej Chwalba, a losy Odry przedstawiali prof. Beata Halicka i prof. Andrzej Woźnica w rozmowie z Bartoszem Sadulskim. Z kolei dzieje Śląska omawiał Zbigniew Rokita, w czasie spotkania prowadzonego przez dyr. Łukasza Galuska, a o historyczności i nowoczesności dziedzictwa debatowali Olga Drenda, prof. Rafał Matyja i Marek Świdrak.



Dyr. Łukasz Galusek i Piotr Kozanecki



Jarosław Hrycak z czytelniczką

Jednym ze stałych gości i bohaterów programu towarzyszącego w 2023 roku był prof. Jarosław Hrycak, jako autor przygotowanej przez Wydawnictwo mck książki *Ukraina. Wyrwać się z przeszłości*. We wrześniu odbył on spotkania autorskie w Gdańsku, Łodzi i Warszawie, w listopadzie we Wrocławiu, w tym samym też miesiącu ściągnął do sali „Pod Kruki” prawie dwieście osób.

dr Paulina Małochleb
OŚRODEK KOMUNIKACJI

PROGRAM EDUKACYJNY TOWARZYSZĄCY WYSTAWOM

Głównym założeniem programu edukacyjnego Międzynarodowego Centrum Kultury jest nauka aktywnego uczestnictwa w kulturze. Z tego powodu większość zajęć ma swój początek w Galerii, w otoczeniu dzieł sztuki. Tegorocznym wystawom towarzyszyły cykliczne warsztaty, spacer, lekcje oraz oprowadzania przeznaczone dla rodzin z dziećmi, młodzieży, dorosłych, grup szkolnych oraz indywidualnych zwiedzających.

Podczas niedzielnych warsztatów plastycznych *MINIs spotkania ze sztuką* najmłodszy uczestnicy rozwijali zdolności manualne, poznawali twórczość prezentowaną na wystawach oraz odkrywali nowe pojęcia związane ze sztuką oraz z dziedzictwem kulturowym. Równoległym projektem, skupionym wokół eksponowanych w mck dzieł, były warsztaty prowadzone w języku ukraińskim – *Słówka i Pędzle*. Łączyły one elementy zajęć plastycznych z nauką języka polskiego oraz ukraińskiego. W ostatnich latach formuła warsztatów uległa naturalnym zmianom, ponieważ do wspólnego działania zaangażowały się zarówno ukraińskie, jak i polskie rodziny, tworząc integracyjne, wielokulturowe środowisko.

Każda z wystaw została opatrzona ścieżką edukacyjną, umożliwiającą wspólne, rodzinne zwiedzanie i odkrywanie ekspozycji. Zagadki i łamigłówki dostosowane do potrzeb najmłodszych odbiorców sztuki prowadziły szlakiem najciekawszych obiektów zgromadzonych w Galerii mck, jednocześnie wspierając wzmocnienie więzi rodzinnych. Poza cyklicznymi, weekendowymi warsztatami dzieci odwiedzały kamienicę „Pod Kruki” podczas tematycznych warsztatów i spotkań organizowanych z okazji świąt, ferii zimowych, wakacji czy mikołajek.



Oprowadzanie w ramach akcji Lato w mck



Warsztaty z Andrzejem Pilichowskim-Ragno

Do każdej ekspozycji został także przygotowany program lekcji galeryjnych skierowany do uczniów i nauczycieli szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, zatytułowany *Wystawa z klasą!*. Zajęcia polegały na aktywnym zwiedzaniu ekspozycji, interpretacji dzieł oraz na wykonywaniu kreatywnych prac artystycznych inspirowanych poznawaną sztuką.

W mck często gościły również grupy zorganizowane: przedszkolaki, uczniowie, studenci czy dorośli uczestniczący w dostosowanych do potrzeb i zainteresowań oprowadzaniach oraz warsztatach. Otwarte oprowadzania w języku polskim, angielskim oraz ukraińskim odbywały się w każdy weekend, prezentując aktualnie ekspozowaną twórczość, często nawiązując również do aktualnych problemów i tematów. Uczestniczyły w nich przede wszystkim osoby dorosłe oraz nastolatki. Poza tradycyjnymi oprowadzaniem każda wystawa proponowała także oprowadzania tematyczne – autorski wybór tematów edukatorów. Ich



Warsztaty Błysk w plenerze



Spacer Po zgłiszczach pożaru z 1850 roku

rolą było przedstawienie szerszego kontekstu oraz wyeksponowanie poszczególnych zagadnień w czasie ostatnich tygodni trwania ekspozycji. Wystawom towarzyszyły również comiesięczne wykłady skierowane do dorosłej publiczności *Dojrzała do sztuki*, prowadzone przez historyczkę sztuki i wieloletnią współpracowniczkę mck dr Małgorzatę Jędrzejczyk. Spotkania dotyczyły historii, kultury i architektury związanych z postaciami oraz miejscami prezentowanymi w przestrzeni Galerii. Były okazją do dyskusji, wspólnego zwiedzania i dialogu wokół dzieł sztuki.

Podczas *Krakowskiej Nocy Muzeów* odbyło się *Nocne fotografowanie w kamienicy „Pod Kruki”*, zapowiadające zbliżającą się wystawę *Litwa. Dwa stulecia fotografii*. Wydarzenie łączyło wieczorny spacer w zabytkowych przestrzeniach mck



Warsztaty z cyjanotypii



Spacer Galicyjski pierścień Krakowa



Spacer Litewskie ślady na Wawelu

oraz warsztaty fotograficzne zakończone konkursem. Fotografie uczestników pojawiły się w mediach społecznościowych, zapraszając do zwiedzania ekspozycji. Formuła warsztatów fotograficznych powtórzyła się w ramach współpracy z krakowskim artystą Andrzejem Pilichowskim-Ragno, który przeprowadził dwa spotkania zatytułowane *Wędrówki fotografa*. Uczestnicy, wędrując ulicami Starego Miasta, doskonalili umiejętności z zakresu street artu oraz fotografii dokumentalnej. Do kolejnych warsztatów praktycznych – *Błysk w plenerze*, dołączyła Anita Andrzejewska, dzieląc się wiedzą dotyczącą wykorzystania lamp błyskowych w warunkach światła dziennego. W warsztatach *Luxografia – malowanie światłem*, Aleksandra oraz Piotr Barczakowie, specjaliści od kolorów, nawiązali do techniki dzieła z cyklu *Odpowiedź*, autorstwa Gintautasa Trimakasa, prowadząc spotkanie oraz zajęcia praktyczne dotyczące cyjanotypii, jak również tajemnic barwy błękitnej. Zrealizowano także trzy spacery miejskie: *Litewskie ślady w Krakowie* – o wydarzeniach, ludziach, ideach i miejscach łączących Polskę i Litwę, tłumaczony na Polski Język Migowy, *Litewskie ślady na Wawelu* – o wspólnych polsko-litewskich relacjach, zapisanych w architekturze i zabytkach wzgórza wawelskiego, a także *Litewski Kraków*, opowiadający o analogiach i wpływach widocznych w kulturze, literaturze oraz wspólnej historii obu państw.

Agata Klejzerowicz

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA



Nocne fotografowanie w kamienicy „Pod Kruki”



Spotkanie z cyklu *Dojrzała do sztuki*

EDUKACJA DLA DZIEDZICTWA

Podczas warsztatów, spotkań, wykładów, spacerów, lekcji stacjonarnych oraz online, realizowanych w ramach programu edukacyjnego, Międzynarodowe Centrum Kultury rozwija świadome podejście do dziedzictwa i zwraca uwagę na to, że otaczające nas dziedzictwo jest integralną częścią życia codziennego. Budując poczucie odpowiedzialności za wspólne dobro, pokazuje różnice oraz zależności między dziedzictwem materialnym i niematerialnym, podkreślając aspekty dziedzictwa naturalnego. Podczas zajęć omawiano pojęcie dziedzictwa, prezentowano różnorodność oraz akcentowano jego wartość. Przekazywano wiedzę oraz praktyczne rozwiązania, mające na celu zachęcenie do aktywnego spędzania czasu w instytucjach kultury, a także do mądrego korzystania z zasobów dziedzictwa.

W ramach lekcji dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z cyklu *Użyj dziedzictwa!*, prowadzonych zarówno w formie stacjonarnej, jak i online, zostało przygotowanych dziesięć tematów: *Dziedzictwo od podstaw*, *Moja mała ojczyzna – Dziedzictwo lokalne*, *Dziedzictwo w sieci*, *Kraków wielokulturowy*, *Kraków miasto królów*, *Dziedzictwo w lesie*, *Miasto jako dziedzictwo*, *Dziedzictwo niematerialne*, *Fun&folk – obyczaje i tradycje* oraz *Ukraińskie dziedzictwo*. Zajęcia miały formę krótkich wykładów połączonych z dyskusją oraz działań artystycznych związanych z tematem przewodnim. Omawiano różne aspekty dziedzictwa, formy ochrony, zagrożenia oraz podkreślano znaczenie przynależności do lokalnych społeczności – małych ojczyzn. Prezentowane były także praktyczne rozwiązania oraz wskazówki dotyczące mądrego i bezpiecznego korzystania z dostępnych w sieci materiałów. Podczas zajęć poświęconych historii Krakowa uczestnicy poznawali wydarzenia mające wpływ na wielokulturowość miasta na przestrzeni wieków, a w trakcie spotkań dotyczących dziedzictwa przyrodniczego dowiadywali się, jak troszczyć się o środowisko naturalne. Zajęcia poświęcone urbanistyce, wykorzystując przykłady polskich metropolii, prezentowały historię jako źródło dziedzictwa. Podczas zajęć o dziedzictwie niematerialnym, obyczajach i tradycjach wyjaśniano korzyści płynące z zachowania folkloru oraz znaczenie przekazywania wartości z pokolenia na pokolenie. Tematyka ukraińskiego dziedzictwa wprowadzała uczestników w kulturę i tradycje naszych wschodnich sąsiadów. Z lekcji online prowadzonych w języku polskim, angielskim oraz ukraińskim korzystali uczniowie i uczennice z całej Polski, a także szkoły i uniwersytety polonijne.

Krakowskie dziedzictwo prezentowane było również w formie spacerów miejskich z cyklu *Na tropie dziedzictwa!*, podczas których uczniowie poznawali lokalne dziedzictwo kulturowe. Spacerowano po różnych dzielnicach Krakowa, realizując tematy: *Podgórze – miasto upragnione*, *Zwierzynieckie zauroczenia*, *Po wielkim pożarze z 1850 roku*, *Dzielnica żydowska przed II wojną światową*, *Sztuka i symbolika krakowskiego Kazimierza*, *Szlakiem starorzecza Wisły*, *Alegorie ukryte w modernistycznej architekturze*, *O krakowskim getcie*, *Szlakiem krakowskich legend*, *Galicyski pierścień Krakowa* oraz *Ukraińskie ślady w Krakowie*. Podobne miejsca przemierzano także w czasie spacerów przeznaczonych dla otwartej publiczności, a część z nich była tłumaczona na Polski Język Migowy.

Wspominając wystawy organizowane w MCK na przestrzeni lat, zapraszamy dorosłych na comiesięczne spotkania zatytułowane *Dekady ze sztuką*.

Za pośrednictwem platformy Zoom dr Małgorzata Jędrzejczyk omawiała wybrane zagadnienia niegdyś prezentowane na ekspozycjach mck, wpisując je we współczesny kontekst.

W ramach edukacji kulturowej kontynuowany był program *Ukraina i Polska. Blisko siebie*, składający się z cyklicznych, rodzinnych warsztatów, spacerów miejskich oraz oprowadzań realizowany dla ukraińskojęzycznych mieszkańców Krakowa. W okresie jesienno-zimowym odbywały się warsztaty *Ukraińskie ślady w Krakowie*, podczas których opowiadano o wybitnych mieszkańcach i mieszkańcach Krakowa, a także wspólnie odkrywano miejsca, gdzie przez wieki przenikały się nasze kultury. W okresie wiosenno-letnim odbywały się spaceru ulicami Krakowa prezentujące lokalne dziedzictwo w cyklu *Spaceruj z nami*.

Agata Klejzerowicz

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

KLUB KSIĄŻKI ŚRODKOWOEUROPEJSKIEJ



Pośród fotografii, architektury, historii sztuki w 2023 roku w Międzynarodowym Centrum Kultury ponownie znalazło się miejsce dla literatury, zwłaszcza tej pochodzącej z Europy Środkowej. Kameralne, wieczorne spotkania, gromadziły czytelniczki i czytelników początkowo w Sali Panoramicznej, a od jesieni w księgarni przygotowanej dla miłośników książek w przestrzeni Galerii mck. Odbłyło się dziesięć spotkań prowadzonych przez dwoje literaturoznawców – dr. Jana Burnatowskiego oraz dr Paulinę Małochleb. Rozmowy dotyczyły powieści takich jak *Jezioro Blanki* Bellovej, *Mam na imię Marytė* Alvydasa Šlepikasa, *Requiem dla nikogo* Złátka Enewa, *Tureckie lustro* Viktora Horvatha, *Oczyszczenie* Sofi Oksanen, *Sercątko* Herty Müller; tomów poezji *Punkt zerowy* Artema Czecha, *Cierpienia młodej Hany* oraz *Pewnej nocy pewne dziewczęta gdzieś umierają* Katji Gorečan, a także zbioru esejów *Księga gaju laurowego i inne eseje* Beli Hamvasa i reportażu *Cynkowi chłopcy* Swietłany Aleksijewicz. Często odwoływały się one do wydarzeń historycznych, kontekstów antropologicznych, socjologicznych i filozoficznych.

Klub Książki Środkowoeuropejskiej ma charakter dyskusyjny i przeznaczony jest dla dorosłej publiczności, która swoją wiedzę może skonfrontować z opiniami innych osób, sproblematyzować czy wejść w polemikę. Służy on nie tylko podnoszeniu kompetencji – czytelnicznych czy kulturowych, ale także zawiązywaniu wspólnoty osób o podobnym światopoglądzie i wyznających podobne wartości. Często także zdarza się, że w spotkaniach klubu biorą udział studenci z zagranicy, przebywający w Polsce na stypendiach albo osoby pracujące na czasowych kontraktach, które w spotkaniach Klubu szukają zindywidualizowanego kontaktu, traktując je jako okazję do wyjścia z samotności.

Jednocześnie lektury dobierane na spotkania klubu służą do zaprezentowania zwrotów, nurtów i przemian we współczesnej literaturze pisanej w Europie Środkowej, pokazania, jak radzi sobie ona z kryzysami wojennymi, jak opowiada o pamięci, jaką tożsamość i jej aporie widzi w tej części świata. Traktujemy ją nie w perspektywie narodowej, szukając partykularnych głosów poszczególnych narodów, ale jako pewien ich zbiór składający się na spójny chór Europy Środkowej. Bliższe bowiem spojrzenie na literaturę tej części Europy oznacza, że dostrzegamy jej łatwość i zrozumiałość, odnajdujemy się w jej obrazach jak w zwierciadle.

dr Paulina Małochleb
OŚRODEK KOMUNIKACJI

MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY DOSTĘPNE

Międzynarodowe Centrum Kultury jest instytucją otwartą dla wszystkich. Zwiększanie dostępności oferty kulturalnej dla osób z różnymi potrzebami to proces, który w mck trwa już od kilku lat i jest jednym z priorytetów. Zespół ds. dostępności regularnie bierze udział w wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach, aby podnosić swoje kwalifikacje, a jednocześnie wymieniać się doświadczeniami w dziedzinie dostępności instytucji kultury.

Zabytkowy charakter budynku może stwarzać trudności w poruszaniu się, dlatego w ostatnich kilku latach wprowadzono wiele udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami. Zakupiono między innymi rampę najazdową dla osób na wózkach oraz rozkładane przenośne krzesła, ułatwiające zwiedzanie wystaw w Galerii mck. Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z pomocy asystentów, którzy zapewniają wsparcie w dotarciu do budynku, w trakcie zwiedzania wystaw, a także podczas wydarzeń w mck. Przestrzeń ekspozycyjna jest wolna od barier architektonicznych dla osób poruszających się na wózkach. Dla tych z niepełnosprawnością wzroku przygotowywana jest audiodeskcrypcja wybranych dzieł. Pozyskano również karty do komunikacji alternatywnej (AAC) wspierające komunikację z osobami mającymi trudności w werbalnym porozumiewaniu się.

Jednym z ważniejszych punktów oferty są *Dostępne niedziele*, których zorganizowano w 2023 roku cztery. W ramach cyklu odbywają się oprowadzania po prezentowanych w Galerii mck wystawach, z uwzględnieniem między innymi potrzeb osób g/Głuchych oraz z niepełnosprawnością wzroku. Projekty aranżacji wystaw prezentowanych zarówno w Galerii, jak i w średniowiecznych piwnicach zawsze uwzględniają kwestie związane z dostępnością.

mck realizowało także przedsięwzięcie grantowe *Usłysz mck. Dostosowanie siedziby i oferty instytucji do potrzeb osób z niepełnosprawnością słuchu*, będące częścią projektu *Kultura bez barier*, realizowanego w ramach Osi priorytetowej IV *Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa*, w ramach Działania 4.3 *Współpraca ponadnarodowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014–2020*. Realizacja tego projektu znacząco wpłynęła na poprawę dostępności zarówno siedziby mck, jak i oferty dla osób z niepełnosprawnością słuchu. Dzięki niemu została zapewniona transmisja w czasie rzeczywistym spotkań i wykładów odbywających się w mck z tłumaczeniem na Polski Język Migowy, a w sali konferencyjnej „Pod Kruki” zainstalowano powierzchnię pętli indukcyjnej, która umożliwia osobom słabosłyszącym pełnoprawny udział w wydarzeniach. Osobom g/Głuchym umożliwiono samodzielne zwiedzanie wystaw czasowych dzięki wideoprzewodnikowi w pjm, z którego można korzystać za pomocą tabletu, zakupiono system fm, który wspomaga osoby niedosłyszące podczas oprowadzań po wystawie, spacerów miejskich, warsztatów itp. Aby umożliwić osobom g/Głuchym porozumiewającym się w pjm komunikację z pracownikami mck, wprowadzono usługę zdalnego tłumacza pjm.

Realizowano też ofertę edukacyjną dla szkół kształcących dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami. Odbyły się spacerzy miejskie, warsztaty w postaci oprowadzań po wystawach, lekcji muzealnych i warsztatowo-plastycznych dla







młodzieży z niepełnosprawnościami, niewidomych i słabowidzących. Podobny program poświęcono osobom dorosłym z niepełnosprawnościami. W Galerii zapewniane są tak zwane ciche godziny z myślą między innymi o osobach w spektrum autyzmu. Wszystkie wernisaże wystaw oraz większość wydarzeń, które odbyły się w Sali „Pod Kruki”, miały zapewnione tłumaczenie na polski język migowy (PJM)

Współpraca MCK ze środowiskami zrzeszającymi osoby ze szczególnymi potrzebami jest jednym z kluczowych elementów działań w dziedzinie dostępności, mającym istotny wpływ na jakość oferty. Jednym z przykładów był *Koncert na wiele zmysłów*, zorganizowany w sali „Pod Kruki” wspólnie z Fundacją „Pełni kultury”. Podczas wydarzenia dostępne były usługi odpowiadające na potrzeby różnych osób.

Daniel Krawczyk

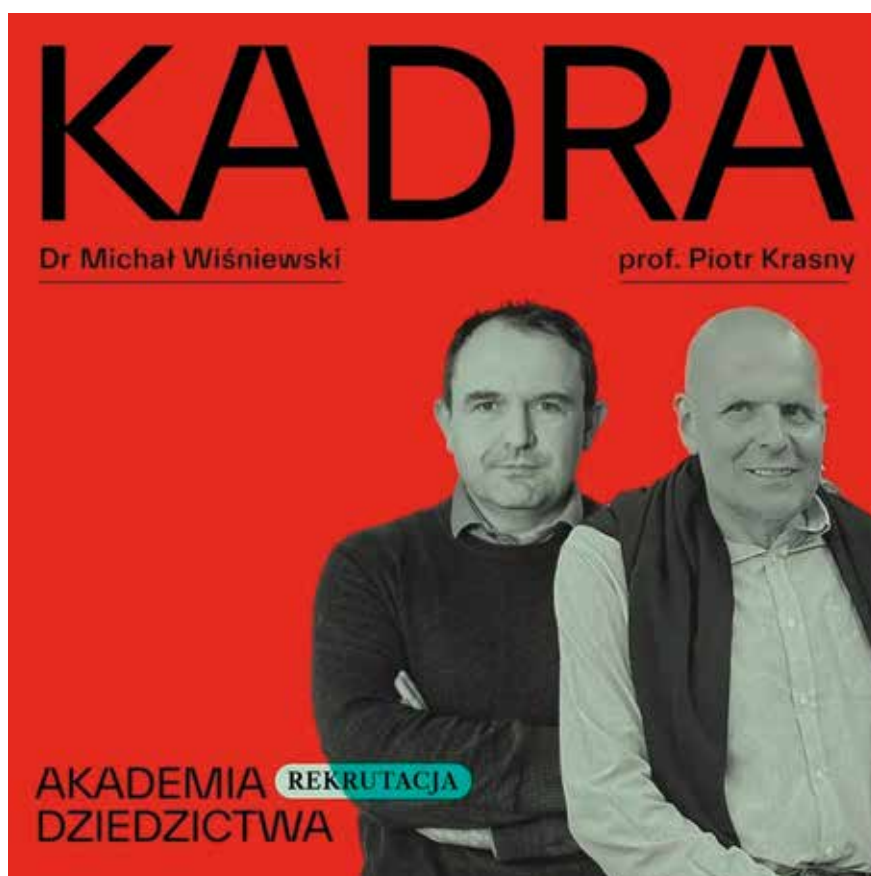
KOORDYNATOR DOSTĘPNOŚCI MCK

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA SPECJALISTYCZNE PROGRAMY EDUKACYJNE

AKADEMIA DZIEDZICTWA

Idea utworzenia Akademii Dziedzictwa narodziła się blisko ćwierć wieku temu. W jej ramach kamienica „Pod Kruki” miała się stać pomostem między światem nowoczesnej ekonomii a światem konserwacji zabytków. Partnerami projektu byli prof. Jerzy Hausner, ekonomista i polityk, oraz jego zespół z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, jak również prof. Andrzej Tomaszewski, ówczesny Generalny Konserwator Zabytków Rzeczypospolitej Polskiej. Celem było wypracowanie nowego sposobu myślenia o aktywnej opiece i zarządzaniu dziedzictwem oraz zbudowanie narzędzi umożliwiających podejmowanie wyzwań w tym zakresie. W 2001 roku uruchomiono pierwszą, pionierską edycję, kiedy to studia podjęły osoby zajmujące się ochroną i konserwacją zabytków, pracujące w muzeach, działające w instytucjach samorządu. Od samego początku studia służyły budowaniu środowiska – zarówno wykładowców i wykładowczyń oraz studentów, jak i przedstawicieli środowisk kultury i nauki z całej Polski.

Międzynarodowe Centrum Kultury wspólnie z Małopolską Szkołą Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie już po raz osiemnasty zaprosiło kolejne osoby do poznawania dziedzictwa i uczenia się, jak nim zarządzać. Od czasu wybuchu pandemii COVID-19 wyzwaniem pozostaje budowanie społeczności przy użyciu narzędzi komunikacji online. Pomimo tych przeciwności oraz hybrydowej metody pracy zainteresowanie studiami nad dziedzictwem cały czas rośnie. W integrowaniu kolejnych grup pomagają spotkania organizowane w Krakowie, w trakcie których odwiedzane są muzea



*Odkryj to,
co nieznane*



AKADEMIA
DZIEDZICTWA

REKRUTACJA

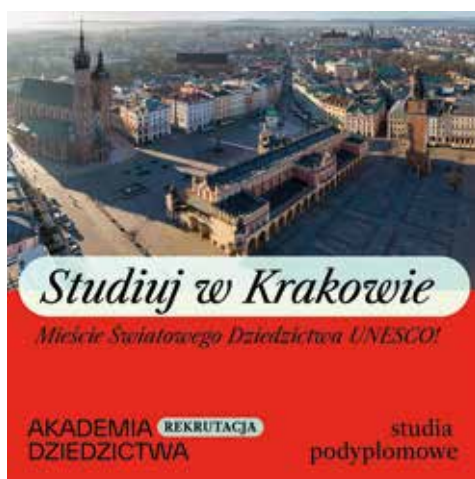


i wybrane instytucje, nie bez znaczenia są też podsumowujące studia cztero-dniowe warsztaty poświęcone zarządzaniu dziedzictwem. W 2023 roku ich tematem były Sandomierz i województwo świętokrzyskie.

Stworzona przed dwiema dekadami metoda łącząca wiedzę o konserwacji i sztuce z wiedzą o prawie, administracji i ekonomii przez cały czas jest rozwijana i ulepszana, dzięki czemu cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem. Realizacja tego unikalnego programu jest możliwa dzięki zaangażowaniu wyjątkowej grupy wykładowców reprezentujących najlepsze polskie uczelnie wyższe, w tym Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie, a także wiodące instytucje kultury takie jak Muzeum Pałacu Króla Jan III w Wilanowie, Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, Muzeum Krakowa. Stałymi współpracownikami Akademii Dziedzictwa są: prof. Wojciech Bałus, dr hab. Piotr Dobosz, prof. Jerzy Hausner, Paweł Jaskanis, Alicja Knast, prof. Piotr Krasny, prof. Jacek Purchla, prof. Bogusław Szmygin, prof. Stanisław Waltoś.

Niezwykły charakter tego projektu pokazuje opublikowany w 2023 roku, już drugi zbiór artykułów naukowych powstałych na podstawie prac końcowych przygotowanych w ramach Akademii Dziedzictwa.

Akademia Dziedzictwa to także liczna grupa byłych studentów aktywnych w Stowarzyszeniu Absolwentów Akademii Dziedzictwa, organizujących seminaria na temat zarządzania dziedzictwem oraz angażujących się w prowadzenie



prac konserwatorskich poświęconych polskiemu dziedzictwu kulturowemu za granicą. Do najważniejszych osiągnięć Stowarzyszenia w tym zakresie należy zaliczyć ukończone w 2019 roku prace przy konserwacji malowideł ściennych Jana Henryka Rosena oraz mozaik Józefa Mehoffera w katedrze ormiańskiej we Lwowie.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

AKADEMIA DZIEDZICTWA DLA UKRAINY

6-10 LISTOPADA

Międzynarodowe Centrum Kultury dostrzegło w 2023 roku potrzebę utworzenia nowego formatu szkoleniowego, skierowanego do pracowników muzeów i instytucji kultury w Ukrainie – Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy. Wykorzystało przy tym swoje wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu programów edukacyjnych z zakresu zarządzania dziedzictwem kulturowym – studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa, szkoły letniej V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries, a także zainaugurowanego krótko po agresji Rosji na Ukrainę programu stypendialnego Thesaurus Poloniae dla Ukrainy, mającego nieść bezpośrednią pomoc osobom reprezentującym świat nauki i kultury, które zmuszone zostały opuścić swój kraj.

Realizacja nowego formatu była możliwa dzięki trwałej współpracy i budowaniu relacji z partnerami z Ukrainy, w szczególności z inicjatorką projektu dr Natalią Wojcieszczuk, kierownikiem działu zezwoleń Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy, oraz z przedstawicielami Rezerwatu Historyczno-Kulturowego „Starożytny Dźwinogród”. Wspólnym celem było podniesienie kompetencji uczestników projektu, zapoznanie ich z nowoczesnymi metodami ochrony dziedzictwa kulturowego i zarządzania nim, ze szczególnym uwzględnieniem projektów realizowanych w muzeach, a także zainicjowanie dialogu między instytucjami z Polski i Ukrainy.

W listopadzie mck gościło w Krakowie piętnaście osób, reprezentujących kilkanaście różnych instytucji z zachodniej i środkowej Ukrainy. W trakcie



Dyr. Agata Wąsowska-Pawlik i Natalia Wojcieszczuk, kierownik działu zezwoleń Ministerstwa Kultury i Polityki Informacyjnej Ukrainy



Od lewej: Marek Świdrak, Wiktoria Marchewczyk, Zofia Rokitka, dyr. Łukasz Galusek, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, Julija Iwaniuk, Ołeh Szaporda, dr Michał Wiśniewski, Natalia Wojcieszczuk, Wasyl Kowbasa, Mariana Hoi, Iryna Sus, Aleksander Paszkowski, Mirosława Iwanyk, Mariana Kuzemska-Danyliuk, Natalia Trochliuk, Iryna Myhowycz, Hanna Ołeksiw, Ihor Korost, Hrystyna Burycz, Ołena Kłosowska



Uczestnicy pierwszej edycji Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy podczas wykładu prof. Łukasza Bratasza z Grupy Badań nad Dziedzictwem Kultury Instytut Katalizy i Fizykochemii im. Jerzego Habera PAN nt. optymalnego zabezpieczania zbiorów, Archiwum Narodowe w Krakowie



Grupa uczestników pierwszej edycji Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy zwiedza tereny byłego nazistowskiego obozu koncentracyjnego KL Płaszów razem z Moniką Bednarek, dyrektorką Muzeum KL Płaszów



Uczestnicy pierwszej edycji Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy zwiedzają wnętrze otwartego magazynu Muzeum Krakowa (Thesaurus Cracoviensis – Centrum Interpretacji Artefaktów) razem z Bożeną Urbańską – dyrektorką oddziału



Uczestnicy pierwszej edycji Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy zwiedzają stałą wystawę Muzeum Fotografii w Krakowie *Co robi zdjęcie?* z dr. Dominikiem Kuryłkiem, p.o. głównego kuratora, kierownikiem Działu Fotografii i Technik Fotograficznych

pobytu zapoznały się one z działaniami i metodami pracy w wybranych krakowskich instytucjach, takich jak Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Fotografii w Krakowie, Archiwum Narodowe w Krakowie, Małopolski Instytut Kultury oraz Muzeum KL Plaszow, obserwując zmiany, jakie dokonały się w polskim muzealnictwie i w instytucjach kultury w ostatnich dwudziestu latach. W ciągu pięciu dni uczestnicy programu wzięli udział w licznych wykładach, spotkaniach i warsztatach. Spotkania z pracownikami odwiedzanych instytucji skupiały się na kwestiach działań edukacyjnych, problemów zabezpieczania zbiorów, dostępności, promocji oraz odpowiedzialnego zarządzania procesem zmiany. Szczególny akcent położono na analizę takich projektów, które mogą być wdrożone w krótkim czasie i przy ograniczonych zasobach finansowych. Była to także doskonała okazja do nawiązania kontaktów umożliwiających w przyszłości podjęcie współpracy naukowej specjalistów i instytucji z obu stron granicy. Wszystko to sprawiło, że program spotkał się z pozytywnym odbiorem uczestników, a także z zainteresowaniem lokalnych i ogólnopolskich mediów.

Należy podkreślić, że pierwsza edycja Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy miała charakter pilotażowy. Doświadczenia zdobyte w jej trakcie pozwoliły na dokładniejsze dostrzeżenie potrzeb uczestników, co przełoży się na bardziej efektywne zaplanowanie programu, który będzie można powielać w kolejnych latach. Kolejna edycja Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy, planowana na wrzesień 2024 roku, będzie kontynuacją tych starań.

Program Akademii Dziedzictwa dla Ukrainy zrealizowano dzięki wsparciu w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Kultura inspirująca 2023–2024*.

dr Michał Wiśniewski, Zofia Rokitka

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

V4 HERITAGE ACADEMY MANAGEMENT OF UNESCO WORLD HERITAGE SITES IN VISEGRAD COUNTRIES

10-15 LIPCA

W 2006 roku Kraków gościł ministrów kultury wyszehradzkiej czwórki. Powołano wówczas stałą Grupę Roboczą Ekspertów ds. Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej, a jej prowadzenie powierzono Międzynarodowemu Centrum Kultury. Regularne spotkania przedstawicieli instytucji kultury z Czech, Polski, Słowacji i Węgier przyniosły w ciągu kilkunastu lat bogaty dorobek w postaci serii konferencji naukowych Forum Dziedzictwa Europy Środkowej oraz programu edukacyjnego adresowanego do pracowników urzędów konserwatorskich i osób zaangażowanych w realizację projektów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Pierwsza edycja letniego kursu V4 Heritage Academy. Management of UNESCO World Heritage Sites in Visegrad Countries została przygotowana przez MCK i wyszehradzkich partnerów w 2009 roku i dotyczyła Krakowa. W kolejnych latach projekt był realizowany w różnych miejscach, co roku w innym państwie. W 2023 roku odbyła się już dwunasta edycja szkoły letniej. Tym razem wyszehradzki projekt dotarł do Wyszehradu, a głównym miejscem jego realizacji był Budapeszt. Grupa odwiedziła też Hollókő, historyczną wieś węgierską wpisaną na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Dwadzieścia osób z czterech państw, pracowników i naukowców zajmujących się dziedzictwem kulturowym w ramach projektu zastanawiało się nad zasadami i możliwościami rekonstrukcji wsi. Tematem zajęć były przemiany zachodzące na terenie zamku w Budzie oraz wieloletni program odbudowy zamku w Wyszehradzie.



Grupa uczestników 12. edycji V4 Heritage Academy zwiedzająca kompleks pałacowy w Budzie



Na pierwszym planie (od lewej): dr Tamás Fejérdy i prof. Bogusław Szmygin podczas wykładu Mihályia Rudolfa o odbudowie zamku Füzér. Na drugim planie (od lewej): uczestniczki szkoły letniej ze Słowacji – Jarmila Ocelová i Veronika Aschenbrierová



We wnętrzach dawnego Paryskiego Domu Towarowego przy Andrassy út 39



W Węgierskiej Operze Państwowej przy Andrassy út 22



Przed kościołem we wsi Hollókő

V4 Heritage Academy od początku łączy część teoretyczną z wizytami studyjnymi. Podsumowaniem programu co roku stają się warsztaty, w ramach których wypracowywane są rekomendacje dla wybranych miejsc światowego dziedzictwa. W 2023 roku grupę przywitał Regő Lánzski z Ministerstwa Budownictwa i Transportu Węgier. Wykłady wygłosili między innymi: prof. Bogusław Szmygin, prezes Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS, Věra Kučová z Narodowego Instytutu Dziedzictwa Republiki Czeskiej, Monika Eretová z Ministerstwa Kultury Czech, dr. Tamás Fejérdy reprezentujący węgierski ICOMOS, dr Zorán Vukoszávlyev z Ministerstwa Budownictwa i Transportu Węgier, dr Ľubica Pinčíková oraz Anna Tuharska z Urzędu Ochrony Zabytków Republiki Słowackiej. Realizacja kursu w 2023 roku była możliwa dzięki aktywnemu zaangażowaniu Ministerstwa Budownictwa i Transportu Węgier oraz Lechner Knowledge Center.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

THESAURUS POLONIAE

Już prawie 150 osób wzięło udział w programie stypendialnym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – Thesaurus Poloniae. Idea tego przedsięwzięcia narodziła się po zorganizowanym w 2007 roku I Kongresie Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. W Krakowie spotkało się wówczas kilkaset osób zajmujących się zawodowo dziejami naszego kraju. Postulatem tego środowiska było utworzenie nowych inicjatyw stypendialnych skierowanych do zagranicznych naukowców. Program, którego pomysłodawcą i operatorem od samego początku jest Międzynarodowe Centrum Kultury, realizuje tę wyjątkową misję już od blisko piętnastu lat. Kraków jako wiodący ośrodek naukowy i kulturalny Europy Środkowej stanowi idealne miejsce do prowadzenia tego typu badań. Nawiązane w ten sposób kontakty i współprace stanowią ważne narzędzie do opowiadania o Polsce w świecie, a także do budowania dialogu pomiędzy Polską i innymi kulturami oraz społecznościami.

Do końca 2023 roku zrealizowano dwadzieścia osiem edycji programu, którego uczestnicy reprezentowali ponad trzydzieści państw i pięć kontynentów. W bardzo wielu przypadkach pobyt w ramach stypendium wzmacniał ich rolę swoistych ambasadek i ambasadorów Polski w macierzystych krajach.

Program Thesaurus Poloniae realizowany jest w dwóch kategoriach. Pierwsza z nich to Program Senior skierowany do profesorów i starszych wykładowców akademickich. Druga to utworzony z myślą o doktorantach i młodszych pracownikach nauki Program Junior. MCK, które w imieniu MKiDN odpowiada za rekrutację i organizację Thesaurusa, zapewnia stypendystom zarówno stypendium, jak i finansuje ich trzymiesięczny pobyt w Krakowie oraz oferuje możliwość korzystania z zaplecza naukowego instytucji i pomoc w nawiązaniu współpracy z archiwami, bibliotekami i instytucjami edukacyjnymi i badawczymi prowadzonymi przez wybrane placówki naukowe i kulturalne.



Od lewej: dr Marek Buika, Magdalena Spyрка, Zofia Rokitka, dr Beata Nykiel, dr Olha Denysiuk, dr Natalia Bułyk, dyr. Agata Wąsowska-Pawlik, dr Michał Wiśniewski i dr Żanna Komar



Dr Natalia Bułyk



Dr Marek Buika

W pierwszej połowie roku w ramach programu stypendialnego pracowali: dr Marek Buika, badacz niezależny z Wilna, dr Susannne Barth z Uniwersytetu w Oldenburgu oraz dr Ofer Dynes z Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku. Jesienią 2023 roku w ramach stypendium prace prowadziły dr Jana Jakowyszyna i dr Natalia Bułyk z Instytutu Ukrainoznawstwa im. Iwana Krypjakewycza Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.

W 2022 roku, w związku z rosyjską napaścią na Ukrainę i rozpoczęciem pełnoskalowej wojny, MCK w porozumieniu z MKiDN zorganizowało specjalny program stypendialny Thesaurus Poloniae dla Ukrainy. Jego celem było zapewnienie warunków do kontynuowania pracy kulturalnej i naukowej pracownikom



Od lewej: dr Olha Denysiuk, Magdalena Spyrka i Zofia Rokitka

sektora nauki i kultury z Ukrainy, których napaść Rosji zmusiła do opuszczenia ojczyzny. W pierwszym roku wojny z możliwości udziału w tym programie skorzystało jedenaście osób. W 2023 roku Thesaurus Poloniae dla Ukrainy był kontynuowany, z pomocy MCK skorzystały w tym czasie kolejne cztery osoby.

dr Michał Wiśniewski

OŚRODEK EDUKACJI – AKADEMIA DZIEDZICTWA

NAFTA W GALICJI

Międzynarodowe Centrum Kultury powraca do tematyki galicyjskiej, obecnej w dorobku instytucji od początku jej istnienia. Na projekt poświęcony fenomenowi przemysłu naftowego w Galicji Zachodniej i Wschodniej składać się będą: międzynarodowe seminarium (wiosną 2025 roku) oraz publikacja książkowa i wystawa, planowana w Galerii MCK na koniec 2027 roku.

Celem projektu jest ukazanie tematu w możliwie szerokim ujęciu na tle międzynarodowym. Nie tyle opowiedzenie na nowo historii przemysłu naftowego, ile ukazanie losów tworzących go ludzi. To między innymi transfer wiedzy, wpływ odkrycia ropy na procesy modernizacyjne i zmiany społeczne na obszarze dawnej Galicji, a wreszcie oddziaływanie „gorączki naftowej” na kulturę wysoką i popularną. Planowana ekspozycja miałaby uwzględniać perspektywy: polską, ukraińską, austriacką i żydowską, być może z rozszerzeniem tematu o wątek polskiego wkładu w poszukiwania ropy w Baku.

W 2023 roku przeprowadzone zostały wstępne kwerendy w zasobach cyfrowych, rozpoczęto też poszukiwania w bibliotekach i archiwach oraz nawiązano kontakty z takimi placówkami jak: Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w Bóbrce, Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku (sektor naftowy), Muzeum Ziemi Bieckiej, Photoinstitut Bonartes i Muzeum Techniki w Wiedniu.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

POLSKI PETERSBURG

ENCYKLOPEDIA INTERNETOWA

Międzynarodowe Centrum Kultury kontynuowało w ograniczonym zakresie prace związane z encyklopedią internetową Polski Petersburg. Zasadniczym celem projektu, którego polska premiera odbyła się w 2015 roku (www.polski-petersburg.pl), było i jest przybliżenie polskim odbiorcom losów i dzieł Polaków związanych z dawną stolicą Imperium Rosyjskiego. Wydawnictwo tworzone było do niedawna w dwóch nieidentycznych wersjach językowych: polskiej i rosyjskiej.

W obecnym kształcie encyklopedia oferuje ponad 3,5 tysiąca stron tekstów haseł podstawowych, z podziałem na hasła osobowe i tematyczne, około 280 stron tekstów haseł w mapie „polskich” adresów w Petersburgu oraz bibliografię przedmiotu. Na stronie znajduje się obecnie 315 haseł podstawowych, w tym hasła osobowe (246) i tematyczne (69) oraz mapa „polskich” adresów (255). Integralną część polskiej wersji encyklopedii stanowi ilustrowany zbiór esejów zatytułowany *Petersburg i Polska. Zbiór esejów*. Do końca roku 2023 udało się zamieścić piętnaście nowych haseł, w tym poświęcone przedstawicielom rodzin Szemiothów i Walentynowiczów, Ludwikowi Słonimskiemu, Franciszkowi Skąpskiemu, Izabelli Czarnomskiej i Leonowi Liniewiczowi. Część z nich po raz pierwszy przywraca omawiane postaci polskiej nauce i pamięci. Coraz częściej wydawnictwo cytowane jest też w publikacjach naukowych zarówno w Polsce, jak i w Rosji.

Z zadowoleniem i wdzięcznością przyjmowane są sugestie i oferty współpracy od naszych czytelników.

dr Beata Nykiel

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

RIHA JOURNAL

WWW.RIHA-JOURNAL.ORG

Międzynarodowe czasopismo akademickie poświęcone historii sztuki „RIHA Journal” to organ Międzynarodowego Stowarzyszenia Instytutów Badawczych Historii Sztuki RIHA, wydawany przez Zentralinstitut für Kunstgeschichte w Monachium. Międzynarodowe Centrum Kultury jako jedna z ponad dwudziestu instytucji członkowskich RIHA na świecie pełni funkcję redakcji lokalnej, prowadzonej przez dr Magdalенę Łanuszkę.

W dniach 9–11 listopada 2023 roku odbyło się w Londynie zorganizowane przez Instytut Courtaulda Zgromadzenie Ogólne stowarzyszenia RIHA, połączone ze spotkaniem jej redaktorów. W trakcie wydarzenia zorganizowano seminarium *To whom do works of art belong?* dwóch stowarzyszeń: RIHA oraz ARIAH (The Association of Research Institutes in Art History), w ramach którego M. Łanuszka wygłosiła referat *Artworks by Michael Willmann and the issue of Silesian heritage in post-1945 Poland*.

We wszystkich krajach, z wyjątkiem Polski, ze względu na wymagający proces redakcyjny, podwójne recenzje, otwarty dostęp oraz obecność w międzynarodowych bazach „RIHA Journal” jest postrzegany jako jedno z najbardziej prestiżowych czasopism w dziedzinie historii sztuki. Na polskiej liście ministerialnej dotyczącej rankingu czasopism dotychczas posiadało jedynie 20 punktów. 26 czerwca dyrekcja MCK wystosowała pismo do dr. Tomasza Rzymkowskiego, pełnomocnika rządu do spraw rozwoju i umiędzynarodowienia edukacji i nauki w Ministerstwie Edukacji i Nauki, wnioskując w nim o rewizję punktacji. W opublikowanym 17 lipca wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych czasopismo „RIHA Journal” otrzymało już 40 punktów.

dr Magdalena Łanuszka

REDAKTOR „RIHA JOURNAL” PRZY MCK

PUBLIKACJE BIBLIOTEKA CZYTELNIA



Herito, nr 49 Charków

wersja polsko-angielska, 161 s., format 23,5 × 29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Pełnoskalowa rosyjska agresja na Ukrainę zmusiła miliony ludzi do opuszczenia domów i swoich małych ojczyzn. „Operacja specjalna” wymierzona w tożsamość Ukrainy i jej dziedzictwo kulturowe to przede wszystkim bombardowania, naloty, tortury i czystki etniczne, ale także celowe niszczenie obiektów kultury i bezprzykładna grabież zasobów muzeów oraz archiwów. Symbolem oporu przeciw najeźdźcom stał się Charków. Miasto, choć postrzegane poza Ukrainą jako należące do rosyjskiej strefy wpływów kulturowych, jednoznacznie udowodniło swoją ukraińskość, a mieszkający w nim Serhij Żadan stał się symbolem społecznego oporu.

Charków jako miasto przygraniczne znalazł się na pierwszej linii ofensywy wroga i duża jego część legła w gruzach. W tym numerze autorzy sięgają do historii Charkowa, pytają o jego ukraińskie DNA, które odezwało się w obronie miasta. Pokazują materialne i niematerialne dziedzictwo ośrodka, na które często patrzy się przez pryzmat stereotypów, potęgowanych obcą propagandą. Numer powstał z myślą o przybliżeniu czytelnikom i czytelniczkom portretu drugiego największego miasta Ukrainy, znanego słabiej niż Kijów, Lwów czy Odesa, a także o popularyzacji wiedzy o historii i dziedzictwie kulturowym Ukrainy.

**Herito, nr 50****Odra**

wersja polsko-angielska, 176 s., format 23,5 × 29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Odra, chociaż należy do najważniejszych rzek Europy, nie doczekała się własnych mitów i opowieści – w przeciwieństwie chociażby do Wisły. Przez lata pozostawała brzydszą siostrą Renu, tą, którą wysyłano do najcięższej pracy. W czasie gdy Ren był bohaterem utworów Heinego czy Wagnera, a o jego najpotężniejszym wodospadzie Rheinfall Goethe napisał, że jest „źródłem oceanów”, Odrę skracano, przycinano i prostowano według ludzkich potrzeb. Miała zasilać nie młyny pruskiej mitologii, lecz huty i spichlerze państwa Fryderyka II Wielkiego. Odra stała się kręgosłupem i główną arterią jego królestwa, mostem łączącym dwa brzegi, i dopiero po hekatombie drugiej wojny światowej, pierwszy raz w swej historii, zaczęła pełnić funkcję granicy. Jednak w przeciwieństwie do Dunaju stała się też rzeką bez pamięci, której historię trzeba napisać i opowiedzieć od nowa.

Autorzy przemierzają zatem Odrę nie tak, jak postulował Zbigniew Herbert, czyli pod prąd, lecz z nurtem, przyglądając się historii i perspektywom rzeki, którą w 2022 roku spłynęły nie śmieci, lecz ofiary ekologicznej katastrofy. Z tego powodu Odra trafiła ponownie na czołówki gazet i portali internetowych, podobnie jak w trakcie wielkiej powodzi w 1997 roku. Warto jednak rozmawiać o niej nie tylko wtedy, kiedy jest najgroźniejsza, kiedy występuje z brzegów. Współczesna Odra to rzeka bez granic, która od wielu już lat nie dzieli, ale łączy.

**Herito, nr 51–52****Zdrowe miejsca**

wersja polsko-angielska, 224 s., format 23,5×29 cm, oprawa miękka ze skrzydełkiem, ISSN 2082-310X, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy), www.herito.pl

Od czasów antycznych powstawały w Europie miejsca do zażywania odpoczynku i relaksu. Rzymianie zakładali ogólnodostępne łaźnie nie tylko na terenie Półwyspu Apenińskiego, dając początek kulturze uzdrowiskowej.

„Wynalezienie” czasu wolnego w XIX wieku sprawiło, że wypoczynek przestał być elitarną przyjemnością klas wyższych, a wyjazd po zdrowie „do wód” stopniowo podlegał demokratyzacji i stawał się coraz bardziej dostępny. Praca najemna wraz z poprawą sytuacji materialnej i rozwojem kolei oraz biur podróży umożliwia urlopy poza miejscem zamieszkania, z dala od zgiełku miast przemysłowych. Wpływa to na rozwój zdrojów, uzdrowisk, miejscowości wypoczynkowych i kurortów, które przyjmują coraz więcej zróżnicowanych gości. Rodzi się i rozwija kultura, architektura oraz literatura uzdrowiskowa.



Jarosław Hrycak

Wyrwać się z przeszłości

Z ukraińskiego przełożyły Joanna Majewska-Grabowska, Katarzyna Kotyńska

wersja polska, 600 s., format 17,5 × 21 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-66419-52-0, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński
i Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

Ukraina ani nie była imperialną potęgą, ani nie miała innych złotych okresów. Nie ma więc dokąd zawracać. Próbuje wyrwać się z przeszłości, co w znacznej mierze już się udało – i o czym jest ta książka. Niezwykła, bo napisana z myślą o przyszłości.

Opowiada dzieje kraju od chrztu kijowskiego księcia Włodzimierza w 988 roku aż do agresji Rosji na pełną skalę w 2022 roku. Książka powstała dla ludzi młodych; dla Ukraińców zdobywających obywatelskie szlify na majdanach i dla ich rówieśników za granicą, od których zależy przyszłość Europy i świata.

Tragedia Ukrainy, zwłaszcza w XX wieku, polegała na izolacji, wskutek czego o kraju decydowano bez Ukraińców, a nawet ich kosztem. Obecna wojna diametralnie to zmienia. Ukraina przestała być sama. Choć jej wygrana nie jest zapisana w gwiazdach, uparcie walczy o swoje miejsce w wolnym świecie, co przysparza jej sympatii i zachęca do wysiłku na rzecz zwycięstwa. Ukraina okazała się tym odważnikiem, który rzucony na światową wagę określi, jak przechyla się szale. Jej los splótł się z losami świata w krytycznie ważny węzeł, toteż nie sposób dziś patrzeć na nią inaczej niż w globalnej perspektywie. I również w tym spojrzeniu tkwi niezwykłość tej książki.



Litwa. Dwa stulecia fotografii

wersja polsko-angielska, 260 s., format 23,5×27,3 cm, oprawa twarda,
ISBN 978-83-66419-51-3, projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński

Album towarzyszący wystawie o litewskiej fotografii zawiera reprodukcje 200 prac najwybitniejszych fotografów, którzy tworzyli w Litwie. Od fotografii pierwszych artystów – często polskich arystokratów lub zamożnych ziemian, po prace współczesnych, młodych Litwinów, rozproszonych po całym świecie.

Książka stanowi przegląd nurtów fotograficznych i tematów, obsesyjnie powracających w twórczości zupełnie różnych artystów, często oddalonych od siebie o dziesiątki lat. Można ją czytać także pokoleniowo, by zobaczyć, jak zmieniała się litewska fotografia, jakie ciśnienia polityczne i artystyczne ją kształtowały, jakie napięcia próbowała opowiadać wprost, a jakie wyrażała za pomocą aluzji, jakie zdjęcia były wynikiem kolaboracji, a jakie głosem oporu. Pogrupowane tutaj w cykle fotografie pokazują wątki egzystencjalne, konceptualne, ale też dokumentują życie litewskiego społeczeństwa od połowy XIX wieku do dzisiaj.

W albumie znajdują się pierwsze prace Jana Bułhaka i Stanisława Kazimierza Kossakowskiego, ikoniczne zdjęcia Antanasa Sutkusa, Algimantasa Kunčiusa, Romualdasa Rakauskasa, Aleksandrasa Macijauskasa czy Romualdasa Pożerskisa, pełne napięcia prace Virgilijusa Šonty, feministyczne autoportrety Violety Bubelytė, konceptualne i skrajnie nowoczesne instalacje polsko-litewskiego duetu Doroty Gawędy i Eglė Kulbokaitė.



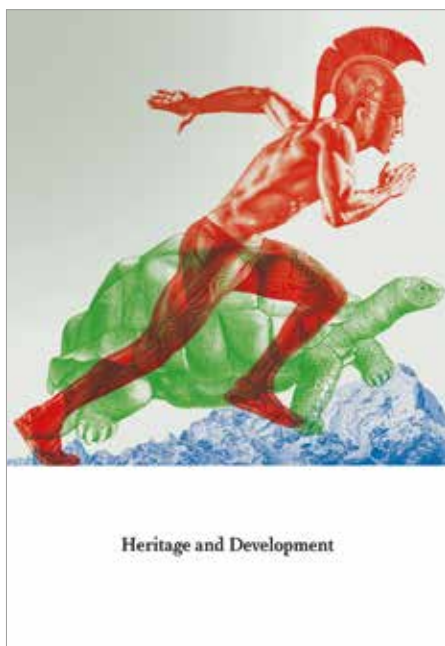
Widzę Cię, Krakowie! Notatnik myśli na czterdziestopięciolecie wpisania na Listę światowego dziedzictwa UNESCO

wersje polska i angielska, 88 s., format 15 × 23,5 cm, oprawa miękka, ISBN 978-83-66419-53-7 (wersja polska), ISBN 978-83-66419-54-4 (wersja angielska), projekt i opracowanie graficzne Kuba Sowiński, ilustracje Urszula Palusińska

Kraków w 2023 roku jest inny niż czterdzieści pięć lat później, w chwili wpisania na pierwszą *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* jako jedyne europejskie miasto. Jego dziedzictwo materialne odzyskuje blask, a niematerialne doczekało się opieki i uznania. Łatwo przy takiej rocznicy wpaść w samozachwyt i delectować się sukcesami. Dlatego, zamiast dyplomu dla Krakowa, powstał notatnik myśli miasta światowego dziedzictwa. To może być przyczynek do dyskusji między ekspertami, urzędnikami i mieszkańcami albo sposób na podzielenie się krakowskim doświadczeniem z innymi, w kraju i na świecie.

Pozycja ta powstała w toku spotkań i rozmów, a z wielu głosów zrodził się narrator tego notatnika. Jego głos może się wydać głosem samego miasta albo zbiorowym głosem tych, którzy w nim mieszkają lub je odwiedzają, ale wciąż nęli się we wspólną grę elementami jego dziedzictwa. Narrator nie jest nieomylny. Nie na wszystkie pytania znajduje odpowiedzi. Nie wszystkie jego myśli są zgodne. Może właśnie dlatego stanie się wiarygodny. Z notatnika myśli wyłania się Kraków żywy, bo takie właśnie jest współczesne dziedzictwo. Nie skałmielina, lecz żywe miejsca i żywi ludzie. Właśnie my!

W narratora wcielili się: Łukasz Galusek, Robert Piaskowski, Katarzyna Piotrowska, Hanna Schreiber, Marek Świdrak, Agata Wąsowska-Pawlik, Michał Wiśniewski, Krzysztof Żwirski, a ich dyskusje spisała i opracowała Paulina Orłowska-Bańdo.



Agata Wąsowska-Pawlik, Jacek Purchla (red. nauk.)

Heritage and Development

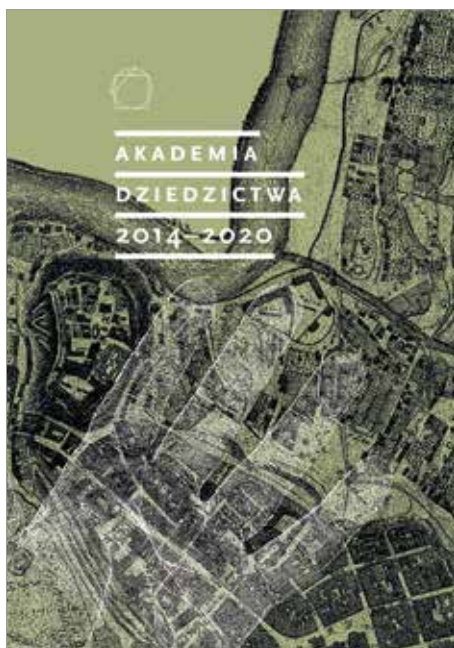
wersja angielska, 528 s., publikacja elektroniczna,
ISBN 978-83-66419-39-1, opracowanie graficzne Wojtek Janikowski,
projekt okładki Krzysztof Radoszek

Książka jest efektem 6. Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, które odbyło się w 2021 roku. Tematem konferencji były wzajemne relacje pomiędzy dziedzictwem kulturowym a szeroko rozumianym rozwojem. Uczestnicy poruszyli takie tematy jak skutki zmian klimatycznych dla obiektów zabytkowych czy problem nadmiernej eksploatacji dziedzictwa, wynikający z rozwoju turystyki.

Na szczególną uwagę zasługują teksty Melindy Harlov-Csörtán, Aleksandra Zlatanova, tekst zbiorowy Vladana Djokicia, Milici P. Milojević, Aleksandry D. Djordjević, Aleksandry Milovanović, Mladena Pešića, a także eseje Paola Del Bianco oraz Ewy Chojeckiej. Poruszają one tematykę integracji społecznej, odnowy miast, katastrofy klimatycznej i adaptacji. Badacze i badaczki zajmują się takimi kwestiami jak znaczenie dziedzictwa dla zrównoważonego rozwoju i zaangażowanie obywatelskie.

Forum Dziedzictwa Europy Środkowej zbiegło się w czasie z 30. rocznicą powstania Grupy Wyszehradzkiej. Odbyło się też w trakcie pandemii koronawirusa, która wymusiła i ułatwiła wieloaspektowe przewartościowanie rozważań. W świecie nauk społecznych z coraz większym zainteresowaniem spotyka się pojęcie postwzrostu. Na ile dziedzictwo kulturowe jest lub może się stać katalizatorem rozwoju odczytywanego w zupełnie nowych kategoriach i wartościach? – oto główne pytanie 6. edycji Forum.

Publikacja jest dostępna bezpłatnie na stronie księgarni мск.



Marek Świdrak, Michał Wiśniewski (red. nauk.)

Akademia Dziedzictwa 2014–2020. Przegląd problemów badawczych z zakresu zarządzania i ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce

wersja polska, 460 s., publikacja elektroniczna, ISBN 978-83-66419-56-8,
projekt i opracowanie graficzne Wojtek Janikowski

Książka jest zbiorem artykułów naukowych przygotowanych przez absolwentów Akademii Dziedzictwa na podstawie ich prac dyplomowych. Jest to kontynuacja opublikowanego w 2013 roku pierwszego tomu, zawierającego prace absolwentów Akademii Dziedzictwa, studiów podyplomowych prowadzonych od 2001 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury i Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. Książka stanowi szeroki przegląd problemów badawczych z zakresu zarządzania i ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce.

Na jej zawartość składa się 15 artykułów, z których większość powstała jako rezultat bezpośrednich obserwacji oraz doświadczeń ich autorek i autorów, bardzo często związanych zawodowo z opisywanymi miejscami lub instytucjami kultury. Teksty odzwierciedlają główne treści zawarte w programie studiów. Zgrupowanie ich w trzy rozdziały – *Miejsca, obiekty, zjawiska; Muzea i instytucje* oraz *Ujęcia teoretyczne*, zarysowuje różnorodność przedmiotów poszczególnych opracowań.

Podsumowując kilka edycji realizacji programu studiów, książka *Akademia Dziedzictwa 2014–2020* nie tylko wnosi wiele nowych treści i spostrzeżeń z zakresu badań nad zabytkami. Może być ona również drogowskazem dla osób, które rozważają podjęcie studiów z zakresu ochrony zabytków i badań nad dziedzictwem – na przykład w Akademii Dziedzictwa, oferującej reprezentatywny przegląd tematyki podejmowanej w tym obszarze.

Publikacja jest dostępna bezpłatnie na stronie mck.



BIBLIOTEKA MCK

Biblioteka Międzynarodowego Centrum Kultury, o statusie biblioteki naukowej, stanowi integralną część Instytutu Dziedzictwa Europejskiego. Specjalizuje się w gromadzeniu polskiej i zagranicznej literatury naukowej głównie z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i nowej filozofii zarządzania nim, tożsamości, pamięci Europy Środkowo-Wschodniej, historii i teorii kultury oraz dialogu międzykulturowego.

Księgozbiór udostępniany jest przede wszystkim studentom, doktorantom, pracownikom naukowym, słuchaczom studiów podyplomowych Akademii Dziedzictwa oraz stypendystom programu Thesaurus Poloniae. Biblioteka MCK prowadzi stałą wymianę publikacji z około 80 bibliotekami muzeów, uczelni i instytucji kultury, a od 2023 roku między innymi z Biblioteką Kongresu w Waszyngtonie oraz z Niemiecką Biblioteką Narodową.

Biblioteka MCK ponownie przystąpiła do konsorcjum wielodziedzinowej biblioteki cyfrowej JSTOR, co umożliwiło kontynuowanie, z dofinansowaniem Ministerstwa Edukacji i Nauki, dostępu do kolekcji Arts & Sciences II, III, VII. Ponadto w ramach licencji krajowych udostępniano bazy danych Wirtualnej Biblioteki Nauki. Równocześnie uruchomiono terminal bezpłatnej cyfrowej wypożyczalni książek i czasopism naukowych *Academica*, umożliwiający korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej. Wzbogacano też wykaz źródeł elektronicznych na stronie internetowej Biblioteki MCK, przydatnych w pracach naukowo-badawczych.

Zespół Biblioteki uczestniczył w posiedzeniach Krakowskiego Zespołu Bibliotecznego, w konsultacjach oraz szkoleniach organizowanych przez Bibliotekę Narodową, a także w licznych konferencjach i webinarach. Podjęto wiele działań mających na celu promocję czytelnictwa, zachęcając do korzystania z bibliotek jako miejsc otwartych i dostępnych z ofertą dla osób w każdym wieku.

W październiku przeprowadzono skontrum zbiorów bibliecznych, a w listopadzie odbyło się posiedzenie Rady Naukowej Biblioteki MCK, która przyjęła sprawozdanie z działalności za okres od 1 października 2022 roku do 30 września 2023 roku oraz zapoznała się z bieżącymi pracami i planami Biblioteki na rok 2024.

Magdalena Spyrka

BIBLIOTEKA MCK

ZASOBY CYFROWE MCK

Międzynarodowe Centrum Kultury jest jedną z pierwszych instytucji kultury zajmujących się pracą badawczą, które zdecydowały się udostępniać swoje publikacje w serwisie POLONA – największej i najnowocześniejszej polskiej bibliotece cyfrowej. Dzięki współpracy z Biblioteką Narodową wirtualny księgozbiór MCK, poświęcony szeroko pojętemu dziedzictwu Europy Środkowej, powiększył się o kolejne publikacje. Obecnie kolekcja wydawnictw MCK w POLONIE liczy około 200 pozycji (ok. 40 tys. skanów). Pełny wykaz znajduje się na stronie: mck.krakow.pl/publikacje-online.

Do szerokiego grona odbiorców trafił między innymi komplet dokumentującego działalność instytucji „Rocznika Międzynarodowego Centrum Kultury” (wersje polska i angielska), kilkanaście książek autorstwa bądź też w opracowaniu redakcyjnym prof. Jacka Purchli, materiały z sesji naukowych MCK, katalogi przygotowanych przez instytucję wystaw oraz katalogi organizowanych w Galerii MCK wystaw laureatów Międzynarodowego Triennale Grafiki.

W ramach współpracy z Biblioteką Jagiellońską w Krakowie dokonano wyboru ponad 230 artykułów prof. Jacka Purchli, które zostały zdigitalizowane i opublikowane na stronie Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Dzięki partnerstwu z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa zeskanowano 88 tomów „Rocznika Krakowskiego” (1898–2022) i 146 tomów serii wydawniczych, w tym Biblioteki Krakowskiej.

Zakończono realizację półtorarocznego projektu *Cyfrowa historia sztuki*, wspieranego przez Fundację Lanckorońskich, którego celem była digitalizacja dorobku polskiej historii sztuki ze szczególnym uwzględnieniem publikacji dotyczących zbiorów rodziny Lanckorońskich. Dotychczas uwolniono między innymi „Studia Waweliana” (1992–2022), „Studia Wilanowskie” (1977–2020) oraz ponad 200 artykułów w repozytorium Biblioteki Uniwersyteckiej w Heidelbergu.

Jacek Maj

INSTYTUT DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

MECENASI SPONSORZY PARTNERZY

PROMOCJA, WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI I PARTNERAMI MCK

Rok 2023 był okresem intensywnej pracy i zaangażowania Ośrodka Komunikacji. Dzięki starannie opracowanym planom promocyjnym, wykorzystaniu różnorodnych narzędzi dopasowanych do charakteru każdego wydarzenia oraz ciągłemu monitorowaniu i analizowaniu działań udało się osiągnąć widoczny sukces w dotarciu do różnych grup odbiorców. Przyczyniło się to do zainteresowania ofertą MCK, do zwiększenia frekwencji oraz budowania wizerunku nowoczesnej instytucji kultury.

W ciągu roku zrealizowano serie kampanii outdoorowych, wykorzystując nośniki reklamowe w strategicznych lokalizacjach miasta. Plakaty, citylighty, ekrany tv wyróżniały się estetyką i klarownością przekazu, co zwiększało widoczność promowanych wydarzeń w przestrzeni publicznej. Aktywność w mediach społecznościowych była jednym z kluczowych elementów strategii promocyjnej. Regularne publikacje na platformach Facebook, Instagram i LinkedIn pozwoliły utrzymać ciągłość komunikacji ze społecznością, angażując jej członków i zachęcając do uczestnictwa w wydarzeniach. Stworzenie atrakcyjnej treści wizualnej oraz interesujących opisów sprawiło, że profile w mediach społecznościowych stały się ważnym źródłem informacji o działaniach MCK dla jego obserwatorów.

Ośrodek Komunikacji regularnie organizuje spotkania z mediami – konferencje prasowe, briefingi, poprzedzające otwarcia wszystkich wystaw oraz inaugurujące duże międzynarodowe projekty. Wszystkie gromadziły liczne grono dziennikarzy, a informacje o działalności MCK były obecne w telewizji, na antenach rozgłośni radiowych i w prasie lokalnej i ogólnopolskiej, na portalach horyzontalnych (m.in. Onet.pl, Interia.pl, Polityka, Gazeta Wyborcza), a także zajmujących się tematyką kulturalną, miejską, historyczną czy edukacyjną.

Istotną rolę w działaniach podejmowanych przez Ośrodek odegrały także partnerstwa i współpraca z innymi instytucjami kulturalnymi, z lokalnymi władzami oraz z mediami. Wspólne inicjatywy, wymiana zasobów tudzież organizacja wydarzeń, takich jak obchody 700-lecia Wilna, 45-lecia wpisania Krakowa na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO* czy Akademia Dziedzictwa dla Ukrainy, pozwoliły poszerzyć zasięg naszych działań oraz dotrzeć do szerokiej grupy zainteresowanej publiczności.

Podczas całego roku prowadzono systematyczną analizę efektywności działań promocyjnych, monitorując wskaźniki takie jak zasięg, zaangażowanie oraz reakcje odbiorców. Przeprowadzono regularne analizy rynku medialnego, trendów kulturalnych, monitorując obecność w mediach tradycyjnych i elektronicznych oraz społecznościowych. Dzięki temu zyskano wgląd w efektywność podejmowanych działań promocyjnych i zidentyfikowano obszary, w których można było udoskonalić planowane strategie. Z kolei podejmowane badania publiczności korzystającej z wydarzeń organizowanych przez MCK pozwoliły również lepiej zrozumieć naszą widownię i dostosować przyszłe kampanie do jej preferencji i oczekiwań.



Wędrujące biblioteki
Travelling Images
Małgorzata Mięka-Tas
2.12.2022 – 5.01.2023







Zespół mck podczas warsztatów nad badaniem publiczności z przedstawicielami „Hearts&Heads”. Od lewej: Daniel Krawczyk, Agnieszka Adamczak, Aleksandra Rak, Łukasz Pieróg, Agnieszka Sachar, dr Jan Burnatowski, dr Seweryn Rudnicki, Łukasz Maźnica i Joanna Biegacz



Rasa Rimickaitė – attaché ds. kultury w ambasadzie Republiki Litewskiej w Polsce i członkini Rady Programowej mck podczas rozmowy z mediami w trakcie konferencji prasowej inaugurującej *Sezon litewski w Krakowie. 2023*

Do
dwóch
razy
sztuka

Zobacz
dwie
wystawy,
drugą tylko
za **1 zł**

 **MuFo**



MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Bilet na wystawę
Galeria Międzynarodowego
Centrum Kultury
Rynek Główny 25, Kraków
wt. — nd. 11.00 — 19.00
www.mck.krakow.pl



Z tym biletem zwiedzaj
państwo wystawę
„Wilno, Vilnius, Vilne 1918–1948”
w Muzeum Narodowym
w Krakowie za pół ceny.



MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY



Otwarta w listopadzie księgarnia mck

Wszystkie te działania składają się na kompleksową strategię komunikacyjną, która ma na celu nie tylko promowanie poszczególnych wydarzeń, ale także budowanie trwałych relacji z publicznością oraz wzmacnianie wizerunku instytucji jako centrum kulturalnego o wysokim znaczeniu dla społeczności lokalnej, krajowej i międzynarodowej.

Szczególne wyrazy wdzięczności należą się patronom medialnym mck, do których w 2023 roku należeli: tvp Kultura, tvp Wilno, „Kurier Wileński”, „Wysokie Obcasy”, „Zwierciadło”, „Lynx Magazine”, „Presto”, „Szeroki Kadr.pl”, „Romano Atmo”, a także stałym patronom: tvp3 Kraków, Radio Kraków, Radio Kraków Kultura, „Kraków Culture Karnet”, „Herito”, „Czas Dzieci.pl” i „Głos Seniora”.

Za wsparcie projektów wystawienniczych w roku 2023 wyjątkowe podziękowania mck kieruje do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gminy Miejskiej Kraków oraz sieci restauracji Sphinx. Centrum realizowało także przedsięwzięcie grantowe „Usłysz mck. Dostosowanie siedziby i oferty instytucji do potrzeb osób z niepełnosprawnością słuchu”. Było ono finansowane ze środków projektu PFRON „Kultura bez barier”.

Dorota Korohoda

OŚRODEK KOMUNIKACJI

ANEKS

RADA PROGRAMOWA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

KADENCJA 2023–2025



Rasa Rimickaitė – przewodnicząca
Philipp Charwath
Andrzej Chwalba
Sabra Daici
Edyta Gawron
Dorota Janiszewska-Jakubiak
Jakub Kornhauser
Marcin Łapczyński
Gina Renotièrè
Wołodymyr Szejko
Urszula Ślăzak

PLANY STRATEGICZNE MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

NA LATA 2023–2027 (WYCIĄG)

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie jest narodową instytucją kultury, która specjalizuje się w problematyce kultury i dziedzictwa Europy Środkowej.

Powstało z inicjatywy rządu Tadeusza Mazowieckiego w 1991 roku. Jego twórcą i wieloletnim dyrektorem był prof. Jacek Purchla. Ukształtowana przez niego instytucja od samego początku koncentruje swoje zainteresowania naukowo-badawcze na problematyce szeroko rozumianego **dziedzictwa kulturowego w aktywnym dialogu z sąsiadami Polski i ze światem**.

WIZJA, MISJA I CELE STRATEGICZNE

Wizja, czyli do czego dążymy

Kultura jako katalizator dialogu w Europie Środkowej.

Misja, czyli czym jesteśmy

Centrum międzynarodowego dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i w świecie.

Cele strategiczne

1. Wzmacnianie pozycji Polski jako aktywnego uczestnika międzynarodowej debaty w sprawach kultury i dziedzictwa
2. Budowanie wizerunku Polski jako promotora współpracy kulturalnej w Europie Środkowej
3. Rozwijanie i pogłębianie relacji z odbiorcami oferty mck – rozwój publiczności
4. Rozwijanie nowoczesnej, sprawnie zarządzanej instytucji.

Znaczenie współpracy w regionie środkowoeuropejskim jest kluczowym elementem budowania sukcesu Polski na arenie międzynarodowej. Polityka kulturalna zorientowana na międzynarodową współpracę bazuje na „miękkich” narzędziach prowadzenia dyplomacji publicznej. mck jest instytucją soft i smart power, za której pośrednictwem Polska działa w przestrzeni środkowoeuropejskiej, a współpraca w ramach regionu leży w żywotnym i długofalowym interesie kraju, zwłaszcza wobec wyzwań i zagrożeń, jakie pojawiły się w nowym stuleciu. mck jest także jedną z niewielu w Polsce i Europie Środkowej instytucji eksperckich w zakresie teorii dziedzictwa kulturowego i aspektów praktycznych jego ochrony, której dorobek oddziałuje w skali międzynarodowej. Kontynuacja i intensyfikacja tej sfery działalności mck pozwoli na ugruntowanie polskiego wkładu w światową debatę o dziedzictwie. Działania mck wyrastają z przekonania, że rolą Polski – jako dużego środkowoeuropejskiego państwa – winno

być inicjowanie i kreowanie międzynarodowej debaty o dziedzictwie i kulturowych wyzwaniach współczesności. Jednocześnie działalność MCK jest głosem Europy Środkowej i Wschodniej w skali globalnej – stąd współpraca z pozostałymi państwami Europy i innych kontynentów. MCK staje się tu podwójnym narzędziem – z jednej strony ma za zadanie twórczo na nie oddziaływać, z drugiej zaś – reprezentując region – ma budować obraz Polski w świecie. MCK – swoisty inkubator idei – propaguje polski dorobek intelektualny w regionie i w świecie. Ważne jest także, aby element konkurencyjności państw (nieodłączny w gospodarce czy polityce) zrównoważyć aspektem partnerskim, możliwym do najlepszego urzeczywistnienia we współpracy kulturalnej. Takie nastawienie sprzyja formowaniu myślenia Polaków o ich sąsiadach jako o partnerach (co jest istotne także dla procesu pojednania z sąsiadami jako warunku sukcesu na arenie międzynarodowej), a zarazem ugruntowuje w nich poczucie, że Polska działa we wspólnym interesie. Specjalistyczna wiedza o kulturze XX wieku w Europie Środkowej i Wschodniej, jaką dysponuje MCK, jest kluczowa do budowy dobrych relacji z sąsiadami. Bez znajomości doświadczenia ostatniego stulecia nie jest możliwe zrozumienie stereotypów, postaw i uprzedzeń warunkujących zachowania i reakcje sąsiadów. Rzetelna wiedza i wydobycie wspólnoty tego doświadczenia pozwalają natomiast uczynić je płaszczyzną sprzyjającą dialogowi i gruntem do pomyślnego spotkania. Na tym polega waga partnerskich projektów kulturalnych realizowanych przez MCK.

Kontynuacja i rozwijanie dotychczasowej drogi programowej jest właściwym wyborem, ponieważ znaczenie współpracy w regionie środkowoeuropejskim, będącej elementem systemu bezpieczeństwa i pokoju w Europie w obliczu napaści Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku, nabrało szczególnego, ponadregionalnego znaczenia. Działania MCK są i będą komplementarne z priorytetami polskiej polityki zagranicznej odnoszącymi się do Europy Środkowej, takimi jak inicjatywy Trójmorza oraz Trójkąta Lubelskiego. Kontynuowana będzie współpraca wyszehradzka, choć z zamiarem pewnego jej przeformułowania. W programie MCK na lata 2023–2027 wymiary ukraiński i bałtycki zostaną istotnie wzmocnione. Podobnie jak wymiar bałkański w ślad za wzmocnianiem obecności Polski na Bałkanach Zachodnich.

PRZEBUDOWY I INWESTYCJE W MIĘDZYNARODOWYM CENTRUM KULTURY

Zabytkowa siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury mieści się na terenie miasta wpisanym na *Listę światowego dziedzictwa UNESCO*. Tym samym wymaga stałej i profesjonalnej ochrony oraz konserwacji. W kwietniu doszło do awarii kamiennego wspornika balkonu na pierwszym piętrze elewacji frontowej siedziby MCK, w wyniku której odpadł ważący kilkadziesiąt kilogramów fragment. Niezwłocznie podjęto działania zabezpieczające teren i prace mające na celu wzmocnienie konstrukcji. Profilaktycznie wzmocnione zostały wszystkie elementy, a całość scalono kolorystycznie metodami konserwatorskimi z pozostałą częścią elewacji.

Wykonano opracowania projektowe dla modernizacji instalacji galerii, sali konferencyjnej „Pod Kruki”, remontu dachu sali panoramicznej, wymiany dźwigów osobowych oraz adaptacji pomieszczeń na parterze i w piwnicach budynku, obecnie zajmowanych przez restaurację Sphinx.

dr Mariusz Soczówka

BIURO ADMINISTRACYJNE

STRUKTURA ORGANIZACYJNA MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

DYREKCJA

Dyrektorka

Agata Wąsowska-Pawlik

Zastępca Dyrektorki ds. Programowych

Łukasz Galusek

Zastępca Dyrektorki ds. Organizacyjnych

Piotr Bąk

Pełnomocnik Dyrektorki

Ryszard Błachut

Główna Księgowa

Agnieszka Antos

ZESPÓŁ

Instytut Dziedzictwa Europejskiego

prof. dr hab. Jacek Purchla (kierownik)

dr Beata Nykiel (zastępczyni kierownika), Anna Kępińska, dr Żanna Komar
Biblioteka MCK: Mateusz Lepucki (od VI), Anna Sołtysiewicz, Magdalena Spyрка
(od III zastępczyni kierownika ds. Biblioteki), Matylda Szytuła (I–XI)

Ośrodek Wystaw

Anna Śliwa (kierowniczką)

Agnieszka Adamczak, Dorota Kosiec, dr Monika Rydiger, Karolina Wójcik
(zastępczyni kierowniczką), Natalia Żak

Wydawnictwo MCK

Marzena Daszewska (kierowniczką)

Paulina Orłowska-Bańdo (zastępczyni kierowniczką), Paulina Roszak-Niemirska,
Bartosz Sadulski

Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa

dr Michał Wiśniewski (kierownik)

Agata Klejzerowicz, Angelika Radoń, Zofia Rokitka, Marek Świdrak

Ośrodek Komunikacji

dr Paulina Małochleb (kierowniczka)

Joanna Biegacz, dr Jan Burnatowski, Magdalena Grabias, Oliwia Kaczmarzewska, Dorota Korohoda, Aleksandra Rak, Agnieszka Sachar, Klaudia Słupek

Biuro Organizacyjne

Ewa Czarnecka (kierowniczka)

Joanna Hojda-Pepaś (zastępczyni kierowniczką), Anna Jakubiak, Barbara Kołacz (do VIII), Anna Koncewicz, Daniel Krawczyk, Joanna Malina, Joanna Podkowa, Andrzej Zabłocki, Adriana Żołnierczyk (od IX)

Biuro Administracji

Sylwia Żmuda-Żelazny (kierowniczka)

Ewa Bryła, Marek Gabryś, Elżbieta Hajdas, Robert Karwowski, Roman Kawalec, Antoni Michalik, Janusz Ogonowski, dr Mariusz Soczówka

Biuro Finansowo-Księgowe

Marzena Krawczyk (kierowniczka)

Iwona Chabros-Cybula, Barbara Cudzych

Współpracownicy

Magdalena Błachut, dr Małgorzata Jędrzejczyk, Tadeusz Kita, Katarzyna Klusa, Karolina Kolenda, Jarosław Kozik, dr Magdalena Łanuszka, Jacek Maj, Wiktoria Marchewczyk (od VI), Dominika Markiewicz, Magdalena Nalepa-Rybarska, Łukasz Pieróg, Anna Rembelska (do IX), Anna Sawłowicz, Barbara Sendor (I), Michał Szczyrbak, Barbara Szyper (do III), Jakub Walawski, Michał Wawro (III), Kamil Wilk, Zdzisław Zapał

Edukatorzy

Beata Bujak-Szwaczka, Emilia Drabik, Katerina Dratska, Marcin Krotla, Aleksandra Machaczka, Joanna Majewska-Grabowska, Iwona Malota, Viktoriia Markovska, Hanna Martynenko, Volodymyr Popyk (do X), Anna Sokulska, Beata Wolszczak (od VII), Magdalena Worłowska (do III)

STATUT MIĘDZYNARODOWEGO CENTRUM KULTURY

ZAŁĄCZNIK DO ZARZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO Z DNIA 6 WRZEŚNIA 2007

ROZDZIAŁ I • POSTANOWIENIA OGÓLNE

- § 1** Międzynarodowe Centrum Kultury, zwane dalej „Centrum”, jest państwową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:
- 1) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (DzU z 2002 r., nr 13, poz. 123, z późn. zm.*), zwanej dalej „ustawą”;
 - 2) zarządzenia nr 11 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 maja 1991 r. w sprawie utworzenia Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie, zmienionego zarządzeniem nr 18 z dnia 6 lipca 1992 r. oraz zarządzeniem nr 27 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 maja 1995 r.;
 - 3) niniejszego statutu.
- § 2**
1. Siedzibą Centrum jest miasto Kraków.
 2. Terenem działania Centrum jest terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.
- § 3** Centrum podlega ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanemu dalej „Ministrem”.

ROZDZIAŁ II • CELE I ZADANIA

- § 4** Centrum jest instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym.
- § 5** Celem działania Centrum jest wspieranie współpracy oraz integracji kulturalnej Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego poprzez:
- 1) prowadzenie badań i studiów nad dziedzictwem europejskim ze szczególnym uwzględnieniem:
 - a) przestrzeni kulturowej Europy Środkowej i Wschodniej,
 - b) zjawiska wielokulturowości i przenikania kultur,
 - c) polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą,
 - d) zarządzania dziedzictwem;
 - 2) edukację na rzecz Europy, prowadzoną w ramach tematyki obejmującej zakres działalności Centrum;

* Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w DzU z 2002 r., nr 41, poz. 364; z 2003 r., nr 96, poz. 874, nr 162, poz. 1568, i nr 213, poz. 2081; z 2004 r., nr 11, poz. 96, i nr 261, poz. 2598; z 2005 r., nr 131, poz. 1091, nr 132, poz. 1111; oraz z 2006 r., nr 227, poz. 1658.

- 3) działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury europejskiej.

§ 6 Do zadań Centrum należą w szczególności:

- 1) organizowanie i udział w badaniach naukowych w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz propagowanie ich wyników;
- 2) inspirowanie współpracy instytucji o charakterze naukowym i kulturalnym w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego Polski i Europy;
- 3) organizowanie wystaw w galerii własnej i innych miejscach w kraju i za granicą;
- 4) organizowanie i realizowanie programów edukacyjnych, a zwłaszcza Akademii Dziedzictwa;
- 5) działalność wydawnicza i prowadzenie specjalistycznej biblioteki;
- 6) zbieranie, dokumentowanie i upowszechnianie informacji dotyczących dziedzictwa kulturowego Polski i Europy.

ROZDZIAŁ III • ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA

-
- § 7**
1. Działalnością Centrum kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez Ministra.
 2. Zastępców dyrektora powołuje i odwołuje dyrektor.

-
- § 8** Do obowiązków dyrektora Centrum należy w szczególności:
- 1) kierowanie pracami Centrum oraz nadzór nad majątkiem przekazanym mu w zarząd;
 - 2) decydowanie o celowości wydatków i zarządzanie wypłat w ramach zatwierdzonego budżetu;
 - 3) decydowanie o przyjmowaniu zapisów i darowizn oraz przyjmowaniu i przekazywaniu depozytów;
 - 4) zawieranie umów o pracę, umów zlecenia i umów o dzieło oraz decydowanie w sprawach osobowych;
 - 5) reprezentowanie Centrum na zewnątrz.

-
- § 9**
1. W skład Centrum wchodzi następujące komórki organizacyjne:
 - 1) Biuro Organizacyjne;
 - 2) Biuro Administracji;
 - 3) Biuro Finansowo-Księgowe;
 - 4) Galeria;
 - 5) Instytut Dziedzictwa Europejskiego;
 - 6) Ośrodek Edukacji – Akademia Dziedzictwa;
 - 7) Ośrodek Komunikacji;
 - 8) Wydawnictwo.
 2. Dyrektor Centrum może tworzyć, łączyć, dzielić i likwidować komórki organizacyjne Centrum.

- § 10**
1. Organizację wewnętrzną Centrum, w tym szczegółowy zakres działania komórek organizacyjnych oraz podział kompetencji między dyrektorem Centrum i zastępcami dyrektora, określa regulamin organizacyjny nadany przez dyrektora Centrum, z zastrzeżeniem art. 13 ust. 3 ustawy.
 2. Zmiany regulaminu organizacyjnego dokonywane są w trybie określonym w ust. 1.

ROZDZIAŁ IV • RADA PROGRAMOWA

- § 11**
1. W Centrum działa Rada Programowa, zwana dalej „Radą”, jako organ doradczy i opiniodawczy dyrektora Centrum.
 2. W skład Rady wchodzi od 10 do 15 członków (w tym delegowany przez Ministra jego przedstawiciel), powoływanych i odwoływanych przez dyrektora Centrum spośród:
 - 1) autorytetów w zakresie sztuki, dziedzictwa kulturowego i jego ochrony;
 - 2) krytyków sztuki, historyków sztuki i mecenasów kultury.

- § 12**
1. Kadencja Rady trwa trzy lata.
 2. Do zadań Rady należy opiniowanie i wnioskowanie w sprawach związanych z całokształtem działalności Centrum.
 3. Pracami Rady kieruje przewodniczący wybrany przez członków Rady.
 4. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Rady przynajmniej raz w roku.
 5. Rada działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu.
 6. Obsługę Rady prowadzi przedstawiciel Centrum wskazany przez dyrektora.

ROZDZIAŁ V • MAJĄTEK I FINANSE

- § 13**
1. Centrum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
 2. Działalność Centrum finansowana jest z dotacji budżetowych, z dochodów własnych uzyskiwanych z działalności statutowej, dobrowolnych wpłat, zapisów osób prawnych i fizycznych, a także z innych źródeł.
 3. Podstawą gospodarki finansowej Centrum jest roczny plan finansowy ustalony przez dyrektora.
 4. Dyrektor Centrum zapewnia terminowe sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego, obligatoryjnie jego zbadanie przez biegłego rewidenta i przedłożenie go do zatwierdzenia Ministrowi.

- § 14**
1. Do składania w imieniu Centrum oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych konieczne jest współdziałanie dwóch upoważnionych osób.
 2. Osobami upoważnionymi są: dyrektor Centrum, zastępca dyrektora, główny księgowy oraz upoważnieni pisemnie przez dyrektora Centrum pełnomocnicy.
 3. Dyrektor może upoważnić określone osoby do dokonywania innych niż wymienione w ust. 1 czynności prawnych w imieniu Centrum, określając każdorazowo zakres pełnomocnictwa.

- § 15**
1. W celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6 Centrum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia przedmiotu działalności Centrum, określonego w § 5 i 6.
 2. Dochód z działalności gospodarczej Centrum może być wykorzystywany wyłącznie w celu finansowania działalności określonej w § 5 i 6.

ROZDZIAŁ VI • POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- § 16**
1. Centrum podlega wpisowi do rejestru prowadzonego przez Ministra.
 2. Centrum rozpoczyna działalność i uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru.
- § 17**
- Zmiany w statucie mogą być dokonywane w trybie określonym dla jego nadania.

© Copyright by Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków 2024

Dofinansowano ze środków
Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego



Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

REDAKTORZY

Agata Wąsowska-Pawlik, dr Łukasz Galusek

REDAKTORKI PROWADZĄCE

Dorota Korohoda, Paulina Orłowska-Bańdo

REDAKTORKA TECHNICZNA

Paulina Orłowska-Bańdo

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE I PROJEKT OKŁADKI

Kuba Sowiński (Biuro Szeryfy)

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Wojciech Kubiena (Biuro Szeryfy)

KOREKTA

Anastazja Oleśkiewicz

AUTORZY ZDJĘĆ

Jan Burnatowski, Norbert Bukowski, Krzysztof Cytacki, Katarzyna Drzewi,
Anna Duda, Michał Gmitruk, Joanna Hojda-Pepaś, Łukasz Jarocki,
Adàm Kiss, Adam Koprowski, Dorota Korohoda, Piotr Kubic,
Paulina Małochleb, Jovo Marjanovic, Danuta Matloch, Paweł Mazur,
Jakub Ociepa, Sławomir Przerwa, prof. Jacek Purchla (s. 28–30),
Josef Rabara, Aleksandra Rak, Klaudyna Schubert, Mateusz Słodkowski/ECS,
Bogdan Szczupaj, Marek Świdrak, Bogusław Świerzowski, Sebastian Tătaru,
Katarzyna Ulańska, Michał Wiśniewski, Piotr Wojnarowski,
Katarzyna Zalaszeńska, Anna Zdunek

DRUK I OPRAWA

Mellow

WYDAWCA

Międzynarodowe Centrum Kultury
Rynek Główny 25, 31-008 Kraków
tel.: 12 42 42 811
e-mail: sekretariat@mck.krakow.pl
www.mck.krakow.pl
ISSN 1230-2597

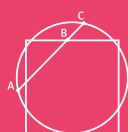


Międzynarodowe Centrum Kultury zainauguowało działalność 29 maja 1991 roku podczas odbywającej się w Krakowie Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), na której po raz pierwszy po zniesieniu żelaznej kurtyny przedstawiciele państw Wschodu i Zachodu debatowali o sprawach kultury i dziedzictwa. Od początku istnienia mck mieści się w zabytkowej, pamiętającej czasy średniowiecza kamienicy „Pod Kruki” przy Rynku Głównym. Położenie w centrum Krakowa, a zarazem w sercu Europy Środkowej, ułatwia realizację naszej misji, polegającej na wspieraniu kulturalnej integracji Europy i ochrony jej dziedzictwa kulturowego.

Misją mck jest prowadzenie międzynarodowego dialogu i interdyscyplinarnych badań nad kulturą i dziedzictwem w Europie i w świecie. Hasłem wywoławczym działalności mck jest interdyscyplinarność. Instytucja działa na wielu polach, łączy różne punkty widzenia, korzysta z dorobku wielu dziedzin, by w sposób jak najbardziej szeroki, a równocześnie spójny i obiektywny móc dzielić się wiedzą z zakresu dziedzictwa kulturowego w wymiarze uniwersalnym.

mck jest narodową instytucją kultury o charakterze naukowo-badawczym, edukacyjnym i informacyjnym. Działalność mck to:

- międzynarodowe konferencje i seminaria, w których uczestniczą przedstawiciele większości krajów europejskich i wielu pozaeuropejskich
- międzynarodowe programy edukacyjne, z uczestnikami z większości krajów europejskich, Ameryki Północnej i Południowej, Azji i Afryki
- program stypendialny Thesaurus Poloniae
- studia podyplomowe Akademia Dziedzictwa
- publikacje w języku polskim i w obcych wersjach językowych
- specjalistyczny księgozbiór liczący ponad 35 000 woluminów
- projekty badawcze realizowane we współpracy z partnerami polskimi i zagranicznymi
- aktywne uczestnictwo w gremiach międzynarodowych i sieciach kulturalnych
- wystawy prezentujące najważniejsze zjawiska ze świata sztuki i architektury.



MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Rynek Główny 25
31-008 Kraków
www.mck.krakow.pl